

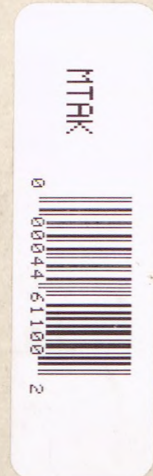
504 939

504939

VII.

11346

440-507. TÉRKÉP

MAGYAR NÉPRAJZI ATLASZ
ATLAS DER UNGARISCHEN VOLKSKULTUR
ATLAS OF HUNGARIAN FOLK CULTURE

M. TUD. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA
Könyvtár 2055 / 10 93 sz.

MAGYAR
AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

ISBN 963 05 4076 2 (Osszkiadás)

ISBN 963 05 6345 2 (VII-IX. kötet)

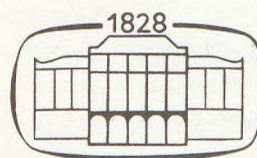
ISBN 963 05 6346 0 (VII. kötet)

VII-IX. kötet ára: 2870,- Ft áfával

MAGYAR NÉPRAJZI ATLASZ
ATLAS DER UNGARISCHEN VOLKSKULTUR
ATLAS OF HUNGARIAN FOLK CULTURE

SZERKESZTETTE
BARABÁS JENŐ

VII.
440—507. TÉRKÉP

AKADÉMIAI KIADÓ • BUDAPEST 1992

504939

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

KÉSZÜLT A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA TÁMOGATÁSÁVAL, A NÉPRAJZI MÚZEUM,
AZ ELTE TÁRGYI NÉPRAJZI TANSZÉK, A KLTE NÉPRAJZI TANSZÉK ÉS AZ MTA NÉPRAJZI KUTATÓINTÉZET
MUNKATÁRSAINAK KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL, AZ MTA NÉPRAJZI KUTATÓINTÉZET TERVMUNKÁJAKÉNT

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

BARABÁS JENŐ, † DIÓSZEGI VILMOS, GUNDA BÉLA, MORVAY JUDIT, SZOLNOKY LAJOS

SZERZŐK

BARABÁS JENŐ-HEGYI IMRE 468-469
CSALOG ZSOLT 483-507
HORVÁTH TERÉZIA 472-473
KISBÁN ESZTER 446-467
MORVAY JUDIT 440-445, 470-471, 474-482

A NÉMET ÉS ANGOL FORDÍTÁST KÉSZÍTETTE

KISBÁN ESZTER

A FORDÍTÁST ELLENŐRIZTE

OLAF BOCKHORN, WIEN
RUDOLF WEINHOLD, DRESDEN

LEKTOR

† ORTUTAY GYULA
† VINCZE ISTVÁN

RAJZOLTA

HORVÁTH ERNŐ

AZ ADATGYŰJTŐK NÉVSORÁT A IX. KÖTETBEN KÖZÖLJÜK

MEGJELENT A „KULTURÁLIS ÉS TÖRTÉNELMI EMLÉKEINK FELTÁRÁSA, NYILVÁNTARTÁSA ÉS KIADÁSA” C. PROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL

ISBN 963 05 4076 2 (Összkiadás)

ISBN 963 05 6345 2 (VII-IX. kötet)

ISBN 963 05 6346 0 (VII. kötet)

KIADJA AZ AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST

A KIADÁSÉRT FELELŐS AZ AKADÉMIAI KIADÓ ÉS NYOMDA VÁLLALAT IGAZGATÓJA

FELELŐS VEZETŐ: ZÖLD FERENC

— SZEDÉS: FÉNYSZEDŐ KÖZPONT KFT. — FELELŐS VEZETŐ: BARÁTH JÁNOS • NYOMÁS: PETŐFI NYOMDA RT., KECSKEMÉT — FELELŐS VEZETŐ: SEBESVÁRI LÁSZLÓ VEZÉRIGAZGATÓ —

BUDAPEST 1992

FELELŐS SZERKESZTŐ: KLANICZAY JÚLIA — TIPOGRÁFIA: MERKLY LÁSZLÓ

KIADVÁNYSZÁM: II/63

© AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST 1992

MINDEN JOG FENNTARTVA

PRINTED IN HUNGARY

M. TUD. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA
Könyvtár/19 SZ.

A *Magyar Néprajzi Atlasz* a magyar népi műveltséget területi tagoltságában mutatja be. Tartalmazza a népi kultúrának azokat a meghatározó szerepű elemeit, amelyek jelentős térbeli tagoltságot mutatnak, hisz a műnek jellegéből következően elsődrendű feladata a kulturális értékek sokszínűségének, változatosságának, továbbá területi rendszereinek a bemutatása. Az említett célok megközelítése a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően úgy történik, hogy az egyes elemeket előfordulási helyükön geometrikus jelek segítségével mutatjuk be egy halvány nyomatú alaptérképen. Az adatok pontos helymeghatározása koordináta-rendszer segítségével lehetséges, bár hozzávetőleges eligazítást az alaptérképen látható vízhálózat és országhatárok is nyújtanak.

Az egyes térképek témáját a jobb felső sarokban lévő magyar és német nyelvű cím adja meg, amely a tartalomjegyzékben angolul is olvasható. A geometrikus jelek magyarázatát, tartalmát alul a jobb és bal sarokban kétnyelvű szöveg, esetenként és szükség szerint ábrák adják meg. Az alaptérkép peremén kívül, felül jobb oldalon látható a készítő neve és a térkép sorszáma. Az adatfelvételi pontok, a vizsgált települések neveinek betűrendes jegyzéke a koordináta mutatóival együtt külön lapon az I., IV. és VII. kötet elején láthatók. Ugyanitt található egy másik lapon a koordináták szerint rendezett kutatópontok jegyzéke.

Az atlasz lapjai a tradicionális kultúra igen széles körét ölelik fel, döntően az 1900 körüli állapotnak megfelelően, de több esetben változási folyamatot mutatnak be. Az I—III. kötetben rövid, öt térképen vázolt településtérkép után részletezőbben megismerkedhetünk a földművelés munkamenetének, eszközkészletének, az állattartás több részletének, a szállítás eljárásainak, eszközeinek igen gazdag táji változataival. A IV—VI. kötet térképei a lakóház, a gazdasági épületek, a népviseletek jellegzetes elemeit, a táplálkozás, az ételek helyi sajátosságait mutatják be. A VI—VIII. kötetben az ünnepi táplálkozást, a szokásokat, a család és rokonság szerepét, a születéssel, házassággal, halállal kapcsolatos nagy múltú hagyományokat ismerhetjük meg. Az utolsó (IX.) kötetben a népi tudat-, hiedelemvilág számos részletéről kapunk tájékoztatást, a kozmogónikus képzetektől a természetfeletti lényekig.

A *Magyar Néprajzi Atlasz* műfajilag forráskiadvány, amely a népélet iránt érdeklődőknek általános tájékoztatást nyújt a kultúra sokszínűségéről, egyes tájak, népcsoportok sajátosságairól, egyes tudományágak (néprajz, nyelvészet, történelem, földrajz, szociológia stb.) kutatói számára pedig vizsgálati alapanyagot jelent. Nagyon lényeges az egyes térképek, térképcsoportok problémafeltáró jellege. Miért ilyen eljárás, eszköz, ruhadarab, ételféle, hiedelemképzet stb. jelentkezik ebben a zónában, s miért amolyan a szomszédos területen? Jól igazolt, hogy a tradicionális kultúra táji tagoltsága nem véletlenszerűen jött létre, hanem valamilyen történeti-társadalmi folyamat eredményeként vagy valamilyen természeti adottság következményeként. A táji tagoltság rendszere — ami a legtöbb térképen azonnal szembeötlik — tehát olyan összefüggésekre, történeti folyamatokra, kapcsolatokra hívja fel a figyelmet, amely más forrásokban elsikkad.

A műben közölt anyag teljesen új ismereteket hoz. Az adatfelvételt egy négykötetes kérdőív segítségével, döntően az 1960-as években, szakképzett néprajzi kutatók végezték a magyar nyelvterület egészén arányosan elosztott 417 településen. A kutatópontok kiválasztásánál az volt a törekvés, hogy azok reprezentálják körzetük kultúráját. Egymástól való távolságuk általában 15—20 km, aprófalvas, tagolt domborzatú vidéken esetleg kevesebb, ritka településsűrűség mellett valamivel több. Ilyen vizsgálati pontsűrűséggel remélhető, hogy a kulturális régiók, a helyi sajátosságok s ezek térbeli rendszere kirajzolódik. A szélső vizsgálati pontok a Kárpát-medencében kelet—nyugat irányban (Alsóőr—Kovászna) mintegy 850 km, észak—déli irányban (Magyarbőd—Székelykeve) kb. 500 km távolságot fognak át, így Közép-Európa keleti övezetének igen tekintélyes részéről nyújtanak áttekintést az egyes lapok.

The *Atlas of Hungarian Folk Culture* presents Hungarian folk culture in its regional diversity. It deals with specific elements of the folk culture that show significant regional variations; the main goal of such a work is to present regional systems, and the variety of cultural phenomena. In accordance with international practice, individual single elements have been indicated at their place of occurrence by geometrical symbols on a lightly printed geographical ground map. For exact localisation of the symbols there is a system of coordinates, and for rough orientation the ground map shows the network of rivers and national boundaries.

The topic of each map is given by the title at the top right in Hungarian and German, and also in English in the table of contents. The key to the symbols is given in two languages or by illustrations at the right and left bottom corners. On the margin, top right, there is the name of the author and the serial number of the map. The list of settlements surveyed (points of investigation), in alphabetical order with their coordinates, is to be find on a separate sheet at the beginning of volumes I, IV and VII. Another sheet shows the points of investigation arranged according to their coordinates.

The maps cover a wide range of the traditional culture, mainly showing the state of affairs around 1900, but also the process of change in several cases. In volumes I to III, some maps introduce the settlement pattern, and we then go on to the work and tools of agriculture, several details of animal husbandry, and ways and means of transport, all of which show much regional variety. The maps of volumes IV to VI discuss dwelling houses and farm buildings, characteristic elements of dress and the regional features of the food culture. Volumes VII and VIII include festival food, popular customs, the role of family and kinship, traditions connected with birth, marriage and death. The last volume (IX) presents information on popular knowledge and belief ranging from cosmogonic ideas to supernatural beings.

The nature of the Atlas of Hungarian Folk Culture is that of a primary-source work. It gives general information of varieties of cultural phenomena, characteristics of single regions and population groups for those interested in folk culture, and it provides research material for disciplines like ethnology, linguistics, history, geography and sociology.

An essential feature of the maps and groups of maps is that they raise questions. Why do some ways, tools, forms of dress, types of food and beliefs appear in one region and others in the neighbouring region? It is well established that regional differences in traditional culture did not come into being just by chance, but as a result of historical-social processes or as a consequence of the natural environment. The system of regional differences — which is striking on most of the maps — calls attention to such relationships, historical processes and links, which are more concealed in other sources.

The material published in the Atlas is based on fresh data collection, so the work brings new knowledge in this respect also. Data collection was carried out during the 1960s, in 417 settlement points evenly distributed throughout the whole Hungarian-speaking territory, by trained ethnologists using a four-volume questionnaire. The points of investigation were chosen to represent the culture of their surroundings. The distance between each is usually 15—20 kilometres, sometimes less in areas of small villages or varied configuration of the terrain, and sometimes more, in cases of lower population density. With such a close grid, it can be hoped that cultural regions, local characteristics and their regional system take shape on the maps. In the Carpathian Basin the most extreme research points cover a distance of c. 850 kilometres from West to East (Alsóőr—Kovászna) and c. 500 kilometres from North to South (Magyarbőd—Székelykeve). The maps, therefore, present a view of a large part of the Eastern zone of Middle Europe.

Der *Atlas der Ungarischen Volkskultur* schildert die ungarische traditionelle Kultur in räumlicher Gliederung. Er beleuchtet die wichtigen Züge der traditionellen Kultur, die eine bedeutende regionale Differenzierung zeigen, da die primäre Zielsetzung des Werkes Schilderung der Mannigfaltigkeit und der räumlichen Systeme des Kulturgepräges ist. Entsprechend der Praxis volkskundlicher Kartographie stellt der Atlas die einzelnen Kulturelemente mit Hilfe geometrischer Zeichen auf einer matt gedruckten Grundkarte vor. Die genaue Ortsbestimmung ist mit Hilfe eines Koordinatensystems möglich, während das Wassernetz und die Ländergrenzen ungefähre Anhaltspunkte bieten.

Das Thema der einzelnen Karten wird durch den ungarischen und deutschen Titel in der Ecke rechts oben angegeben. Der Titel ist im Inhaltsverzeichnis auch auf englisch enthalten. Erklärungen zu den verwendeten Zeichen und gegebenenfalls auch Zeichnungen sind in den unteren linken und rechten Ecken zu finden. Am Rand der Grundkarte, oben an der rechten Seite, befinden sich der Name des Autors der Karte und die laufende Nummer. Das alphabetische Verzeichnis der Namen der Belegorte, d. h. der untersuchten Siedlungen, findet man zusammen mit deren Koordinaten am Anfang des I., IV. und VII. Bandes auf jeweils einem gesonderten Blatt. Ebenda (auf einem anderen Blatt) befindet sich das Belegortverzeichnis nach Koordinaten geordnet.

Die Karten des Atlas umfassen ein sehr weites Sachgebiet der traditionellen Kultur. Sie zeigen zumeist den Zustand um 1900, aber in den meisten Fällen auch den Wandel. In den Bänden I—III können wir uns nach der Siedlungsstruktur mit der Arbeitstechnik und den Geräten des Ackerbaus, mit mehreren Fragen der Viehhaltung und dem Transport bekannt machen. Die Karten zeigen deren reiche regionale Varianten. Im IV.—VI. Band findet man die Karten zu den Sachgebieten Wohnhaus, Wirtschaftsgebäude, Bekleidung und Alltagsnahrung. Band VII und VIII beschäftigen sich mit den Festspeisen und der Rolle von Gesellschaft, Brauch, Fest und Spiel. Im letzten, IX. Band, erhalten wir über zahlreiche Details des Volkswissens und der Glaubensvorstellungen, von kosmogonischen Vorstellungen bis zu den übernatürlichen Wesen, Auskunft.

Der Atlas der Ungarischen Volkskultur ist hinsichtlich seiner Gattung eine Quellenpublikation, die allen Interessenten des Volkslebens eine allgemeine Auskunft über die Vielseitigkeit der Kultur, die Besonderheiten einzelner Regionen und Volksgruppen gibt, den Forschern einzelner Fachgebiete (Volkskunde, Philologie, Geschichte, Geographie und Soziologie) aber Forschungsmaterial sein soll. Sehr wesentlich ist, daß die einzelnen Karten und Kartengruppen Fragen aufwerfen und Probleme erschließen. Warum erscheint ein solches Verfahren, Gerät, Kleidungsstück, Nahrungsmittel, oder eine solche Glaubensvorstellung in dieser Zone und warum nicht im benachbarten Gebiet? Es ist gut belegt, daß die räumliche Gliederung nicht zufällig, sondern als Resultat historisch-sozialer Prozesse oder als Folge natürlicher Gegebenheiten entstand. Das System der kulturräumlichen Gliederung macht also — was auf den meisten Karten sofort ins Auge fällt — auf solche Zusammenhänge, historischen Prozesse und Beziehungen aufmerksam, die in anderen Quellen verloren gehen oder versteckt bleiben.

Das im Atlas aufgearbeitete Material stammt aus neuen, einheitlichen Erhebungen. Deshalb bringt das Werk auch in dieser Hinsicht neue Kenntnisse. Die Erhebung wurde von volkskundlich geschulten Exploratoren mittels eines vierbändigen Fragebogens in den 60er Jahren in 417 Siedlungen durchgeführt, die im gesamten ungarischen Sprachgebiet proportional verteilt waren. Man war bestrebt, die Belegorte so auszuwählen, daß diese die Kultur der Umgebung repräsentieren. Sie sind im allgemeinen 15—20 km voneinander entfernt; die Entfernung ist in Gebieten mit Zwergdörfern und gegliedertem Gelände vielleicht etwas geringer, in dünner besiedelten Gebieten etwas größer. Bei einer solchen Belegdichte ist zu hoffen, daß sich die kulturräumliche Gliederung und die Stellung der einzelnen Regionen abzeichnen. Die maximale Entfernung der Belegpunkte beträgt innerhalb des Karpatenbeckens in west—östlicher Richtung etwa 850 km (Alsóőr—Kovászna), in nord—südlicher Richtung etwa 500 km (Magyarbőd—Székelykeve). Somit bietet der Atlas einen Überblick über einen bedeutenden Teil des östlichen Mitteleuropas.

TARTALOM

INHALT

TABLE OF CONTENTS

VII.

440—507

A Magyar Néprajzi Atlasz kutatópontjai

Forschungspunkte

Points of Research

A Magyar Néprajzi Atlasz koordinátái

Koordinaten

Points of Co-ordinates

Kutatópontok

Forschungspunkte

Points of Investigation

Lakodalmi ételek 440—445

Hochzeitsspeisen 440—445

Wedding Dishes 440—445

440. Lakodalmi ételek 1900, illetve 1960 körül
1. Mártások

Hochzeitsspeisen um 1900 und 1960:
1. *Soßen*

Wedding dishes c. 1900 and 1960:
1. *Sauces*

441. Lakodalmi ételek 1900 körül
2. Sült és főtt húсок, káposztás ételek

Hochzeitsspeisen um 1900:
2. *Fleisch- und Krautspesen*
Wedding dishes c. 1900:
2. *Meat and cabbage*

442. Lakodalmi ételek 1900 körül
3. Pörkölték

Hochzeitsspeisen um 1900:
3. *Gulasch*
Wedding dishes c. 1900:
3. *Goulash*

443. Lakodalmi ételek 1900 körül
4. Kásaételek

Hochzeitsspeisen um 1900:
4. *Breie*
Wedding dishes c. 1900:
4. *Thick gruel*

444. Lakodalmi ételek 1900 körül
5. Tésztafélék 1.

Hochzeitsspeisen um 1900:
5. *Mehlspeisen 1.*

Wedding dishes c. 1900:
5. *Cooked or baked flour dishes 1.*

445. Lakodalmi ételek 1900 körül
6. Tésztafélék 2.

Hochzeitsspeisen um 1900:
6. *Mehlspeisen 2.*

Wedding dishes c. 1900:
6. *Baked flour dishes 2.*

Karácsonyi étkezés 446—452

Weihnachtsmahl 446—452

Christmas Meal 446—452

446. A karácsonyi étkezés 1900 körül
1. Az étkezések rendje a katolikus lakos-
ságnál és a karácsonyi kukoricakenyér
Weihnachtsmahl am 24.12. um 1900:
1. *Mahlzeiten bei der römisch-katholi-
schen Bevölkerung sowie Weihnachtsbrot
aus Mais*

Christmas meal on 24 Dec., c. 1900:
1. *Meals amongst the Roman Catholic po-
pulation and Christmas bread of maize*

447. A karácsonyi étkezés 1900 körül
2. December 24-én szokásos ételek a főét-
kezésen felekezetenként. Hüvelyesek, gom-
ba, savanyú káposztaleves, erjesztett kor-
palé

Weihnachtsmahl am 24.12. um 1900:
2. *Hülsenfrüchte, Pilze, saure Krautsuppe,
gegorene Kleiesuppe zu der Hauptmahlzeit
nach Konfessionen*

Christmas meal on 24 Dec., c. 1900:
2. *Legumes, mushrooms, sour cabbage
soup, fermented bran soup for the main
meal after confessions*

448. A karácsonyi étkezés 1900 körül
3. December 24-én szokásos ételek a főét-
kezésen felekezetenként. Lepénykenyér, po-
gácsa, főtt és öntött tészta

Weihnachtsmahl am 24.12. um 1900:
3. *Fladenbrot, kleines fladenförmiges Ge-
bäck (Pogatsche), Nudeln und mit heißem
Wasser aufgeweichtes Gebäck zu der
Hauptmahlzeit nach Konfessionen*
Christmas meal on 24 Dec., c. 1900:
3. *Flat, unleavened bread, small oven sco-
nes, noodles and a bakery item softened
with hot water for the main meal after con-
fessions*

449. A karácsonyi étkezés 1900 körül
4. December 24-én szokásos főételek a fő-
étkezésen felekezetenként. Aszalt gyümölcs,
gyümölcskenyér, szemes búza, kukorica,
ostya

Weihnachtsmahl am 24.12. um 1900:
4. *Dörrobst, Früchtebrot, Weizen-, Mais-
körner und Oblaten zu der Hauptmahlzeit
nach Konfessionen*

Christmas meal on 24 Dec., c. 1900:
4. *Dried fruit, bread made with dried fruit,*

*wheat kernels, maize kernels and wafers for
the main meal after confessions*

450. A karácsonyi étkezés 1900 körül
5. December 24-én szokásos ételek a főét-
kezésen. Fokhagyma, tormá, dió

Weihnachtsmahl am 24.12. um 1900:
5. *Knoblauch, Meerrettich/Kren, Walnuß
zu der Hauptmahlzeit*

Christmas meal on 24 Dec., c. 1900:
5. *Garlic, horse-radish, walnuts for the
main meal*

451. A karácsonyi étkezés 1900 körül
6. December 24-én szokásos ételek a főét-
kezésen. Alma, tök

Weihnachtsmahl am 24.12. um 1900:
6. *Apfel, Kürbis zu der Hauptmahlzeit*

Christmas meal on 24 Dec., c. 1900:
6. *Apples, gourd, for the main meal*

452. A karácsonyi étkezés 1900 körül
7. A december 24-én fogyasztott ételekhez
fűződő hiedelmek

Weihnachtsmahl am 24.12. um 1900:
7. *Glaubensbindung der Speisen*

Christmas meal on 24 Dec., c. 1900:
7. *Beliefs associated with food items*

Szilveszteri—újévi étkezés

453—460

Neujahrsspeisen 453—460

New Year Dishes 453—460

453. A „két karácsony” és „böved este” fogal-
mak 1900 körül

*Die Zeitbestimmung „Zwei Weihnachten”
sowie „Abend der Fülle” um 1900*

*The period of the „Two Christmases” and
the „Evening of Plenty” c. 1900*

454. A szilveszteri vacsora jellege 1900 körül
*Charakter des Abendmahles am 31.12. um
1900*

*Character of the evening meal on 31 Dec.,
c. 1900*

455. Szilveszteri étkezés 1900 körül:
hús és hal

Abendmahl am 31.12. um 1900:
Fleisch und Fisch

Evening meal on 31 Dec., c. 1900:
meat and fish

456. Tiltott ételek karácsony—újév időszakában
1900 körül

*Speiseverbote zwischen Weihnachten und
Neujahr um 1900*

*Eating prohibitions between Christmas and
New Year c. 1900*

457. Szilveszteri—újévi étkezés 1900 körül
1. Hüvelyes, savanyú leves

Speisen am 31.12. bzw. 1.1. um 1900:
1. *Hülsenfrüchte, saure Suppen*

Dishes on 31 Dec., or 1 Jan., c. 1900:
1. *Legumes, sour soups*

458. Szilveszteri—újévi étkezés 1900 körül
2. Kása — sült tök — szemes termény

Speisen am 31.12. bzw. 1.1. um 1900:
2. *Brei, gebackener Kürbis, Körnerfrüchte*

Dishes on 31 Dec. or 1 Jan., c. 1900:
2. *Thick gruels, baked gourd, cereal grains*

459. Szilveszteri—újévi étkezés 1900 körül
3. Pogácsa — főtt tészta — kukoricamálé

Speisen am 31.12. bzw. 1.1. um 1900:
3. *Pogatsche, Nudeln*

Dishes on 31 Dec. or 1 Jan., c. 1900:
3. *Oven scones, noodles*

460. Szilveszteri—újévi étkezés 1900 körül
4. Rétes/béles — fánk — kürtőskalács

Speisen am 31.12. bzw. 1.1. um 1900:
4. *Strudel, Krapfen, Baumkuchen*

Dishes on 31 Dec. or 1 Jan., c. 1900:
4. *Strudel, kinds of doughnut, tubular
bread*

Farsangi, böjti étkezés 461—467

Faschingsspeisen, Fasten

461—467

Shrovetide and Lenten Fare

461—467

461. Farsangi húskételek húshagyókedden 1900
körül

*Fleischspeisen am Faschingsdienstag um
1900*

Meat dishes on Shrove Tuesday c. 1900

462. Farsangi sütemények 1900 körül

Faschingsgebäck um 1900

Shrovetide bakery, c. 1900

463. Nagypénteki étkezés 1900 körül
1. Főzés, frissen főtt ételek

Das Essen am Karfreitag um 1900:
1. *Kochen sowie frischgekochte Speisen*

Eating on Good Friday c. 1900:
1. *No cooking done or freshly cooked
dishes provided*

464. Nagypénteki étkezés 1900 körül
2. Egyéb ételek

Das Essen am Karfreitag um 1900:
2. *Speisen, die nicht oder nicht frisch ge-
kocht werden mußten*

Eating on Good Friday c. 1900:
2. *Dishes that did not need to be (freshly)
cooked*

465. Nagypénteki étkezés 1900 körül
3. Levesek

Das Essen am Karfreitag um 1900:
3. *Suppen*

Eating on Good Friday c. 1900:
3. *Soups*

466. Főtt és öntött tészta: a böjtös ünnepi ét-
rendeken (nagypéntek, dec. 24., dec. 31.,
hamvazószerda) és újévkor 1900 körül

*Nudeln und mit heißem Wasser aufge-
weichte Teigwaren zu feierlichen Fasten-
mahlzeiten (Karfreitag, 24. und 31.12.,
Aschermittwoch) und am 1.1. um 1900*

*Noodles and bakery items softened with
hot water for ceremonial meals at the time
of fasting (Good Friday, 24 Dec., 31 Dec.,
Ash Wednesday) and on 1 Jan., c. 1900*

467. Az öntött kelt tészta neve

*Mit heißem Wasser aufgeweichtes Hefege-
bäck. Bezeichnung*

*Terms for bakery (leavened) softened with
hot water*

Család, rokonság 468—474

Familie, Verwandtschaft

468—474

Family, Kinship 468—474

468. Az ingatlan örökösödési rendje 1900 körül
Erbteilung um 1900

Sharing of the inheritance c. 1900

469. Kivel éltek együtt többnyire az öregsülők
1900 körül?

*Mit wem lebten die alten Eltern um 1900
zusammen?*

*With whom did the aged parents live c.
1900?*

470. Névhasználat
A férjzett nő nevének használata lakóhe-
lyén

*Wie wurde die verheiratete Frau in ihrem
Wohnort benannt?*

*How was the married woman referred to
where she lived?*

471. A családsszervezet terminológiája

Bezeichnung für die Familienverbände

Terms for the range of family relationships

472. Ki adta az elsőszülött kelengyét 1900 kö-
rül?

*Wer gab die Aussteuer des erstgeborenen
Kindes um 1900?*

*Who gave the dowry for the first-born child
c. 1900?*

473. Az asszonyok alsó testi ruhájára tett tulaj-
donjegy 1900 körül

*Eigentumszeichen an der Leibwäsche der
Frauen um 1900*

*Ownership marks on women's under-
clothes c. 1900*

474. Templomi ülésrend 1900 körül

Sitzordnung in der Kirche um 1900

Seating arrangement in the church c. 1900

Rokonszólítás 475—479

Anrede der Verwandten
475—479

Forms of Address 475—479

Keresztszülők 480—482

Taufpaten 480—482

Godparents 480—482

475. Rokonszólítás
1. Az anya megszólítása
Anrede der Verwandten:
1. *Anrede der Mutter*
Forms of address:
1. *For the mother*
476. Rokonszólítás
2. A nagymama megszólítása
Anrede der Verwandten;
2. *Anrede der Großmutter*
Forms of address:
2. *For the grandmother*
477. Rokonszólítás
3. A nagyapa megszólítása
Anrede der Verwandten:
3. *Anrede des Großvaters*
Forms of Address:
3. *For the grandfather*
478. Rokonszólítás
4. A férj bátyjának megszólítása
Anrede der Verwandten:
4. *Anrede des älteren Bruders des Mannes*
Forms of address:
4. *For the husband's older brother*
479. Rokonszólítás
5. A házastársak szüleinek kölcsönös megszólítása
Anrede der Verwandten:
5. *Gegenseitige Anrede zwischen den Eltern der Ehepartner*
Forms of address:
5. *Between the parents of the married couple*

480. A keresztszülők száma 1900 körül
Zahl der Taufpaten um 1900
Number of baptismal godparents c. 1900
481. A keresztszülő-választás változása (1900—1960)
Veränderung in der Wahl von Taufpaten (1900—1960)
Change in the choice of godparents (1900—1960)
482. A keresztnév öröklése fiúgyermeknél
Herkunft des Vornamens bei Söhnen
Origin of first names for sons

Négyakoriság 483—507

Vornamen 483—507

First Names 483—507

483. A domináns férfi keresztnév (1900—1910)
Dominante männliche Vornamen 1900—1910
Leading male first names 1900—1910
484. A domináns női keresztnév (1900—1910)
Dominante weibliche Vornamen 1900—1910
Leading female first names 1900—1910
485. Az András név részesedése a névskálában (1900—1910)
Anteil des Namens András in der Namensskala 1900—1910
'András' as a percentage of all male names 1900—1910
486. A Bertalan név részesedése a névskálában (1900—1910)
Anteil des Namens Bertalan in der Namensskala 1900—1910

- 'Bertalan' as a percentage of all male names 1900—1910*
487. A Zsuzsanna név részesedése a névskálában (1900—1910)
Anteil des Namens Zsuzsanna in der Namensskala 1900—1910
'Zsuzsanna' as a percentage of all female names 1900—1910
488. Az Eszter név részesedése a névskálában (1900—1910)
Anteil des Namens Eszter in der Namensskala 1900—1910
'Eszter' as a percentage of all female names 1900—1910
489. A Zsófia név részesedése a névskálában (1900—1910)
Anteil des Namens Zsófia in der Namensskala 1900—1910
'Zsófia' as a percentage of all female names 1900—1910
490. A Lídia név részesedése a névskálában (1900—1910)
Anteil des Namens Lidia in der Namensskala 1900—1910
'Lidia' as a percentage of all female names 1900—1910
491. A Károly név részesedése a névskálában (1900—1910)
Anteil des Namens Károly in der Namensskala 1900—1910
'Károly' as a percentage of all male names 1900—1910
492. Az Ilona név részesedése a névskálában (1900—1910)
Anteil des Namens Ilona in der Namensskala 1900—1910
'Ilona' as a percentage of all female names 1900—1910
493. A Veron(ik)(a) név részesedése a névskálában (1900—1910)
Anteil des Namens Veron(ik)(a) in der Namensskala 1900—1910

'Veron(ik)(a)' as a percentage of all female names 1900—1910

494. A Margit név részesedése a névskálában (1900—1910)
Anteil des Namens Margit in der Namensskala 1900—1910
'Margit' as a percentage of all female names 1900—1910
495. A Gyula név részesedése a névskálában (1900—1910)
Anteil des Namens Gyula in der Namensskala 1900—1910
'Gyula' as a percentage of all male names 1900—1910
496. Az Etel(ka) név részesedése a névskálában (1900—1910)
Anteil des Namens Etel(ka) in der Namensskala 1900—1910
'Etel(ka)' as a percentage of all female names 1900—1910
497. A Viktória név részesedése a névskálában (1900—1910)
Anteil des Namens Viktória in der Namensskala 1900—1910
'Viktória' as a percentage of all female names 1900—1910
498. A Kálmán név részesedése a névskálában (1900—1910)
Anteil des Namens Kálmán in der Namensskala 1900—1910
'Kálmán' as a percentage of all male names 1900—1910
499. A férfi névskála terjedelme (1900—1910)
Umfang der männlichen Namensskala 1900—1910
Range of male names 1900—1910
500. A női névskála terjedelme (1900—1910)
Umfang der weiblichen Namensskala 1900—1910
Range of female names 1900—1910
501. A férfi és női névskála terjedelmének összehasonlítása (1900—1910)

Vergleich des Umfanges der männlichen und weiblichen Namensskalen 1900—1910

Comparison between the ranges of male and female names 1900—1910

502. A domináns férfinév százaléértéke 1900—1910
Prozentwert des dominanten männlichen Vornamens 1900—1910
Percentage rating of the leading male first names 1900—1910
503. A domináns női név százaléértéke (1900—1910)
Prozentwert des dominanten weiblichen Vornamens 1900—1910
Percentage rating of the leading female names 1900—1910
504. A férfi névskála alacsony (1% alatti) értékeinek összege (1900—1910)
Die Summe der niedrigen (Namensanteil unter 1%) Werte der männlichen Namensskala 1900—1910
Total of male names of less frequent occurrence in the range (under 1% in each case) in 1900—1910
505. A női névskála alacsony (1% alatti) értékeinek összege (1900—1910)
Die Summe der niedrigen (Namensanteil unter 1%) Werte der weiblichen Namensskala 1900—1910
Total of female names of less frequent occurrence in the range (under 1% in each case) in 1900—1910
506. A férfi keresztnévek százalékos azonossága a fővárosiakkal (1900—1910)
Prozentuale Identität der männlichen Vornamen mit denen in der Hauptstadt 1900—1910
Percentual use of male first names identical with those in the capital 1900—1910
507. A női keresztnévek százalékos azonossága a fővárosiakkal (1900—1910)
Prozentuale Identität der weiblichen Vornamen mit denen in der Hauptstadt 1900—1910
Percentual use of female first names identical with those in the capital 1900—1910

**A Magyar Néprajzi Atlasz
kutatópontjai**

Forschungspunkte

Points of Research

A kutatópontok megjelölésére általában az 1913. évi helységnévtárban rögzített falunéveket használtuk. Amennyiben a magyarországi kutatópont újonnan létesült község, illetve összevonás vagy más ok miatt neve megváltozott, listánkban az adatfelvétel idejében használt hivatalos nevével soroltuk be, és zárójelben feltüntettük az 1913. évi helységnévtár szerinti nevét vagy neveit.

Ha a kutatópont az 1920 utáni országhatáron kívül fekszik, zárójelben feltüntettük az adatfelvétel idejében használt hivatalos nevét és az ország rövidítését: A. = Ausztria, CS. = Csehszlovákia, J. = Jugoszlávia, R. = Románia, SZU = Szovjetunió.

Abara (Oborin, CS.)	22.d/10
Abaújvecser	19.f/7
Acsád	3.l
Aha (Horný Ohaj, CS.)	9.g/3
Ákos (Acîș, R.)	26.i/13
Alpár	15.n
Alsócsernáton (Cernatul de Jos, R.)	39.p/8
Alsóittebe (Novi Ittebej, J.)	19.t
Alsóór (Untervart, A.)	1.m
Andrásfalva (Mănești, R.)	37.f
Apagy	22.h
Apátfalva	18.q/7
Ártánd	22.l
Aszaló	19.f/13
Atyha (Atia, R.)	35.n/12

Bácsborsód	12.q/16
Bácsfeketehegy (Feketić, J.)	15.t/5
Bácskertes (Kupusina, J.)	12.s
Bágy (Bădeni, R.)	36.ö
Bajna	10.j
Baks	16.ö/7
Balázsfalva (Bălușești, R.)	42.k
Balmazújváros	20.j
Bálványos	8.o
Bana	8.j
Baracs	11.n
Bárna	15.g
Bátorkeszi (Vojnice, CS.)	9.i
Battonya	20.p
Becefa	8.r
Becske	13.h/14
Bejczygyertyános (Bejcz + Hegyhátgyertyános)	4.m
Békássámsón	18.ö/11

Beregrákos (Rakošin, SZU)	24.e
Bernecebaráti (Bernece + Baráti)	11.h/7
Berzété (Brzotin, CS.)	17.d
Besenyőtelek	17.i/14
Biatorbágy (Bia)	11.k
Bodony	15.h/11
Bogdánd (Bogdand, R.)	27.j
Bogdánfalva (Valea Seacă, R.)	42.m
Bogyiszló	11.p/7
Bolyk (Boľkovce, CS.)	14.f
Bőcs (Belsőbőcs + Külsőbőcs)	19.g
Bős (Gabčikovo, CS.)	6.i/8
Bugyi	12.l/11

Cakó (Cakov, CS.)	16.f
Cigánd (Kiscigánd + Nagycigánd)	22.f
Cun	8.s/16

Csáb (Čebovce, CS.)	12.g
Csákberény	9.l
Csantavér (Čantavir, J.)	15.r
Csány	15.j/5
Császló	25.g/16
Cséfalva (Čechová, CS.)	6.h/9
Csehi	4.n/3
Cserkút	9.r/5
Csernakeresztúr (Cristur, R.)	27.r/7
Csíkménáság (Armășeni, R.)	38.n
Csíkszentdomokos (Sîndominic, R.)	38.m/9
Csitár	13.h/2
Csorvás	19.o

Damak	18.f/11
Dávod	12.r
Debrecen	21.j
Decs	11.q/2
Deményháza (Dămieni, R.)	34.m
Dercen (Drišina, SZU)	25.e
Désakna (Ocna-Dej, R.)	30.k
Désháza (Deja, R.)	27.k
Dévaványa	19.m
Ditró (Ditrău, R.)	36.l
Doboz	20.n
Domaháza	16.g/5
Domokos (Dămăcușeni, R.)	30.i
Doroszló (Doroslovo, J.)	13.t
Drávaszentgyörgy	7.r/13
Drávaszentgyörgy	6.r
Dudar	8.l
Dunakiliti	5.h/15
Dunapataj	12.ö/2

Ecseg	14.h/14
Egri (Agris, R.)	26.g/15
Ekel (Okoličná na Ostrove, CS.)	7.i/16

Erdőhorváti	20.f/4
Erdőkövesd	15.h/4
Érsekvadkert	12.h
Érszöllős (Vișoara, R.)	25.k/1
Értarcsa (Târcea, R.)	24.j
Esztelnek (Estelnic, R.)	40.ö

Fábiánsebestyén	17.o
Farmos	15.k
Feketelak (Lacu, R.)	31.m
Felsőnyék	9.o/7
Felsőtárkány	17.h
Fony	20.f/2
Fót	12.j
Földes	20.k/15
Furta	21.l
Füzesgyarmat	20.m

Gajcsána (Găiceana, R.)	43.n
Galgamácsa	13.i
Garabonc	5.ö
Géres (Ghirisa, R.)	26.i/6
Gernyeszeg (Gornești, R.)	33.m/16
Geszt	21.n/4
Gölle	8.p/3

Gyanta (Ghinta, R.)	24.n
Gyepükaján	6.n
Gyergyócsomafalva (Ciumani, R.)	36.m
Gyergyótölgyes (Thulgeș, R.)	37.l
Gyimesközéplek (Lunca de Jos, R.)	38.m/14
Gyoma	19.n/1
Gyöngyöspata	14.i/4
Györe	10.p
Györgyfalva (Gheorgheni, R.)	29.n/2
Gyulaj	9.ö

Hajdúnánás	20.h
Halmágy (Hălmeag, R.)	35.q
Hánta	8.k
Hegyháthodász	3.4
Hejőpapi	19.h/5
Heréd	14.i/14
Hernádszurdok	19.e
Hertelendyfalva (Vojlovica, J.)	19.w
Hídalmás (Hida, R.)	28.l
Hidaskürt (Mostová, CS.)	7.g/13
Hódmezővásárhely	17.p
Homokmégy	12.ö/15
Hontfűzesgyarmat (Hontianska Vrbica, CS.)	10.g

Ibrány	21.g/4
Igazfalva (Dumbrava, R.)	24.r

Ipolytölgyes	11.h/13
Iriny (Irina, R.)	24.i
Istensegíts (Tîbeni, R.)	38.f
Izsák	13.n/15

Jákóhodos (Hodoșa, R.)	23.k/14
Jászsószentgyörgy	16.k/9
Jászdózsa	15.j/12
Jászkisér	16.k/3
Józsefszállás (Jebel, R.)	21.t

Kajdacs	10.ö
Kálmánca	7.r/1
Kálnok (Cîlnic, R.)	38.p
Kaposkeresztúr	8.p/14
Karancskeszzi	14.g
Karcag	19.k
Kászonimpér (Imper, R.)	39.o
Kecskemét	14.n
Kék	22.g
Kémer (Camăr, R.)	25.k/3
Kenéz	3.m/4
Kenyeri	5.l
Kérő (Băița, R.)	30.l/3
Kéthely	6.ö
Kide (Chidea, R.)	29.l
Kisbarcsa (Bîrcea-Mică, R.)	27.r/8
Kisgalambfalva (Porumbenii Mici, R.)	35.o/15
Kishegyes (Mali Idjoș, J.)	15.t/1
Kiskapus (Copșa Mică, R.)	32.p
Kiskunfélegyháza	15.o
Kiskunhalas	14.p
Kiskunmajsa	15.ö
Kisoroszi	12.i/9
Kisújszállás	18.l
Kocsord	24.h
Kokad	23.k/1
Koltó (Colțău, R.)	29.i
Komjáti	18.e/2
Kóny	6.j
Konyár	22.k
Koppányszántó	8.ö/8
Kórógy (Korodj, J.)	11.u
Kosd	12.i/12
Kót (Kot, J.)	2.ö
Kovácsszénája	8.q
Kovászna (Covasna, R.)	40.p
Kozmás (Cosmeni, R.)	38.o
Köcsk (Kisköcsk + Nagyköcsk)	5.m

Kőhidgyarmat (Kamenný Most, CS.)	11.i/5
Kölked	11.r
Körösnagyharsány	22.m
Köröstarcsa	19.n/8
Köröstárkány (Târcaia, R.)	25.o
Kőszegremete (Remetea-Oașului, R.)	27.g
Kötegyán	21.n/15

Kövend (Plăești, R.)	30.o
Köveskál	6.o/4
Kraszna (Crasna, R.)	26.k
Krizba (Crizbav, R.)	37.q
Kunhegyes	18.k
Kunszentmiklós	12.m
Kustánszeg	3.o
Kutas	6.p
Külsőrekecsin (Fundu-Răcăciuni, R.)	42.n

Lácacséke (Láca + Cséke)	23.e/13
Ladánybene	13.m
Lédec (Ladice, CS.)	9.f
Lelesz (Leles, CS.)	23.e/1
Lészped (Lespezi, R.)	41.l
Lévárt (Strelnica, CS.)	16.e/7
Lipót	6.i/10
Lónya (Kislónya + Nagylónya)	24.f
Lozsád (Jeledinți, R.)	28.r
Lukafalva (Gheorghe Doja, R.)	33.n

Maconka	15.h/9
Madocsa	12.o
Magosliget	26.g/5
Magyarbánhegyes	19.ö
Magyarbőd (Bidovce, CS.)	20.c
Magyardécse (Cireșoia, R.)	31.k
Magyarlapád (Lopadea Noua, R.)	30.ö
Magyarléta (Litenii de Sus, R.)	29.n/15
Magyarnemegye (Nimigea de Jos, R.)	32.j
Magyaró (Măgheruș, R.)	34.l
Magyarózd (Ozd, R.)	32.o
Magyarpécska (Rovine, R.)	20.q/2
Magyarpéterfalva (Petrișat, R.)	31.ö
Magyarsáros (Delenii, R.)	33.ö
Magyarszentmárton (Sînmartinul Maghiar, R.)	19.s
Magyarszovát (Suatu, R.)	30.m
Magyarvalkó (Văleni, R.)	27.n
Magyarvista (Viștea, R.)	28.m
Majláthfalva (Mailat, R.)	20.q/15
Makád	11.m
Makó	18.q/1
Martonos (Martonoș, J.)	16.q
Martos (Martovce, CS.)	8.i
Meszes	18.e/15
Mezőkövesd	17.i/8
Mezőtúr	18.m/9
Mikebuda	14.m
Mikekarácsonyfa (Mikefa + Karácsonyfa)	3.ö
Mikófalva	16.g/16
Mindszent	16.ö/8
Miszla	10.o
Mohol (Mol, J.)	16.s
Mokcsakerész (Mokcsa + Kerész, Križovska Lieskova, CS.)	22.d/8
Móricgát	14.ö/12

Nádudvar	20.k/5	Oroszi	6.m	Sárszentmiklós	10.n	Tác	9.m	Uppony	17.g
Nagybajcs	7.i/13	Osztopán	7.ö	Sepse (Kotlina, J.)	11.s	Tardoskedd (Tvrdošovce, CS.)	8.h/2	Uri	14.k
Nagybalog (Alsóbalog + Felsőbalog, Vel'ký Blh, CS.)	16.e/9	Óvár (Olováry, CS.)	13.g	Siklónagyfalva	10.s	Tarnaméra	16.j	Uszód	12.ö/9
Nagycétény (Vel'ký Cetín, CS.)	9.g/9			Sióagárd	11.p/5	Tarpa	24.g/4	Üllő	13.k
Nagygejőc		Öcsöd	17.n	Soltvadkert	13.ö	Tataháza	13.q	Ürményháza (Jermenovci, J.)	20.ü
(Velikie Geevcy, SZU)	24.d	Örvénd (Urvind, R.)	24.l	Som	9.o/5	Tatros (Tîrgu Trotuş, R.)	41.n		
Nagygeresd	4.l/2			Somogyacsa	8.ö/10	Temerin (Temerin, J.)	16.u	Vadász (Vinători, R.)	22.o
Nagyida (Vel'ká Ida, CS.)	19.d			Somogyudvarhely	5.q	Temesrékas (Rekaş, R.)	22.s	Vága (Váhovce, CS.)	7.g/6
Nagykamarás	20.ö	Pacsér (Pačir, J.)	14.s/1	Sósvertike	8.s/9	Temesság (Şag, R.)	21.s/13	Vágás (Tăetura, R.)	35.o/12
Nagykend (Chendul Mare, R.)	34.o	Palást (Pláštove, CS.)	11.g	Sóvárad (Sărăţeni, R.)	35.n/5	Tibolddaróc	18.h	Vágfarkasd (Vlčany, CS.)	8.h/9
Nagykölked	3.m/13	Pányok	20.e/2	Surd	4.q	Tihany	8.n	Vajasd (Oiejea, R.)	30.p
Nagyloc	14.h/2	Panyola	24.g/7	Sükösd	12.q/2	Tinnye	11.j	Vajdácaska	21.f/3
Nagymoha (Grínari, R.)	35.p	Parasznya	18.g			Tiszacsécse	25.g/3	Vál	10.l
Nagypáli	4.n/13	Pat	5.p	Szabadszállás	13.n/9	Tiszacsege	19.i/11	Ványola	6.k/16
Nagyszalonta (Salonta, R.)	22.n	Peresztzeg	3.k/3	Szabéd (Săbed, R.)	33.m/13	Tiszadorogma	19.i/13	Váralmás (Almaşul, R.)	27.m
Nemesborzova	25.g/10	Peterd	10.r	Szabófalva (Săbăoani, R.)	41.j	Tiszaeszlár	21.g/13	Várdaróc (Vardarac, J.)	11.t
Nemesgörzsöny		Pilismarót	11.i/11	Szadelő (Zádielské Dvorníky, CS.)		Tiszafüred	18.j	Varga	9.q
(Alsógörzsöny + Felsőgörzsöny)	6.k/13	Piros (Rumenka, J.)	15.ü	Szaján (Sajan, J.)	18.d	Tizakécske (Ókécске)	16.n/2	Vargyas (Virghiş, R.)	37.ö
Nemeshetés	4.o/6	Ploszkucén (Ploscuţeni, R.)	44.o	Szakadát	17.s	Tizanána	17.j	Végyvár (Tormac, R.)	22.t
Nemesvita	6.o/1	Pódafa (Kútniky, CS.)	6.h/16	(Oltszakadát, Săcădate, R.)	33.q	Tizapüspöki	17.l	Velem	2.l
Neszmély	9.j	Polgár	19.h/12	Szakony (Alsószakony + Felsőszakony)	3.k/15	Tizsasas	16.n/14	Verpelét	16.h
		Potyond	5.k	Szalafő	2.n	Tizsasüly	17.k	Vezseny	16.m
		Pozsonybaldogfa (Boldog, CS.)	5.g	Szank	14.ö/8	Tizasziget (Ószentiván)	17.q	Vilonya	8.m/11
		Pozsonypüspöki		Szék	18.e/8	Tompa	14.q	Visk (Vyškovo, SZU)	28.g
		(Podunajské Biskupice, CS.)	5.h/6	Székelykeve (Skorenovac, J.)	10.q/15	Topolya (Bačka Topola, J.)	14.s/12	Visonta	15.i
Nyírbélték	23.i	Pötréte	4.ö	Székelykeve (Skorenovac, J.)	30.l/16	Tornyiszentmiklós		Viss	21.f/10
Nyírgyulaj	23.h	Pusztasomorja	5.i	Szend	20.x	(Kerkaszentmiklós)	3.p	Vitnyéd	4.k
Nyíri	20.e/4			Szentegyházfalva (Vlăhiţa, R.)	37.o	Torockó (Rimetea, R.)	29.o		
Nyírlövő	23.f			Szentgál	7.m	Torontáltorda (Torda, J.)	18.t		
Nyírmártonfalva	22.j			Szentgyörgyvölgy	2.o	Torontálvásárhely (Debeljača, J.)	18.v	Zagyvarékas	16.l
Nyírmihálydi	22.i	Rábapaty		Szentkirályszabadja	8.m/14	Tóti (Tăuteu, R.)	24.k	Zákányszék	15.p
Nyúl (Nyúlfalu + Nyúlhegy)	7.j	(Alsópaty + Rábabogyszló)	4.l/10	Szeremle	11.q/16	Törtel	15.m	Zalakoppány	4.o/4
		Réty (Reci, R.)	39.p/10	Szigetszentmiklós	12.l/2	Trizs	17.e	Zengővárkony	10.q/9
		Rév (Vadul Crişului, R.)	25.m	Szilvásszentmárton	7.q	Türkös (Turcheş, R.)	38.r	Zétény (Zatin, CS.)	22.e
		Rigyác	4.p	Szögliget	18.e/1				
Ócsárd	9.s	Rohod	23.g	Szöllősgyula (Julibci, SZU)	26.g/4				
Okány	21.n/1	Romonya	9.r/4	Szuhogy	18.f/1				
Okorág	8.s/1							Zsámbok	14.j
Olthévíz (Hoghiz, R.)	36.p							Zseliz (Želiezovce, CS.)	10.h
Oltszakadát (Săcădate, R.)	33.q							Zselyk (Jeica, R.)	33.l
Omor (Omor, R.)	21.u							Zsére (Žirany, CS.)	8.f
Ond	20.f/13	Salánk (Šalanki, SZU)	26.f					Zsitvabesenyő (Bešeňov, CS.)	9.h
Ordacsehi (Balatoncsehi + Orda)	7.o	Sándorfalva	16.p					Zsurk	23.e/11
Orosháza	18.ö/3	Sárosd	10.m						

A külföldi kutatópontok — az adatok felvételekor használt — hivatalos neveit összeállította, valamint a kutatópontjegyzéket és a koordinátamutatót rendezte: Füzes Endre.

A Magyar Néprajzi Atlasz koordinátái

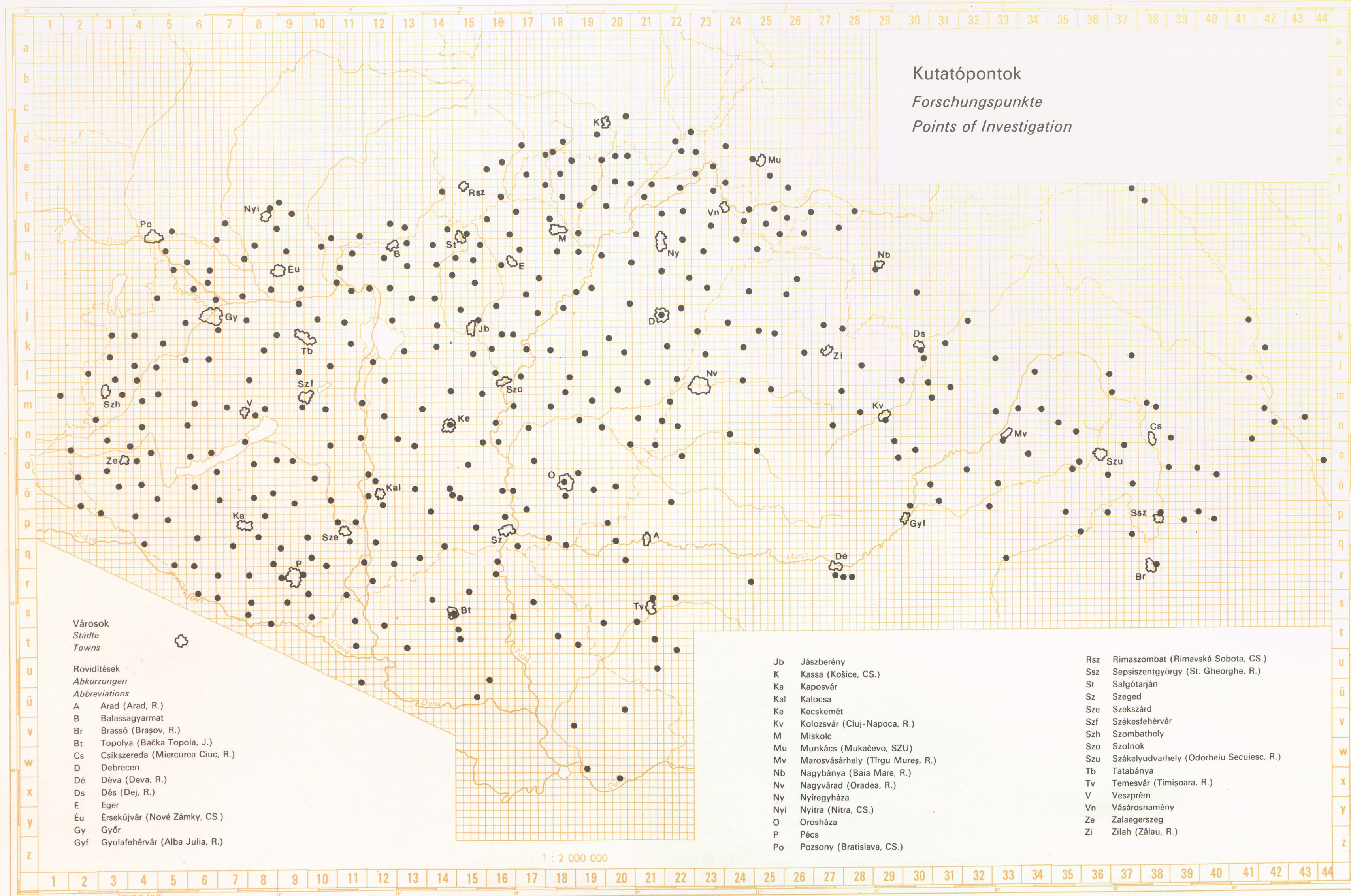
Koordinaten

Points of Co-ordinates

1.m	Alsóőr (Unterwart, A.)	6.o/4	Köveskál	10.o	Miszla	14.m	Mikebuda	18.e/1	Szögliget
2.l	Velem	6.ö	Kéthely	10.ö	Kajdacs	14.n	Kecskemét	18.e/2	Komjáti
2.n	Szalafő	6.p	Kutas	10.p	Györe	14.ö/8	Szank	18.e/8	Szászfa
2.o	Szentgyörgyvölgy	6.q	Rinyaszentkirály	10.q/9	Zengővárkony	14.ö/12	Móricgát	18.e/15	Meszes
2.ö	Kót (Kot, J.)	6.r	Drávaszentés	10.q/15	Szebény	14.p	Kiskunhalas	18.f/1	Szuhogy
3.k/3	Pereszteg	7.g/6	Vága (Váhovce, CS.)	10.r	Peterd	14.q	Tompá	18.f/11	Damak
3.k/15	Szakony (Alsószakony + Felsőszakony)	7.g/13	Hidaskürt (Mostová, CS.)	10.s	Siklósnagyfalu	14.s/1	Pacsér (Pačir, J.)	18.g	Parasznya
3.l	Acsád	7.i/13	Nagybajcs	11.g	Palást (Pláštovce, CS.)	14.s/12	Topolya (Bačka Topola, J.)	18.h	Tibolddaróc
3.m/4	Kenéz	7.i/16	Ekel (Okoličná na Ostrove, CS.)	11.h/7	Bernecebaráti (Bernece + Baráti)	15.g	Bárna	18.j	Tiszafüred
3.m/13	Nagykölked	7.j	Nyúl (Nyúlfalu + Nyúlhegy)	11.h/13	Ipolytölgyes	15.h/4	Erdőkövesd	18.k	Kunhegyes
3.n	Hegyháthodász	7.m	Szentgál	11.i/5	Kőhídgyarmat (Kamenný Most, CS.)	15.h/9	Maconka	18.l	Kisújszállás
3.o	Kustánszeg	7.o	Ordacsehi (Balatoncsehi + Orda)	11.i/11	Pilismarót	15.h/11	Bodony	18.m/3	Túrkeve
3.ö	Mikekarácsonyfa (Mikefa + Karácsonyfa)	7.ö	Ostropán	11.j	Tinnye	15.i	Visonta	18.m/9	Mezőtúr
3.p	Tornyiszentmiklós (Kerkaszentmiklós)	7.q	Szilvásszentmárton	11.j	Tinnye	15.j/5	Csány	18.ö/3	Orosháza
4.k	Vitnyéd	7.r/1	Kálmánca	11.k	Biatorbágy (Bia)	15.j/12	Jászdózsa	18.ö/11	Békéssámsón
4.l/2	Nagygeresd	7.r/13	Drávagárdony	11.k	Biatorbágy (Bia)	15.k	Farmos	18.q/1	Makó
4.l/10	Rábapaty (Alsópaty + Rábabogyoszló)	8.f	Zsére (Žirany, CS.)	11.m	Makád	15.m	Törtel	18.q/7	Apátfalva
4.m	Bejcggyertyános (Bejc + Hegyhátgyertyános)	8.h/2	Tardoskedd (Tvrdošovce, CS.)	11.n	Baracs	15.n	Alpár	18.t	Torontáltorda (Torda, J.)
4.n/3	Csehi	8.h/9	Vágfarkasd (Vičany, CS.)	11.n	Baracs	15.o	Kiskunfélegyháza	18.v	Torontálvásárhely (Debeljača, J.)
4.n/13	Nagypáli	8.i	Martos (Martovce, CS.)	11.p/5	Sióagárd	15.o	Kiskunmajsa	19.d	Nagyida (Velká Ida, CS.)
4.o/4	Zalakoppány	8.i	Martos (Martovce, CS.)	11.p/7	Bogyiszló	15.p	Zákányszék	19.e	Hernádszurdok
4.o/6	Nemeshetés	8.j	Bana	11.q/2	Decs	15.p	Zákányszék	19.f/7	Abaújvevecser
4.ö	Pötréte	8.j	Hánta	11.q/16	Szeremle	15.r	Csantavér (Čantavir, J.)	19.f/13	Aszaló
4.p	Rigyác	8.k	Dudár	11.r	Kölked	15.t/1	Kishegyes (Mali Idjoš, J.)	19.g	Bőcs (Belsőbőcs + Külsőbőcs)
4.q	Surd	8.k	Hánta	11.s	Sepse (Kotlina, J.)	15.t/5	Bácsfeketehegy (Feketić, J.)	19.h/5	Hejőpapi
5.g	Pozsonyboldogfa (Boldog, CS.)	8.l	Dudár	11.t	Várdaróc (Vardarac, J.)	15.ü	Piros (Rumenka, J.)	19.h/12	Polgár
5.h/6	Pozsonypüspöki (Podunajské Biskupice, CS.)	8.l	Dudár	11.t	Várdaróc (Vardarac, J.)	16.e/7	Lévárt (Strelnica, CS.)	19.i/11	Tizacsege
5.h/15	Dunakiliti	8.m/11	Vilonya	11.u	Kórógy (Korodj, J.)	16.e/9	Nagybalog (Alsóbalog + Felsőbalog, Velký Blh, CS.)	19.i/13	Tizadorogma
5.i	Pusztasomorja	8.m/14	Szentkirályszabadja	12.g	Csáb (Čebovce, CS.)	16.f	Cakó (Cakov, CS.)	19.k	Karcag
5.k	Potyond	8.n	Tihany	12.h	Érsekvadkert	16.g/5	Domaháza	19.m	Dévaványa
5.l	Kenyeri	8.o	Bálványos	12.i/9	Kisorozsi	16.g/16	Mikófalva	19.n/1	Gyoma
5.m	Kőcsk (Kiskőcsk + Nagykőcsk)	8.ö/8	Koppányszántó	12.i/12	Kosd	16.h	Verpelét	19.n/8	Köröstarcsa
5.ö	Garabonc	8.ö/10	Somogyacsa	12.j	Fót	16.j	Tarnaméra	19.o	Csorvás
5.p	Pat	8.p/3	Gölle	12.l/2	Szigetszentmiklós	16.k/3	Jászkísér	19.ö	Magyarbánhegyes
5.q	Somogyudvarhely	8.p/14	Kaposkeresztúr	12.l/11	Bugyi	16.k/9	Jászsalsószentgyörgy	19.s	Magyarszentmárton (Sínmartinul Maghiar, R.)
6.h/9	Cséfalva (Čechová, CS.)	8.q	Kovácsszénája	12.m	Kunszentmiklós	16.l	Zagyvarékas	19.t	Alsóittebe (Novi Ittebej, J.)
6.h/16	Pódafa (Kútniky, CS.)	8.r	Becefa	12.o	Madocsa	16.m	Vezseny	19.w	Hertelendyfalva (Vojlovica, J.)
6.i/8	Bős (Gabčíkovo, CS.)	8.s/1	Okorág	12.ö/2	Dunapataj	16.n/2	Tizsakécske (Ókécske)	20.c	Magyarbőd (Bidovce, CS.)
6.i/10	Lipót	8.s/9	Sósvertike	12.ö/9	Uzód	16.n/14	Tizsahas	20.e/2	Pányok
6.j	Kóny	8.s/16	Cun	12.q/2	Sükkösd	16.ö/7	Baks	20.e/4	Nyíri
6.k/13	Nemesgörzsöny (Alsógörzsöny + Felsőgörzsöny)	9.f	Lédec (Ladice, CS.)	12.q/16	Bácsborsód	16.ö/8	Mindszent	20.f/2	Fony
6.k/16	Vanyola	9.g/3	Aha (Horný Ohaj, CS.)	12.r	Dávod	16.p	Sándorfalva	20.f/4	Erdőhorváti
6.m	Oroszi	9.g/9	Nagycétény (Velký Cetín, CS.)	12.s	Bácskertes (Kupusina, J.)	16.q	Martonos (Martonoš, J.)	20.f/13	Ond
6.n	Gyepükaján	9.h	Zsitvabesený (Bešeňov, CS.)	13.g	Óvár (Olováry, CS.)	16.s	Mohol (Mol, J.)	20.h	Hajdúnánás
6.o/1	Nemesvita	9.i	Bátorkeszi (Vojnice, CS.)	13.h/2	Csitár	16.u	Temerin (Temerin, J.)	20.j	Balmazújváros
		9.j	Neszmély	13.h/14	Becske	17.d	Berzéte (Brzotín, CS.)	20.k/5	Nádudvar
		9.k	Szend	13.i	Galgamácsa	17.e	Trizs	20.k/15	Földes
		9.l	Csákberény	13.k	Üllő	17.g	Uppony	20.m	Füzesgyarmat
		9.m	Tác	13.m	Ladánybene	17.h	Felsőtárkány	20.n	Doboz
		9.o/5	Som	13.n/9	Szabadszállás	17.i/8	Mezőkövesd	20.ö	Nagykamarás
		9.o/7	Felsőnyék	13.n/15	Izsák	17.i/14	Besenyőtelek	20.p	Battonya
		9.ö	Gyulaj	13.ö	Soltvadkert	17.j	Tiszanána	20.q/2	Magyarpécska (Rovine, R.)
		9.q	Varga	13.q	Tataháza	17.k	Tiszasúly	20.q/15	Majláthfalva (Mailat, R.)
		9.r/4	Romonya	13.q	Tataháza	17.l	Tiszapüspöki	20.ü	Ürményháza (Jermenovci, J.)
		9.r/5	Cserkút	13.t	Doroszló (Doroslovo, J.)	17.n	Öcsöd	20.x	Székelykeve (Skorenovac, J.)
		9.s	Ócsárd	14.f	Bolyk (Boľkovce, CS.)	17.o	Fábiánsebestyén	21.f/3	Vajdácska
		10.g	Hontfüzesgyarmat (Hontianska Vrbica, CS.)	14.g	Karancsbeszi	17.p	Hódmezővásárhely	21.f/10	Viss
		10.h	Zseliz (Želiezovce, CS.)	14.h/2	Nagylóc	17.q	Tizsasziget (Ószentiván)	21.g/4	Ibrány
		10.j	Bajna	14.h/14	Ecseg	17.s	Szaján (Sajan, J.)		
		10.l	Vál	14.i/4	Gyöngyöspata	18.d	Szádelő (Zádielské Dvorníky, CS.)		
		10.m	Sárosd	14.i/14	Heréd				
		10.n	Sárszentmiklós	14.j	Zsámbok				
				14.k	Úri				

21.g/13	Tiszaeszlár	23.e/1	Lelesz (Leles, CS.)	25.o	Köröstárkány (Tărcaia, R.)	30.o	Kövend (Plăești, R.)	36.ö	Bágy (Bădeni, R.)
21.i	Újfehértó	23.e/11	Zsurk	26.f	Salánk (Șalanki, SZU)	30.ö	Magyarlapád (Lopadea Noua, R.)	36.p	Olthévíz (Hoghiz, R.)
21.j	Debrecen	23.e/13	Lácacséke (Láca + Cséke)	26.g/4	Szöllősgyula (Julibci, SZU)			37.f	Andrásfalva (Măneuți, R.)
21.l	Furta	23.f	Nyírlövő	26.g/5	Magosliget	30.p	Vajasd (Oiejde, R.)	37.l	Gyergyótölgyes (Thulgeș, R.)
21.n/1	Okány	23.g	Rohod	26.g/15	Egri (Agris, R.)	31.k	Magyardécse (Cireșoia, R.)	37.o	Szentegyházfalva (Vlăhița, R.)
21.n/4	Geszt	23.h	Nyírgyulaj	26.i/6	Géres (Ghirisa, R.)	31.m	Feketelak (Lacu, R.)	37.ö	Vargyas (Vîrghiș, R.)
21.n/15	Kötegyán	23.i	Nyírbélték	26.i/13	Ákos (Acîș, R.)	31.ö	Magyarpéterfalva (Petrișat, R.)	37.q	Krizba (Crizbav, R.)
21.s/3	Újszentés (Dumbrăvița, R.)	23.k/1	Kokad	26.k	Kraszna (Crasna, R.)	32.j	Magyarnemegye (Nimigea de Jos, R.)	38.f	Istensegíts (Țibeni, R.)
21.s/13	Temesség (Șag, R.)	23.k/14	Jákóhodos (Hodoșa, R.)	27.g	Kőszegremete (Remetea-Oașului, R.)	32.o	Magyarózd (Ozd, R.)	38.m/9	Csikszentdomokos (Sîndominic, R.)
21.t	Józsefszállás (Jebel, R.)	24.d	Nagygejőc (Velikie Geevcy, SZU)	27.j	Bogdánd (Bogdand, R.)	32.p	Kiskapus (Copșa Mică, R.)	38.m/14	Gyimesközéplak (Lunca de Jos, R.)
21.u	Omor (Omor, R.)	24.e	Beregrákos (Rakošin, SZU)	27.k	Désháza (Deja, R.)	33.l	Zselyk (Jeica, R.)	38.n	Csikméhaság (Armășeni, R.)
22.d/8	Mokcsakerész (Mokcsa + Kerész, Križovska Lieskova, CS.)	24.f	Lónya (Kislónya + Nagylónya)	27.m	Váralmás (Almașul, R.)	33.m/13	Szabéd (Săbed, R.)	38.o	Kozmás (Cosmeni, R.)
22.d/10	Abara (Oborin, CS.)	24.g/4	Tarpa	27.n	Magyarvalkó (Văleni, R.)	33.m/16	Gernyeszeg (Gornești, R.)	38.p	Kálnok (Cîlnic, R.)
22.e	Zétény (Zatin, CS.)	24.g/7	Panyola	27.r/7	Csernakeresztúr (Cristur, R.)	33.n	Lukafalva (Gheorghe Doja, R.)	38.r	Türkös (Turcheș, R.)
22.f	Cigánd (Kiscigánd + Nagycigánd)	24.h	Kocsord	27.r/8	Kisbarcsa (Bîrcea-Mică, R.)	33.ö	Magyarsáros (Delenii, R.)	39.o	Kászónimpér (Imper, R.)
22.g	Kék	24.i	Iriny (Irina, R.)	28.g	Visk (Vyškovo, SZU)	33.q	Oltszakadát (Săcădate, R.)	39.p/8	Alsócsernáton (Cernatul de Jos, R.)
22.h	Apagy	24.j	Értarcsa (Tărcea, R.)	28.l	Hídalmás (Hida, R.)	34.l	Magyaró (Măgheruș, R.)	39.p/10	Réty (Reci, R.)
22.i	Nyírmihálydi	24.k	Tóti (Tăuteu, R.)	28.m	Magyarvita (Viștea, R.)	34.m	Deményháza (Dămieni, R.)	40.ö	Esztelnek (Estelnic, R.)
22.j	Nyírmártonfalva	24.l	Örvénd (Urvind, R.)	28.r	Lozsád (Jeledinți, R.)	34.o	Nagykend (Chendul Mare, R.)	40.p	Kovászna (Covasna, R.)
22.k	Konyár	24.n	Gyanta (Ghinta, R.)	29.i	Koltó (Colțau, R.)	35.n/5	Sóvárád (Sărățeni, R.)	41.j	Szabófalva (Săbăoani, R.)
22.l	Ártánd	24.r	Igazfalva (Dumbrava, R.)	29.l	Kide (Chidea, R.)	35.n/12	Atyha (Atia, R.)	41.l	Lészped (Lespezi, R.)
22.m	Kőrösnagyharsány	25.e	Dercen (Drișina, SZU)	29.n/2	Györgyfalva (Gheorgheni, R.)	35.o/12	Vágás (Tăetura, R.)	41.n	Tatros (Țirgu Trotuș, R.)
22.n	Nagyszalonta (Salonta, R.)	25.g/3	Tiszacsécse	29.n/15	Magyarléta (Litenii de Sus, R.)	35.o/15	Kisgalambfalva (Porumbenii Mici, R.)	42.k	Balázsfalva (Bălușești, R.)
22.o	Vadász (Vînători, R.)	25.g/10	Nemesborzova	29.o	Torockó (Rimetea, R.)	35.p	Nagymoha (Grînari, R.)	42.m	Bogdánfalva (Valea Seacă, R.)
22.ö	Újvarsánd (Olari, R.)	25.g/16	Császló	30.i	Domokos (Dămăcușeni, R.)	35.q	Halmágy (Hălmeag, R.)	42.n	Külsőrekecsin (Fundu-Răcăciuni, R.)
22.s	Temesrékas (Recaș, R.)	25.h	Tyukod	30.k	Désakna (Ocna-Dej, R.)	36.l	Ditró (Ditrău, R.)	43.n	Gajcsána (Gâiceana, R.)
22.t	Véghvár (Tormac, R.)	25.k/1	Érszöllős (Vișoara, R.)	30.l/3	Kérő (Băița, R.)	36.m	Gyergyócsomafalva (Ciumani, R.)	44.o	Ploszkucén (Ploscuțeni, R.)
		25.k/3	Kémer (Camăr, R.)	30.l/16	Szék (Sic, R.)				
		25.m	Rév (Crișului, R.)	30.m	Magyarszovát (Suatu, R.)				

MAGYAR NÉPRAJZI ATLASZ

Kutatópontok
 Forschungspunkte
 Points of Investigation

Városok
 Städte
 Towns

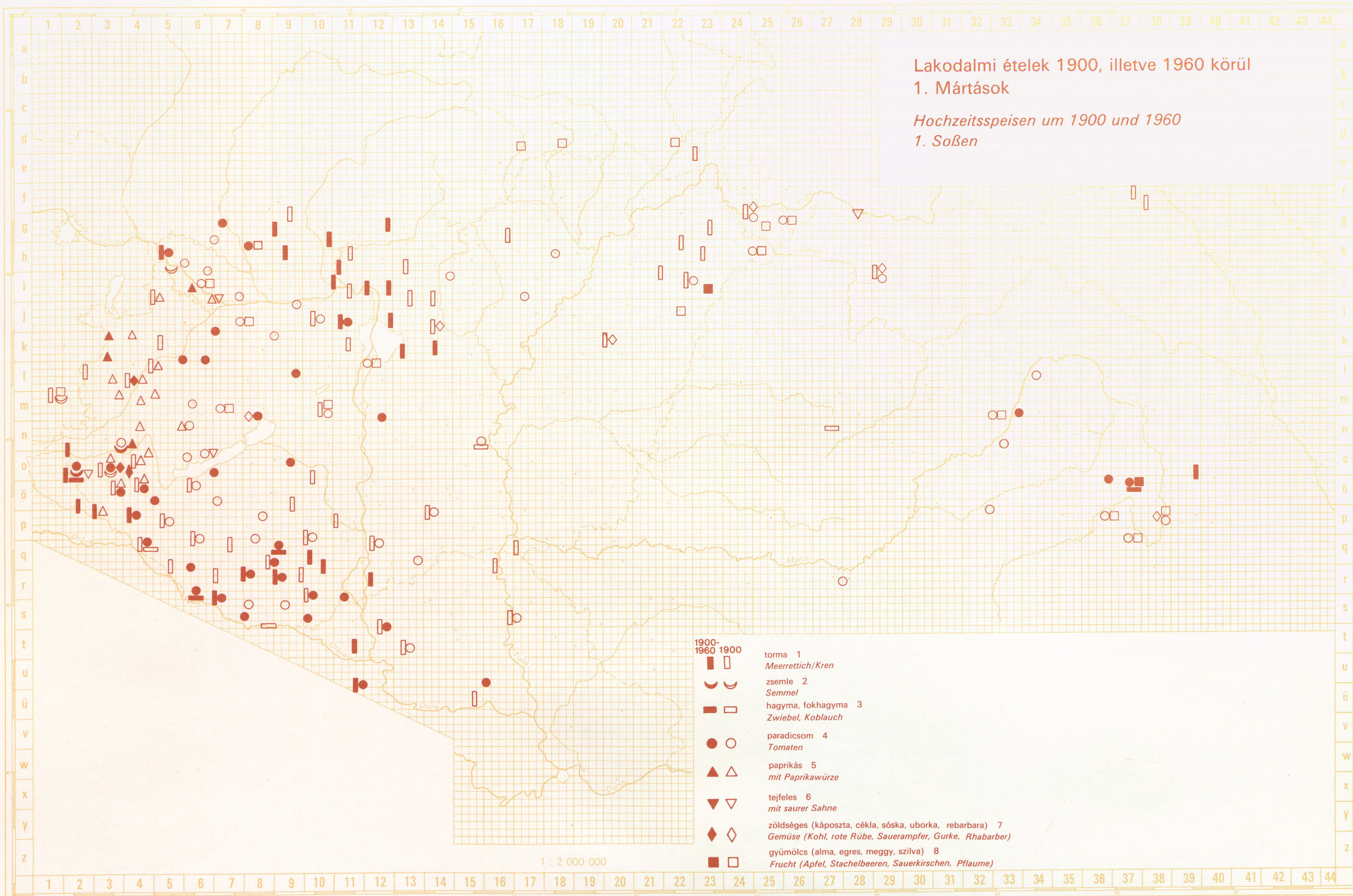
Rövidítések
 Abkürzungen
 Abbreviations

- A Arad (Arad, R.)
- B Balassagyarmat
- Br Brassó (Braşov, R.)
- Bt Topolya (Bačka Topola, J.)
- Cs Csíkszereda (Miercurea Ciuc, R.)
- D Debrecen
- Dé Déva (Deva, R.)
- Ds Dész (Dej, R.)
- E Eger
- Éu Érsekújvár (Nové Zámky, CS.)
- Gy Győr
- Gyf Gyulafehérvár (Alba Julia, R.)

- Jb Jászberény
- K Kassa (Košice, CS.)
- Ka Kaposvár
- Kal Kalocsa
- Ke Kecskemét
- Kv Kolozsvár (Cluj-Napoca, R.)
- M Miskolc
- Mu Munkács (Mukačevo, SZU)
- Mv Marosvásárhely (Tirgu Mureş, R.)
- Nb Nagybánya (Baia Mare, R.)
- Nv Nagyvárad (Oradea, R.)
- Ny Nyíregyháza
- Nyi Nyitra (Nitra, CS.)
- O Orosháza
- P Pécs
- Po Pozsony (Bratislava, CS.)

- Rsz Rimaszombat (Rimavská Sobota, CS.)
- Ssz Sepsiszentgyörgy (St. Gheorghe, R.)
- St Salgótarján
- Sz Szeged
- Sze Szekszárd
- Szf Székesfehérvár
- Szh Szombathely
- Szo Szolnok
- Szu Székelyudvarhely (Odorheiu Secuiesc, R.)
- Tb Tatabánya
- Tv Temesvár (Timişoara, R.)
- V Veszprém
- Vn Vásárosnamény
- Ze Zalaegerszeg
- Zi Zilah (Zălau, R.)

1 : 2 000 000

Lakodalmi ételek 1900, illetve 1960 körül
 1. Mártások

Hochzeitsspeisen um 1900 und 1960
 1. Soßen

1900-
1960	1900	torma 1
<i>Meerrettich/Kren</i>
◐ ◑	◐ ◑	zsemle 2
<i>Semmel</i>
◒ ◓	◒ ◓	hagyma, fokhagyma 3
<i>Zwiebel, Knoblauch</i>
● ○	● ○	paradicsom 4
<i>Tomaten</i>
▲ △	▲ △	paprikás 5
<i>mit Paprikawürze</i>
▼ ▽	▼ ▽	tejsós 6
<i>mit saurer Sahne</i>
◆ ◇	◆ ◇	zöldséges (káposzta, cékla, sóska, uborka, rebarbara) 7
<i>Gemüse (Kohl, rote Rübe, Sauerampfer, Gurke, Rhabarber)</i>
■ □	■ □	gyümölcs (alma, egres, meggy, szilva) 8
<i>Frucht (Apfel, Stachelbeeren, Sauerkirschen, Pflaume)</i>

1 : 2 000 000

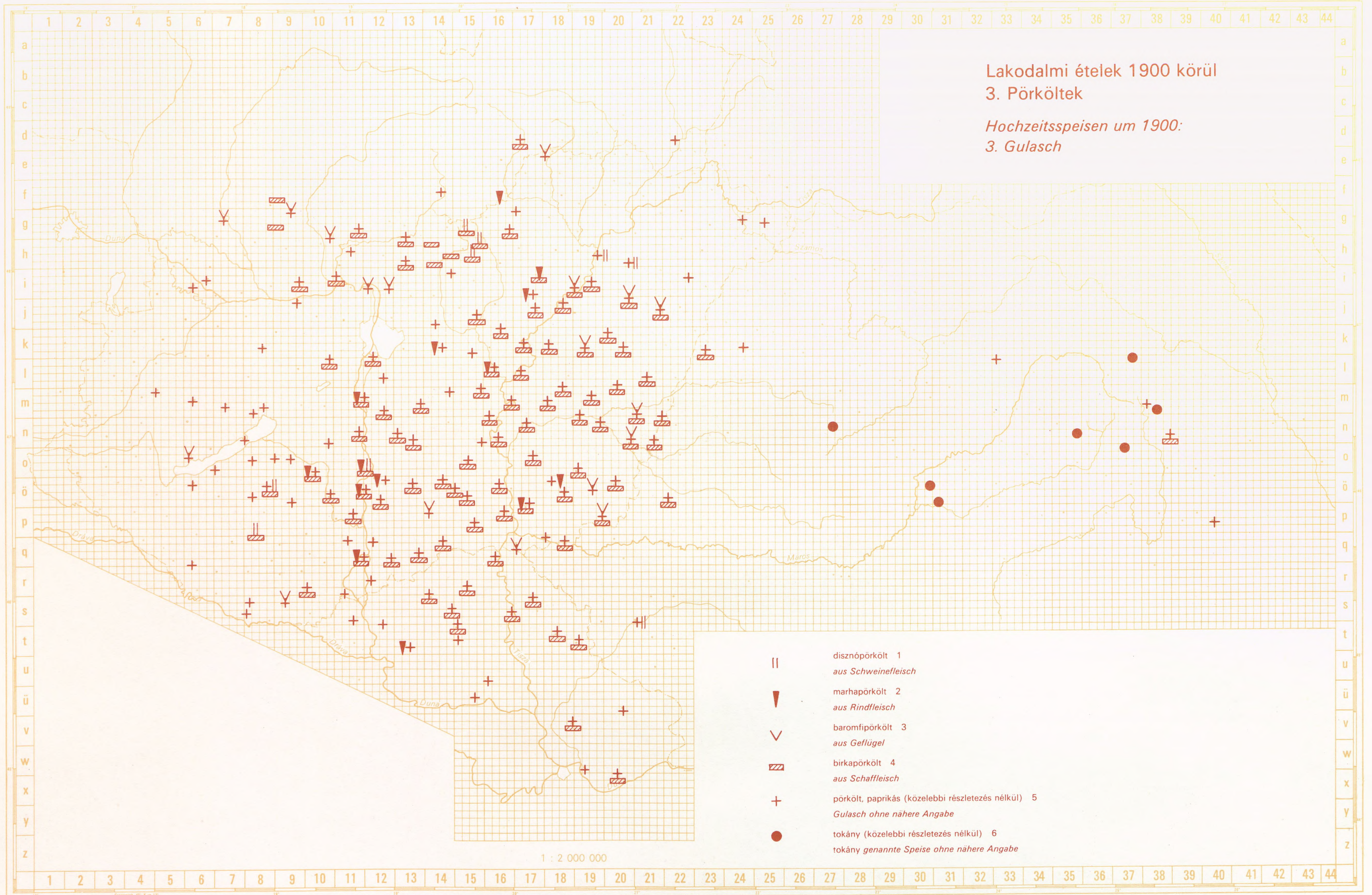

Lakodalmi ételek 1900 körül
 2. Sült és főtt húsok, káposztás ételek

Hochzeitsspeisen um 1900:
 2. Fleisch- und Krautspesen

- főtt húsok 1
gekochtes Fleisch
- ⊕ sült húsok 2
gebratenes Fleisch
- ⊕ főtt és sült húsok egyaránt 3
gekochtes Fleisch und Braten nebeneinander
- ▽ húsos káposzta 4
Fleisch mit Sauerkraut
- ▲ töltött káposzta 5
mit Fleisch gefüllte Krautblätter

1 : 2 000 000

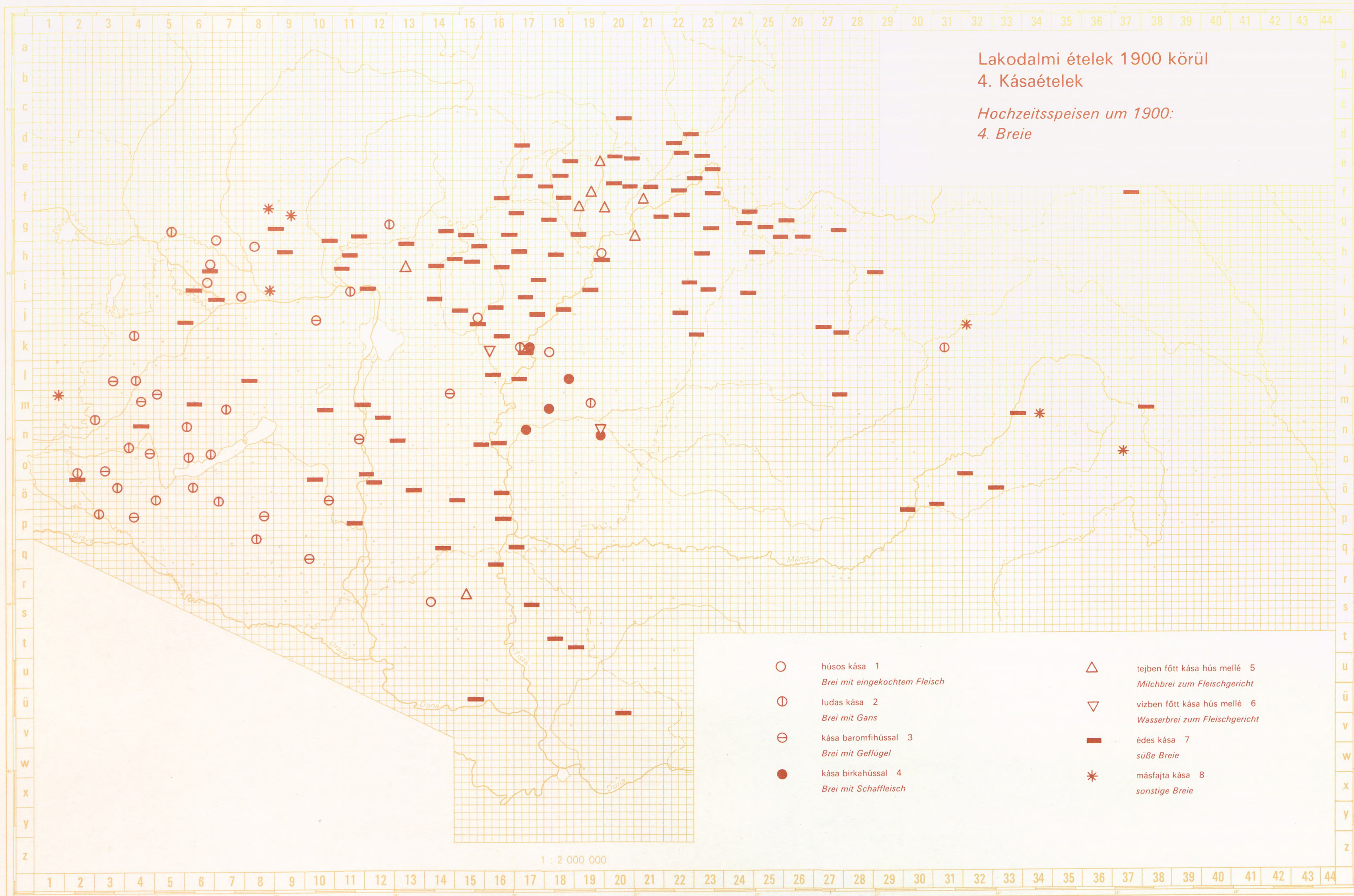

Lakodalmi ételek 1900 körül
3. Pörkölték

Hochzeitsspeisen um 1900:
3. Gulasch

- || disznópörkölt 1
aus Schweinefleisch
- ▼ marhapörkölt 2
aus Rindfleisch
- ∨ baromfipörkölt 3
aus Geflügel
- ▨ birkapörkölt 4
aus Schaffleisch
- + pörkölt, paprikás (közelebbi részletezés nélkül) 5
Gulasch ohne nähere Angabe
- tokány (közelebbi részletezés nélkül) 6
tokány genannte Speise ohne nähere Angabe

1 : 2 000 000

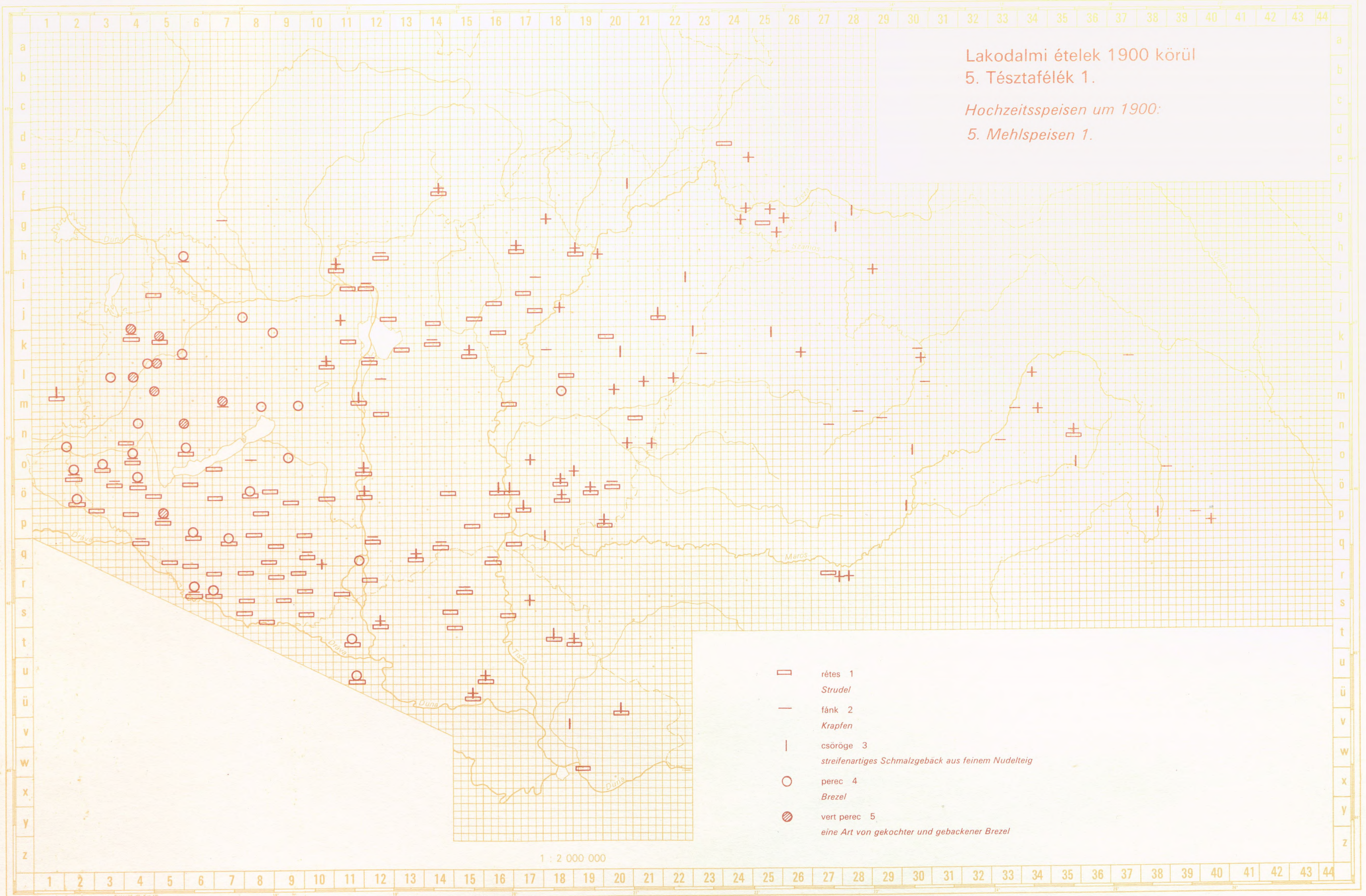

Lakodalmi ételek 1900 körül
4. Kásaételek

Hochzeitsspeisen um 1900:
4. Breie

○	húsos kása 1
<i>Brei mit eingekochtem Fleisch</i>	△	tejben főtt kása hús mellé 5
<i>Milchbrei zum Fleischgericht</i>
⊕	ludas kása 2
<i>Brei mit Gans</i>	▽	vízben főtt kása hús mellé 6
<i>Wasserbrei zum Fleischgericht</i>
⊖	kása baromfihússal 3
<i>Brei mit Geflügel</i>	—	édes kása 7
<i>süße Breie</i>
●	kása birkahússal 4
<i>Brei mit Schafffleisch</i>	*	másfajta kása 8
<i>sonstige Breie</i>

1 : 2 000 000

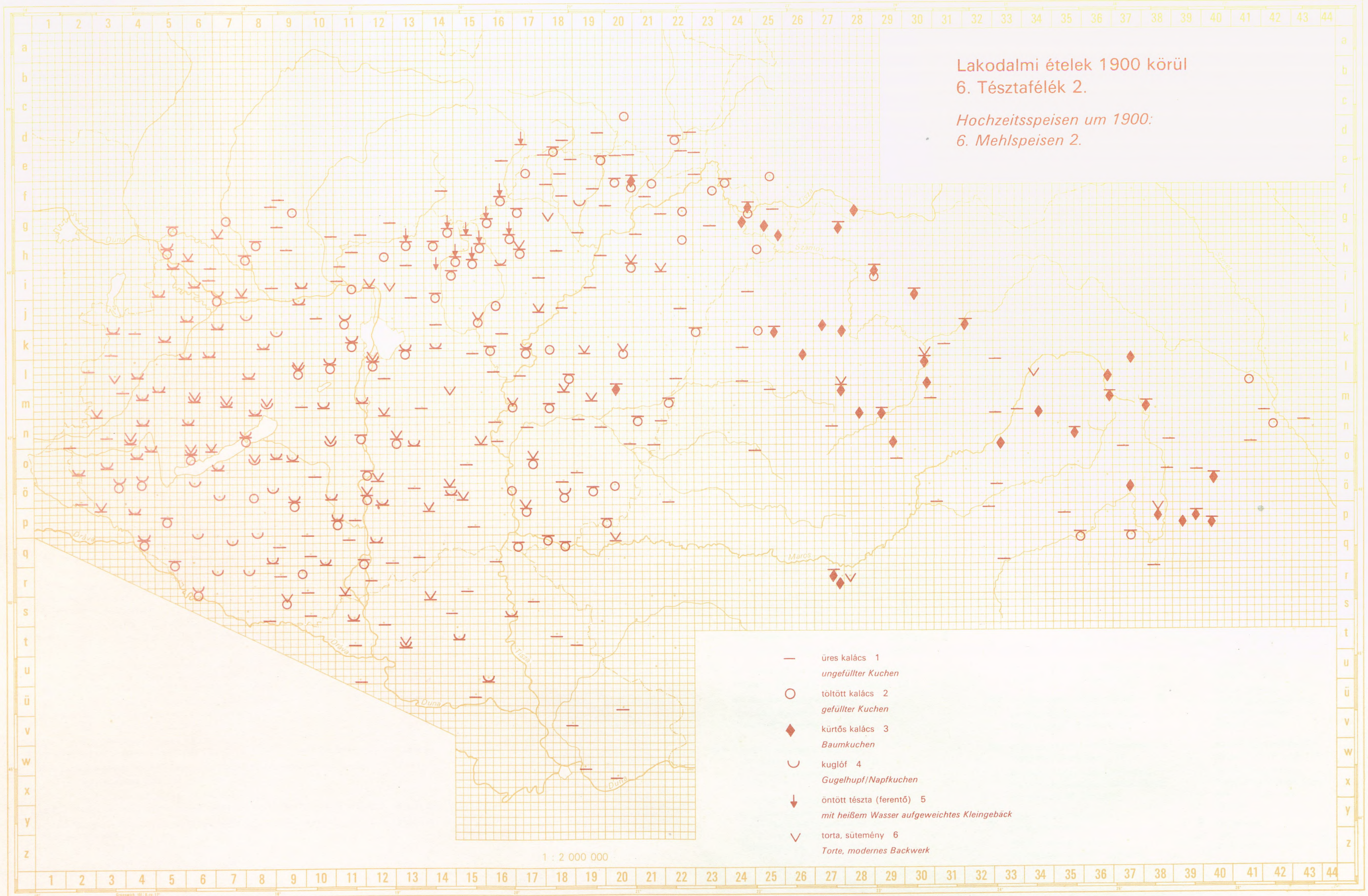

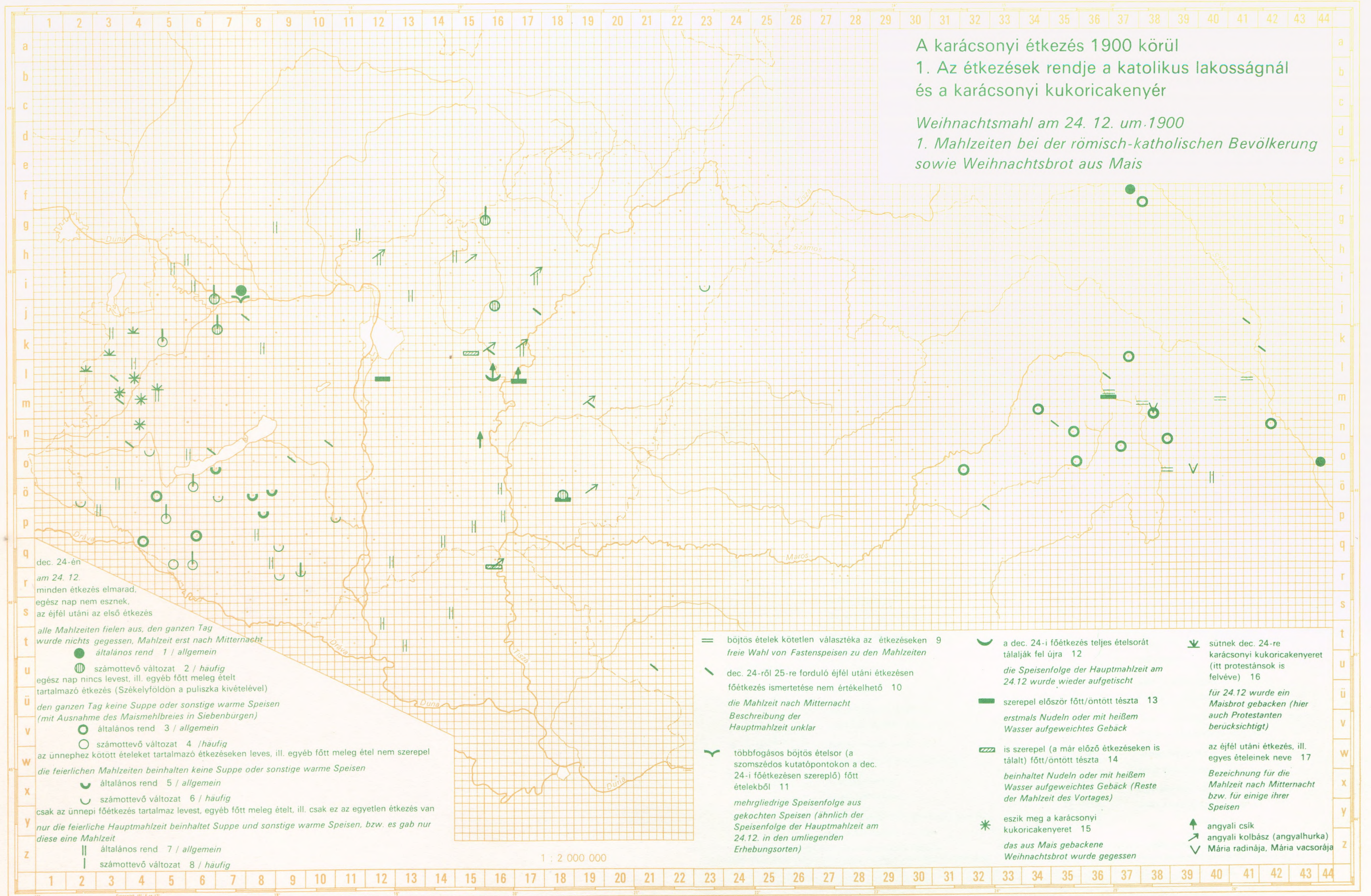
Lakodalmi ételek 1900 körül
5. Tésztafélék 1.

Hochzeitsspeisen um 1900:
5. Mehlspeisen 1.

- rétes 1
Strudel
- fánk 2
Krapfen
- | csöröge 3
streifenartiges Schmalzgebäck aus feinem Nudelteig
- pereg 4
Brezel
- ◐ vert pereg 5
eine Art von gekochter und gebackener Brezel

1 : 2 000 000

A karácsonyi étkezés 1900 körül
 1. Az étkezések rendje a katolikus lakosságnál és a karácsonyi kukoricakenyér
Weihnachtsmahl am 24. 12. um 1900
 1. Mahlzeiten bei der römisch-katholischen Bevölkerung sowie Weihnachtsbrot aus Mais

dec. 24-én
 am 24. 12.
 minden étkezés elmarad,
 egész nap nem esznek,
 az éjfél utáni az első étkezés

alle Mahlzeiten fielen aus, den ganzen Tag
 wurde nichts gegessen, Mahlzeit erst nach Mitternacht
 általános rend 1 / allgemein

számtotvő változat 2 / häufig
 egész nap nincs levest, ill. egyéb főtt meleg ételt
 tartalmazó étkezés (Székelyföldön a puliszka kivételével)

den ganzen Tag keine Suppe oder sonstige warme Speisen
 (mit Ausnahme des Maismehlbreies in Siebenbürgen)

általános rend 3 / allgemein

az ünnephez kötött ételeket tartalmazó étkezéseken leves, ill. egyéb főtt meleg étel nem szerepel
 die feierlichen Mahlzeiten beinhalten keine Suppe oder sonstige warme Speisen

általános rend 5 / allgemein

csak az ünnepi főétel tartalmaz levest, egyéb főtt meleg ételt, ill. csak ez az egyetlen étkezés van
 nur die feierliche Hauptmahlzeit beinhaltet Suppe und sonstige warme Speisen, bzw. es gab nur diese eine Mahlzeit

általános rend 7 / allgemein

számtotvő változat 8 / häufig

bőjtős ételek kötetlen választéka az étkezéseken 9
 freie Wahl von Fastenspeisen zu den Mahlzeiten

dec. 24-ről 25-re forduló éjfél utáni étkezésen
 főételkészítés ismertetése nem értékelhető 10

die Mahlzeit nach Mitternacht
 Beschreibung der
 Hauptmahlzeit unklar

többszörös böjtös ételsor (a
 szomszédos kutatópontokon a dec.
 24-i főételkészítés szereplő) főtt
 ételkből 11

mehrgliedrige Speisenfolge aus
 gekochten Speisen (ähnlich der
 Speisenfolge der Hauptmahlzeit am
 24.12. in den umliegenden
 Erhebungsorten)

a dec. 24-i főételkészítés teljes ételsorát
 tálalják fel újra 12
 die Speisenfolge der Hauptmahlzeit am
 24.12 wurde wieder aufgetischt

szerepel először főtt/öntött tészta 13
 erstmals Nudeln oder mit heißem
 Wasser aufgeweichtes Gebäck

is szerepel (a már előző étkezéseken is
 tálalt) főtt/öntött tészta 14
 beinhaltet Nudeln oder mit heißem
 Wasser aufgeweichtes Gebäck (Reste
 der Mahlzeit des Vortages)

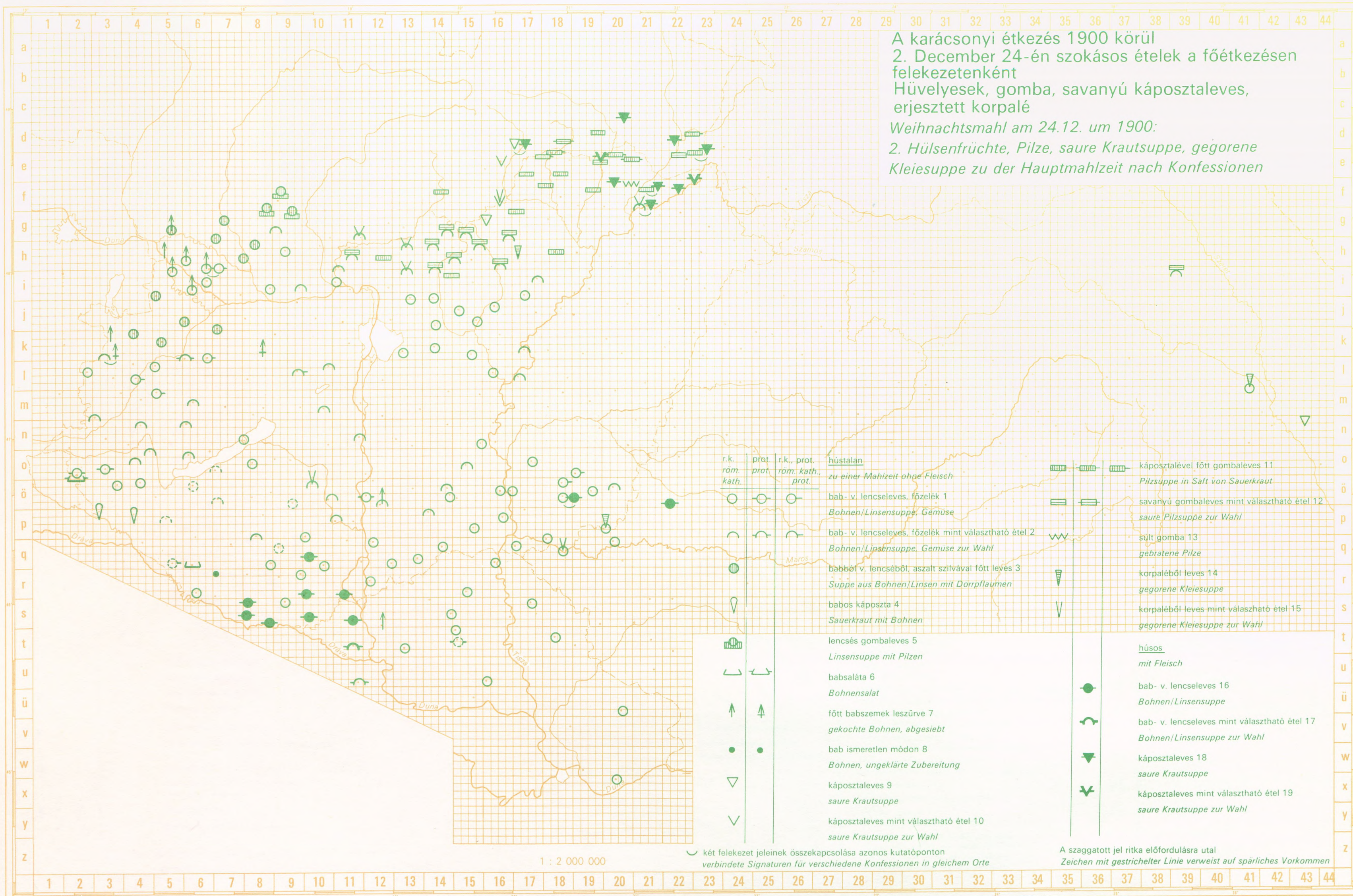
eszik meg a karácsonyi
 kukoricakenyeret 15
 das aus Mais gebackene
 Weihnachtsbrot wurde gegessen

sütnek dec. 24-re
 karácsonyi kukoricakenyeret
 (itt protestánsok is
 felvéve) 16
 für 24.12 wurde ein
 Maisbrot gebacken (hier
 auch Protestanten
 berücksichtigt)

az éjfél utáni étkezés, ill.
 egyes ételeinek neve 17
 Bezeichnung für die
 Mahlzeit nach Mitternacht
 bzw. für einige ihrer
 Speisen

angyali csik
 angyali kolbász (angyalhurka)
 Mária radinája, Mária vacsorája

1 : 2 000 000

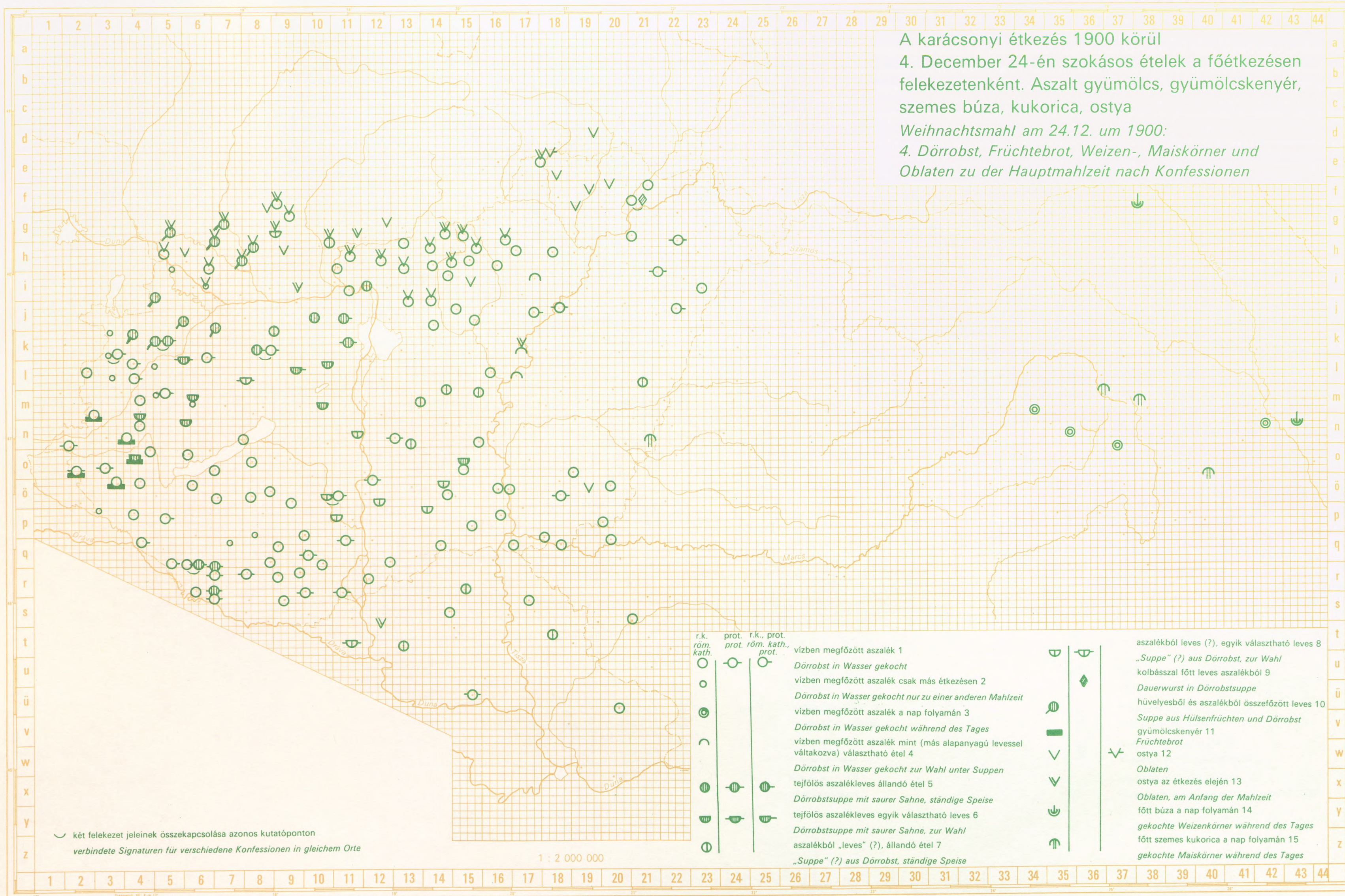
A karácsonyi étkezés 1900 körül
 2. December 24-én szokásos ételek a főétkezésen
 felekezetenként
 Hüvelyesek, gomba, savanyú káposztaleves,
 erjesztett korpalé
 Weihnachtsmahl am 24.12. um 1900:
 2. Hülsenfrüchte, Pilze, saure Krautsuppe, gegorene
 Kleiesuppe zu der Hauptmahlzeit nach Konfessionen

r.k.
röm.
kath.	prot.
prot.	r.k.,
röm. kath.,
prot.	hústalan
zu einer Mahlzeit ohne Fleisch	káposztalével főtt gombaleves 11
Pilzsuppe in Saft von Sauerkraut	
○	○	○	bab- v. lencseleves, főzelék 1
Bohnen/Linsensuppe, Gemüse	≡	savanyú gombaleves mint választható étel 12
saure Pilzsuppe zur Wahl
◐	◐	◐	bab- v. lencseleves, főzelék mint választható étel 2
Bohnen/Linsensuppe, Gemüse zur Wahl	≡≡	sült gomba 13
gebratene Pilze
◑	◑	◑	babból v. lencséből, aszalt szilvával főtt leves 3
Suppe aus Bohnen/Linsen mit Dörripflaumen	≡≡≡	korpaléból leves 14
gegorene Kleiesuppe
◒	◒	◒	babos káposzta 4
Sauerkraut mit Bohnen	≡≡≡≡	korpaléból leves mint választható étel 15
gegorene Kleiesuppe zur Wahl
◓	◓	◓	lencsés gombaleves 5
Linsensuppe mit Pilzen	◐	<u>húsos</u>
mit Fleisch
◔	◔	◔	babsaláta 6
Bohnensalat	◑	bab- v. lencseleves 16
Bohnen/Linsensuppe
◕	◕	◕	főtt babszemek leszűrve 7
gekochte Bohnen, abgeseibt	◒	bab- v. lencseleves mint választható étel 17
Bohnen/Linsensuppe zur Wahl
◖	◖	◖	bab ismeretlen módon 8
Bohnen, ungeklärte Zubereitung	◓	káposztaleves 18
saure Krautsuppe
◗	◗	◗	káposztaleves 9
saure Krautsuppe	◔	káposztaleves mint választható étel 19
saure Krautsuppe zur Wahl
◘	◘	◘	káposztaleves mint választható étel 10
saure Krautsuppe zur Wahl	◕	

◡ két felekezet jeleinek összekapcsolása azonos kutatóponton
 verbundene Signaturen für verschiedene Konfessionen in gleichem Orte

A szaggatott jel ritka előfordulásra utal
 Zeichen mit gestrichelter Linie verweist auf spärliches Vorkommen

1 : 2 000 000

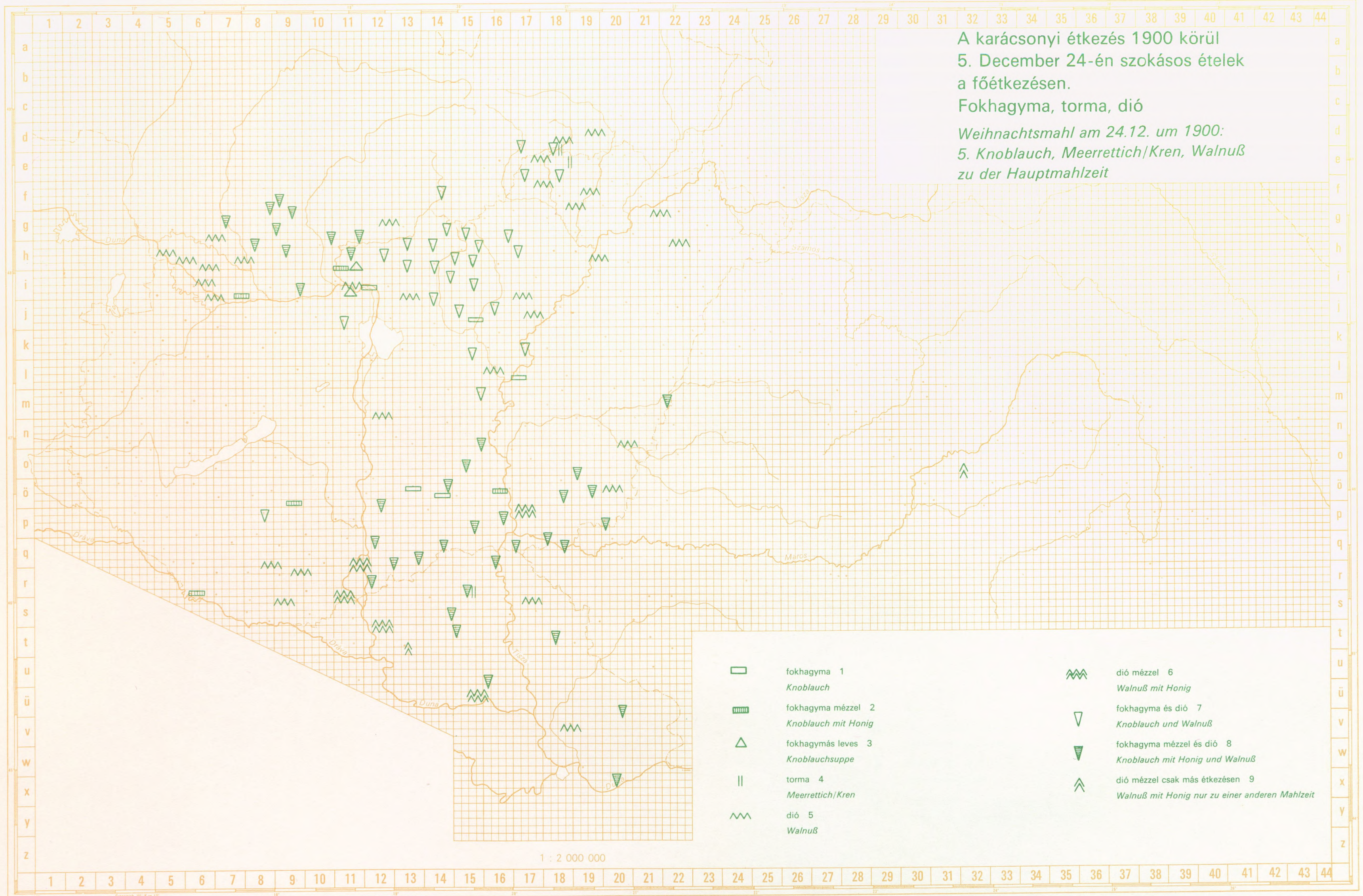

A karácsonyi étkezés 1900 körül
 4. December 24-én szokásos ételek a főétkezésen felekezetenként. Aszalt gyümölcs, gyümölcskenyér, szemes búza, kukorica, ostya
Weihnachtsmahl am 24.12. um 1900:
 4. Dörrobst, Früchtebrot, Weizen-, Maiskörner und Oblaten zu der Hauptmahlzeit nach Konfessionen

r.k.
röm.
kath.	prot.
röm.
kath.	r.k.,
prot.	prot.,
röm.
kath.,
prot.	vízben megfőzött aszalék 1	aszalékból leves (?) , egyik választható leves 8
○	○	○	○	<i>Dörrobst in Wasser gekocht</i>	<i>„Suppe“ (?) aus Dörrobst, zur Wahl</i>
○	○	○	○	vízben megfőzött aszalék csak más étkezésem 2	kolbásszal főtt leves aszalékból 9
○	○	○	○	<i>Dörrobst in Wasser gekocht nur zu einer anderen Mahlzeit</i>	<i>Dauerwurst in Dörrobstsuppe</i>
○	○	○	○	vízben megfőzött aszalék a nap folyamán 3	hüvelyesből és aszalékból összefőzött leves 10
○	○	○	○	<i>Dörrobst in Wasser gekocht während des Tages</i>	<i>Suppe aus Hülsenfrüchten und Dörrobst</i>
○	○	○	○	vízben megfőzött aszalék mint (más alapanyagú levessel váltakozva) választható étel 4	gyümölcskenyér 11
○	○	○	○	<i>Dörrobst in Wasser gekocht zur Wahl unter Suppen</i>	<i>Früchtebrot</i>
○	○	○	○	tejfőlös aszalékleves állandó étel 5	ostya 12
○	○	○	○	<i>Dörrobstsuppe mit saurer Sahne, ständige Speise</i>	<i>Oblaten</i>
○	○	○	○	tejfőlös aszalékleves egyik választható leves 6	ostya az étkezés elején 13
○	○	○	○	<i>Dörrobstsuppe mit saurer Sahne, zur Wahl</i>	<i>Oblaten, am Anfang der Mahlzeit</i>
○	○	○	○	aszalékból „leves“ (?) , állandó étel 7	főtt búza a nap folyamán 14
○	○	○	○	<i>„Suppe“ (?) aus Dörrobst, ständige Speise</i>	<i>gekochte Weizenkörner während des Tages</i>
					főtt szemes kukorica a nap folyamán 15
					<i>gekochte Maiskörner während des Tages</i>

— két felekezet jeleinek összekapcsolása azonos kutatóponton
 verbindete Signaturen für verschiedene Konfessionen in gleichem Orte

1 : 2 000 000

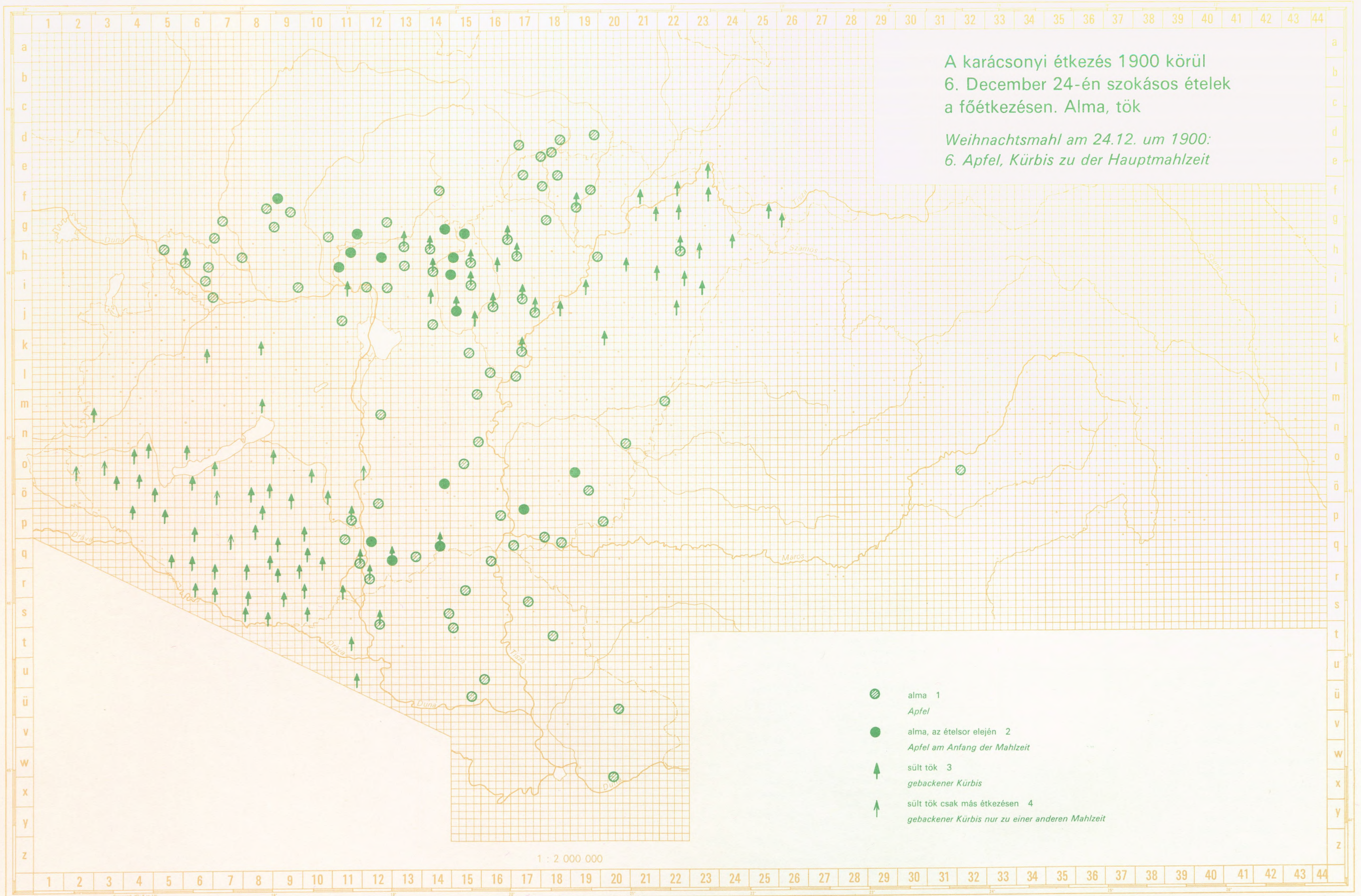
A karácsonyi étkezés 1900 körül
 5. December 24-én szokásos ételek
 a főétkezésen.

Fokhagyma, torma, dió

Weihnachtsmahl am 24.12. um 1900:
 5. Knoblauch, Meerrettich/Kren, Walnuß
 zu der Hauptmahlzeit

	fokhagyma 1
Knoblauch		dió mézzel 6
Walnuß mit Honig
	fokhagyma mézzel 2
Knoblauch mit Honig		fokhagyma és dió 7
Knoblauch und Walnuß
	fokhagymás leves 3
Knoblauchsuppe		fokhagyma mézzel és dió 8
Knoblauch mit Honig und Walnuß
	torma 4
Meerrettich/Kren		dió mézzel csak más étkezésen 9
Walnuß mit Honig nur zu einer anderen Mahlzeit
	dió 5
Walnuß		

1 : 2 000 000

A karácsonyi étkezés 1900 körül
 6. December 24-én szokásos ételek
 a főétkezésen. Alma, tök

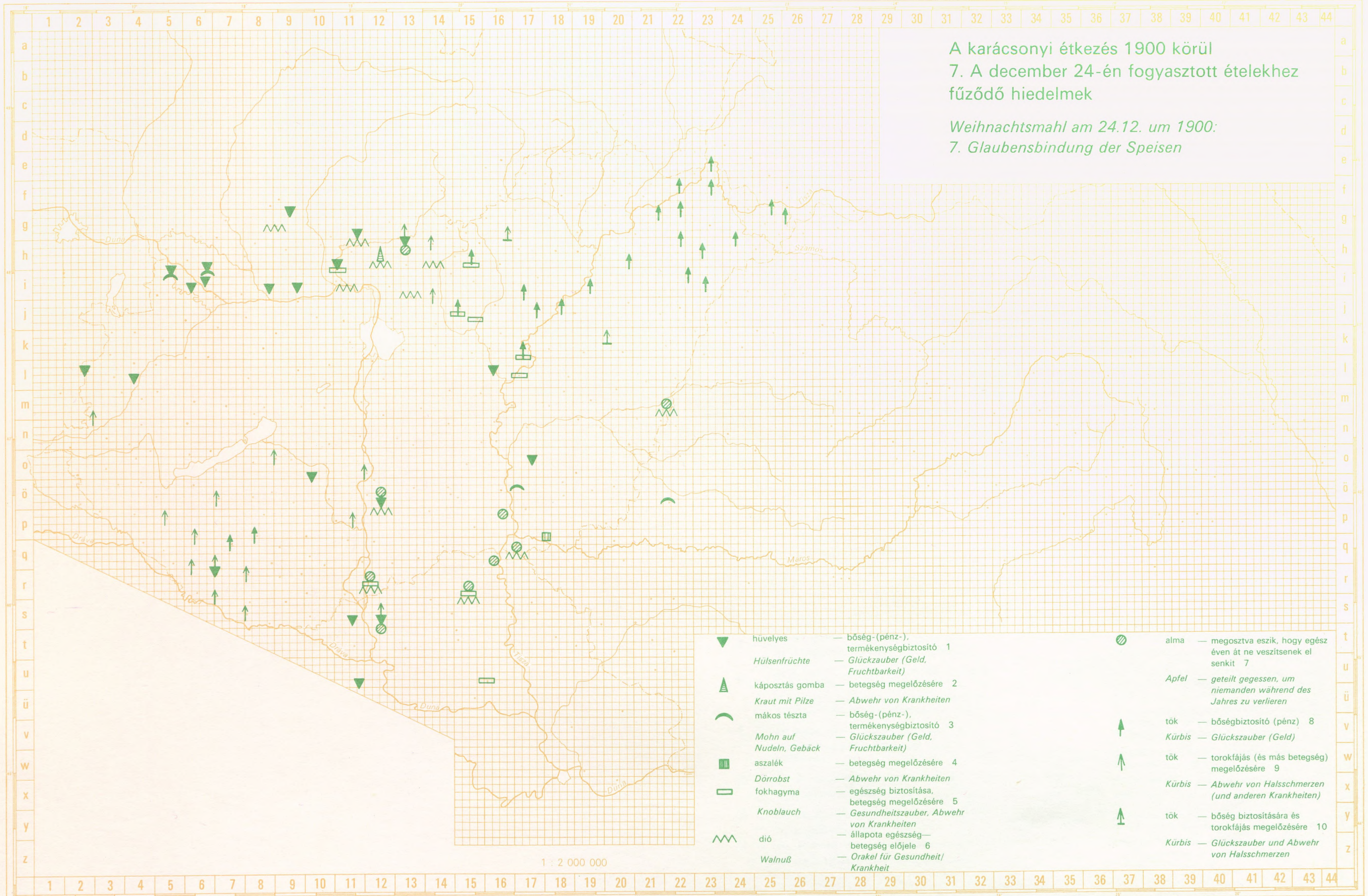
Weihnachtsmahl am 24.12. um 1900:
 6. Apfel, Kürbis zu der Hauptmahlzeit

- alma 1
Apfel
- alma, az ételsor elején 2
Apfel am Anfang der Mahlzeit
- ↑ sült tök 3
gebackener Kürbis
- ↑ sült tök csak más étkezésen 4
gebackener Kürbis nur zu einer anderen Mahlzeit

1 : 2 000 000

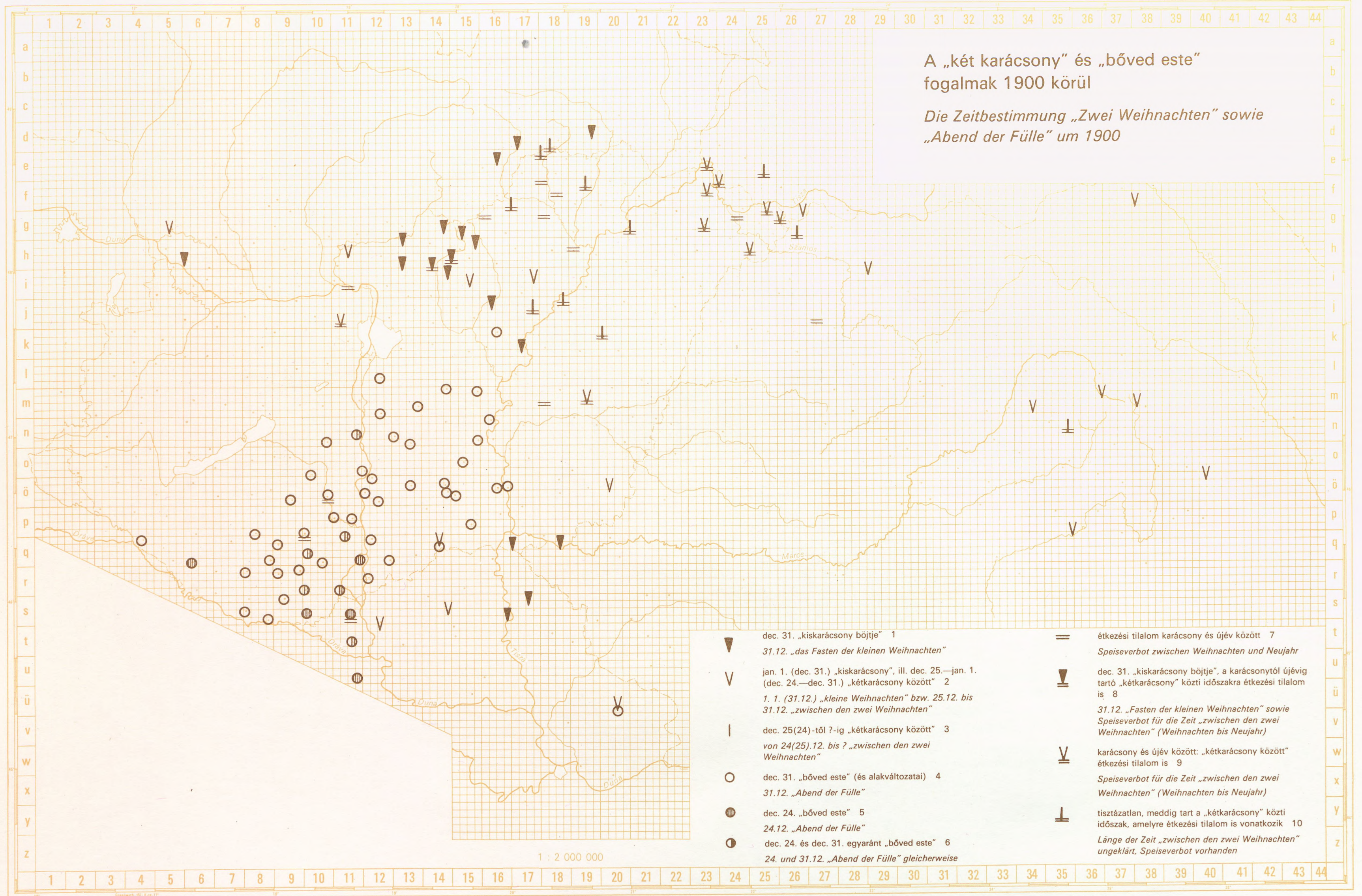
A karácsonyi étkezés 1900 körül
 7. A december 24-én fogyasztott ételekhez
 fűződő hiedelmek

Weihnachtsmahl am 24.12. um 1900:
 7. Glaubensbindung der Speisen

▼	hüvelyes	— bőség- (pénz-),
termékenységbiztosító 1	●	alma	— megosztva eszik, hogy egész
éven át ne veszítsenek el
senkit 7	
	Hülsenfrüchte	— Glückzauber (Geld,
Fruchtbarkeit)		Apfel	— geteilt gegessen, um
niemanden während des
Jahres zu verlieren	
▲	káposztás gomba	— betegség megelőzésére 2		↑	tök	— bőségbiztosító (pénz) 8
	Kraut mit Pilze	— Abwehr von Krankheiten		↑	Kürbis	— Glückzauber (Geld)
☾	mákos tészta	— bőség- (pénz-),
termékenységbiztosító 3		↑	tök	— torokfájás (és más betegség)
megelőzésére 9
	Mohn auf
Nudeln, Gebäck	— Glückzauber (Geld,
Fruchtbarkeit)		↑	Kürbis	— Abwehr von Halsschmerzen
(und anderen Krankheiten)
■	aszalék	— betegség megelőzésére 4		↑	tök	— bőség biztosítására és
torokfájás megelőzésére 10
□	Dörrobst	— Abwehr von Krankheiten			Kürbis	— Glückzauber und Abwehr
von Halsschmerzen
◻	fokhagyma	— egészség biztosítása,
betegség megelőzésére 5				
	Knoblauch	— Gesundheitszauber, Abwehr
von Krankheiten				
〰	dió	— állapota egészség-
betegség előjele 6				
	Walnuß	— Orakel für Gesundheit/
Krankheit				

1 : 2 000 000

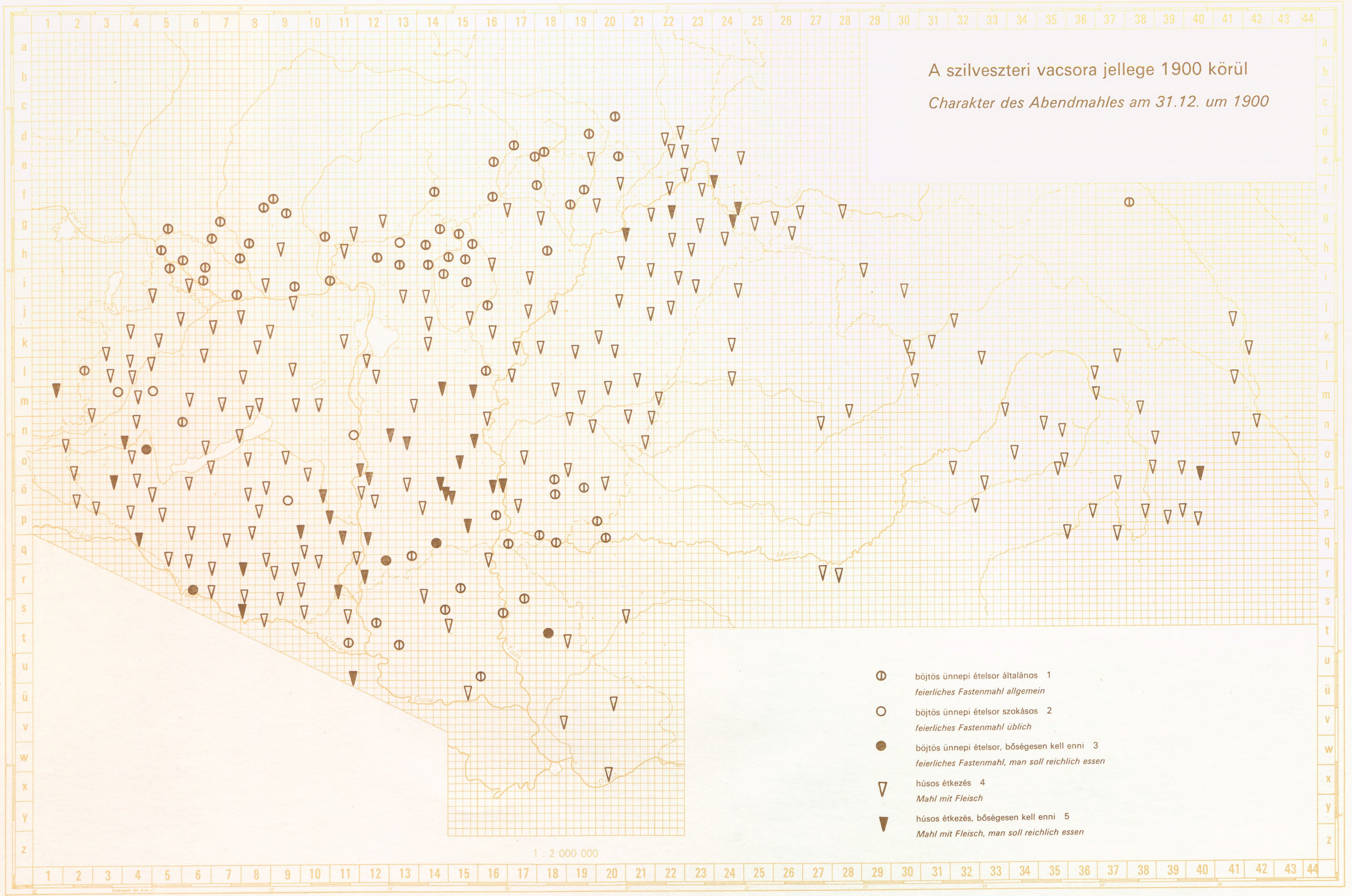
A „két karácsony” és „böved este” fogalmak 1900 körül

Die Zeitbestimmung „Zwei Weihnachten” sowie „Abend der Fülle” um 1900

▼	dec. 31. „kiskarácsony böjtje” 1
31.12. „das Fasten der kleinen Weihnachten”	=	étkezési tilalom karácsony és újév között 7
Speiseverbot zwischen Weihnachten und Neujahr
V	jan. 1. (dec. 31.) „kiskarácsony”, ill. dec. 25.—jan. 1. (dec. 24.—dec. 31.) „kétkarácsony között” 2
1. 1. (31.12.) „kleine Weihnachten” bzw. 25.12. bis 31.12. „zwischen den zwei Weihnachten”	▽	dec. 31. „kiskarácsony böjtje”, a karácsonytól újévig tartó „kétkarácsony” közti időszakra étkezési tilalom is 8
31.12. „Fasten der kleinen Weihnachten” sowie Speiseverbot für die Zeit „zwischen den zwei Weihnachten” (Weihnachten bis Neujahr)
	dec. 25(24)-tól ?-ig „kétkarácsony között” 3
von 24(25).12. bis ? „zwischen den zwei Weihnachten”	∇	karácsony és újév között: „kétkarácsony között” étkezési tilalom is 9
Speiseverbot für die Zeit „zwischen den zwei Weihnachten” (Weihnachten bis Neujahr)
○	dec. 31. „böved este” (és alakváltozatai) 4
31.12. „Abend der Fülle”	⊥	tisztázatlan, meddig tart a „kétkarácsony” közti időszak, amelyre étkezési tilalom is vonatkozik 10
Länge der Zeit „zwischen den zwei Weihnachten” ungeklärt, Speiseverbot vorhanden
⊙	dec. 24. „böved este” 5
24.12. „Abend der Fülle”		
⊖	dec. 24. és dec. 31. egyaránt „böved este” 6
24. und 31.12. „Abend der Fülle” gleicherweise		

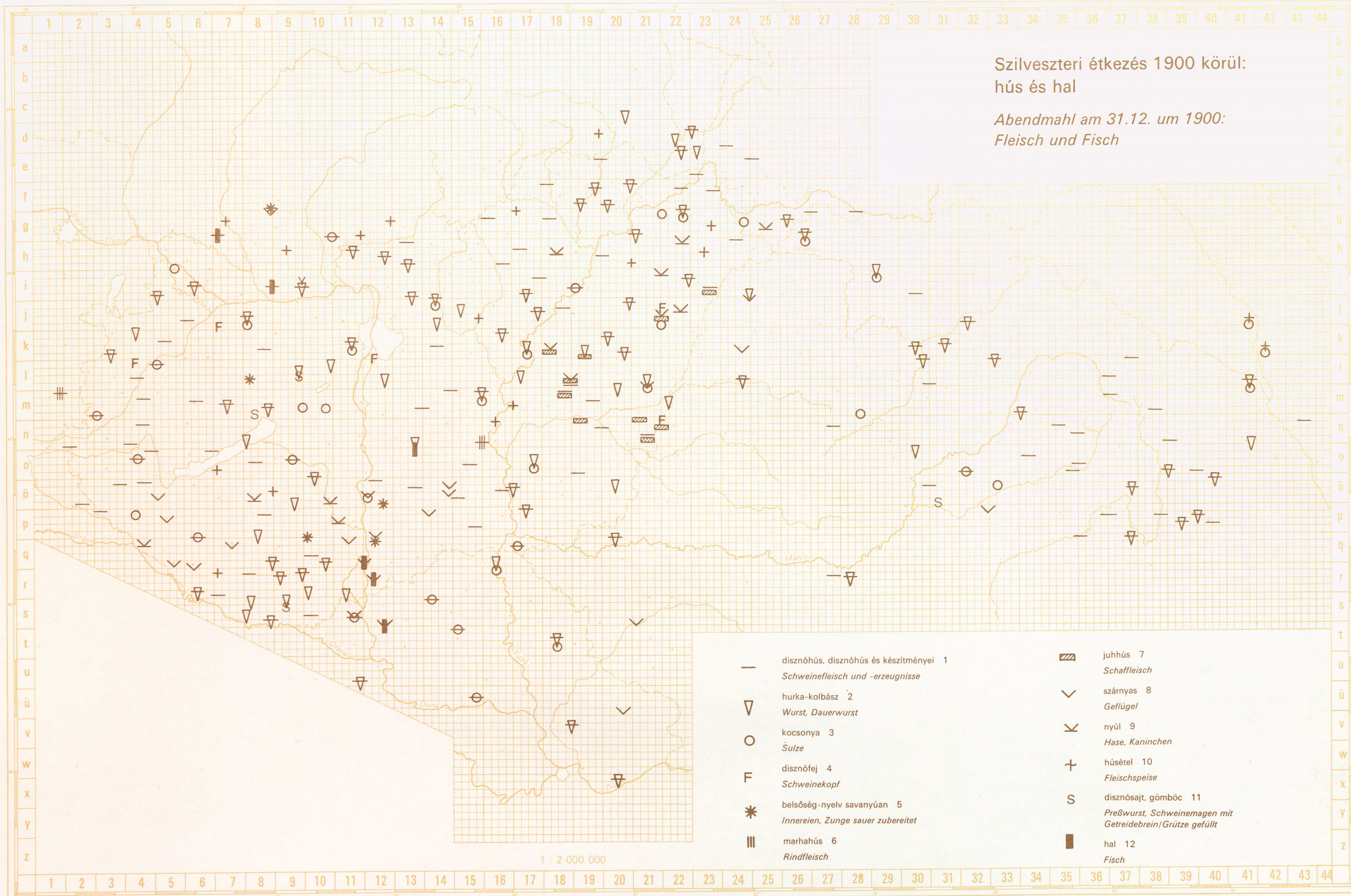
1 : 2 000 000

A szilveszteri vacsora jellege 1900 körül
 Charakter des Abendmahles am 31.12. um 1900

- ⊙ böjtös ünnepi ételsor általános 1
feierliches Fastenmahl allgemein
- böjtös ünnepi ételsor szokásos 2
feierliches Fastenmahl üblich
- böjtös ünnepi ételsor, bőségesen kell enni 3
feierliches Fastenmahl, man soll reichlich essen
- ▽ húsos étkezés 4
Mahl mit Fleisch
- ▼ húsos étkezés, bőségesen kell enni 5
Mahl mit Fleisch, man soll reichlich essen

1 : 2 000 000

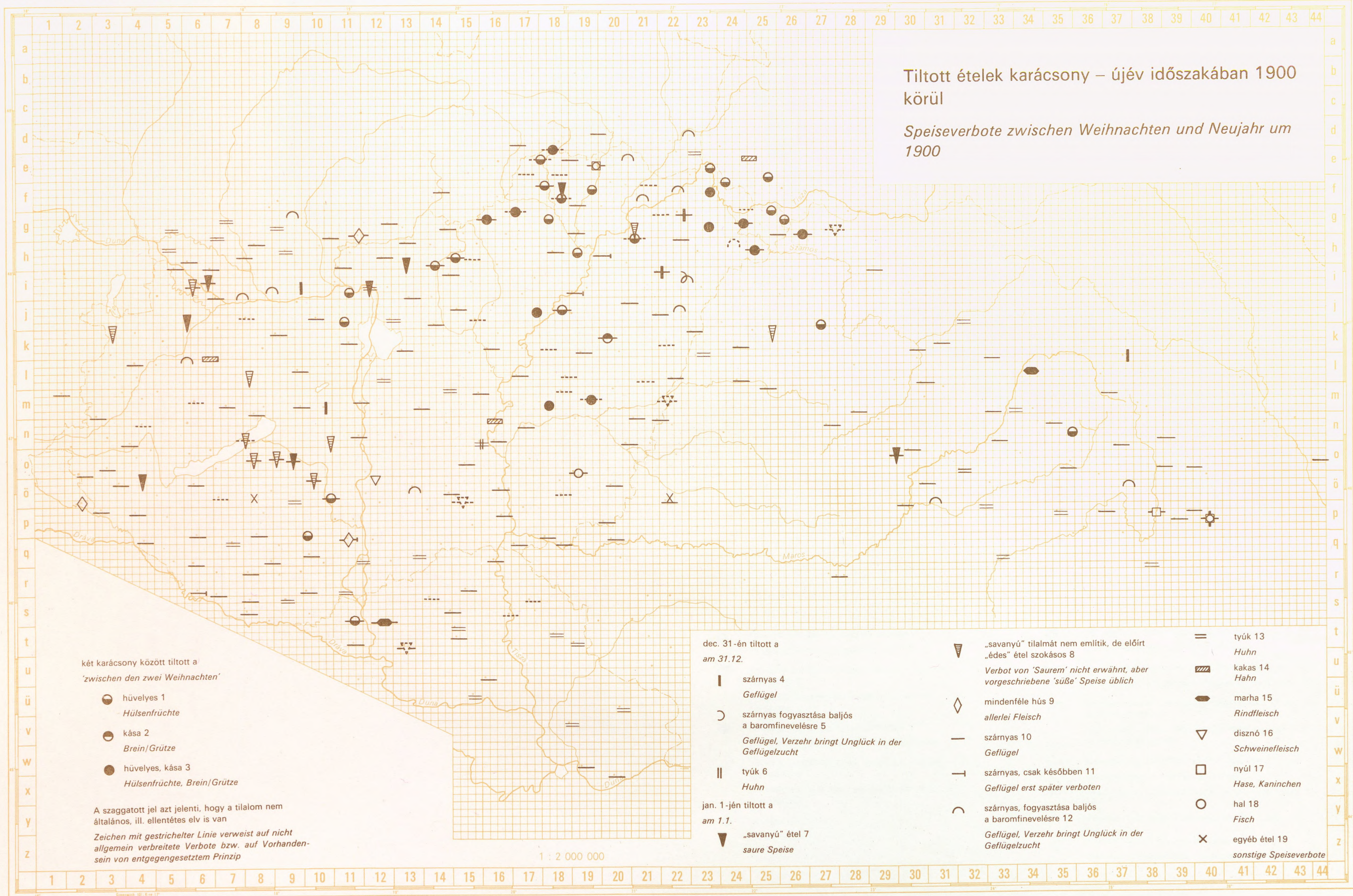

Szilveszteri étkezés 1900 körül:
hús és hal

Abendmahl am 31.12. um 1900:
Fleisch und Fisch

—	disznóhús, disznóhús és készítményei 1
<i>Schweinefleisch und -erzeugnisse</i>	▨	juhús 7
<i>Schafffleisch</i>
▽	hurka-kolbász 2
<i>Wurst, Dauerwurst</i>	∨	szárnyas 8
<i>Geflügel</i>
○	kocsonya 3
<i>Sülze</i>	∟	nyúl 9
<i>Hase, Kaninchen</i>
F	disznófej 4
<i>Schweinekopf</i>	+	húsétel 10
<i>Fleischspeise</i>
*	belsőség-nyelv savanyúan 5
<i>Innereien, Zunge sauer zubereitet</i>	S	disznósajt, gömböc 11
<i>Preßwurst, Schweinemagen mit Getreidebrein/Grütze gefüllt</i>
	marhahús 6
<i>Rindfleisch</i>	■	hal 12
<i>Fisch</i>

1 : 2 000 000

Tiltott ételek karácsony – újév időszakában 1900 körül

Speiseverbote zwischen Weihnachten und Neujahr um 1900

két karácsony között tiltott a
'zwischen den zwei Weihnachten'

- hüvelyes 1
Hülsenfrüchte
- kása 2
Brein/Grütze
- hüvelyes, kása 3
Hülsenfrüchte, Brein/Grütze

A szaggatott jel azt jelenti, hogy a tilalom nem általános, ill. ellentétes elv is van

Zeichen mit gestrichelter Linie verweist auf nicht allgemein verbreitete Verbote bzw. auf Vorhandensein von entgegengesetztem Prinzip

dec. 31-én tiltott a
am 31.12.

- | szárnyas 4
Geflügel
- szárnyas fogyasztása baljós
a baromfinevelésre 5
Geflügel, Verzehr bringt Unglück in der Geflügelzucht
- || tyúk 6
Huhn

jan. 1-jén tiltott a
am 1.1.

- ▼ „savanyú” étel 7
saure Speise

„savanyú” tilalmát nem említik, de előírt „édes” étel szokásos 8

Verbot von 'Saurem' nicht erwähnt, aber vorgeschriebene 'süße' Speise üblich

mindenféle hús 9
allerlei Fleisch

szárnyas 10
Geflügel

szárnyas, csak később 11
Geflügel erst später verboten

szárnyas, fogyasztása baljós
a baromfinevelésre 12

Geflügel, Verzehr bringt Unglück in der Geflügelzucht

tyúk 13
Huhn

kakas 14
Hahn

marha 15
Rindfleisch

disznó 16
Schweinefleisch

nyúl 17
Hase, Kaninchen

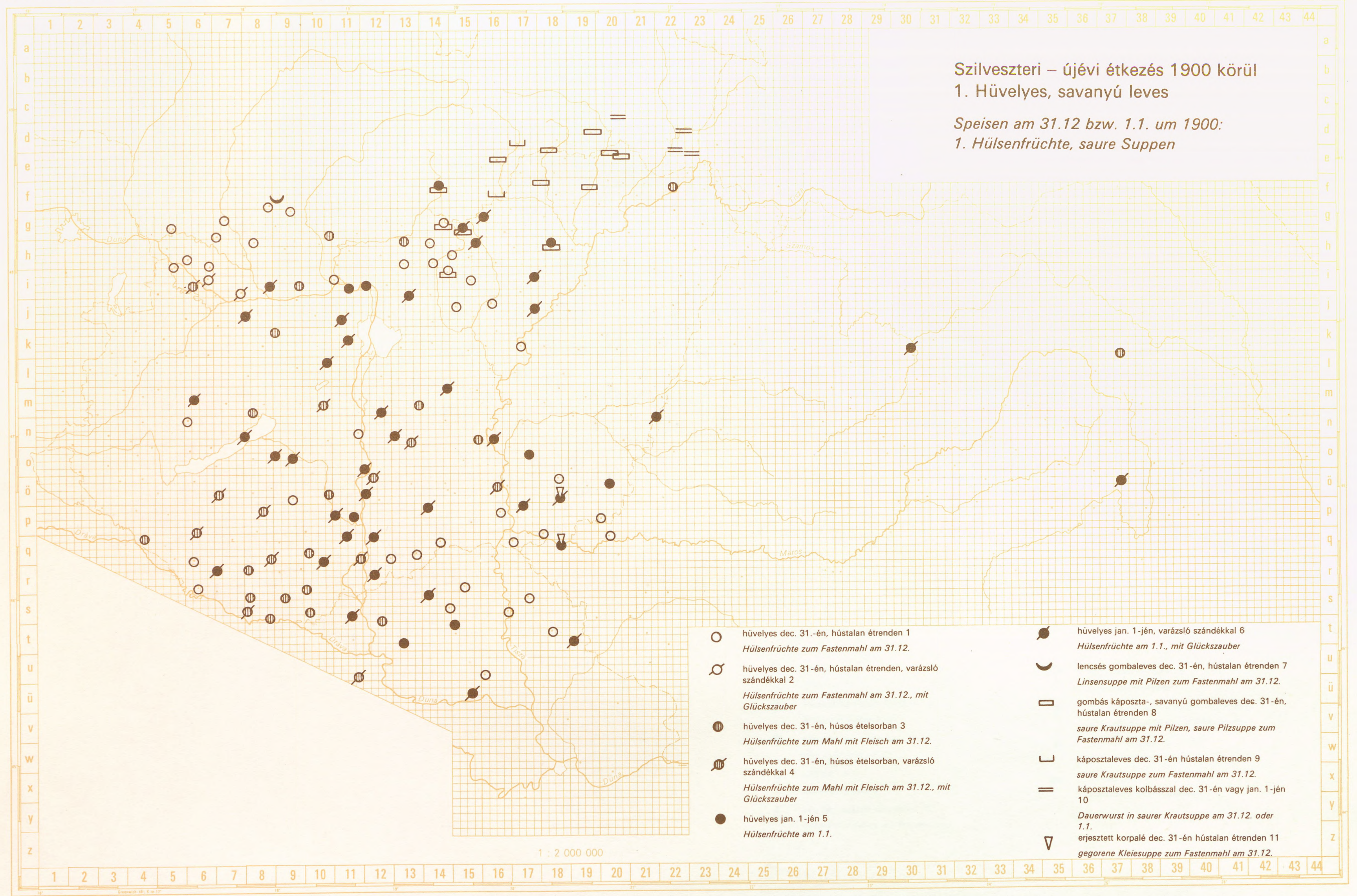

hal 18
Fisch

egyéb étel 19
sonstige Speiseverbote

1 : 2 000 000

Szilveszteri – újévi étkezés 1900 körül

1. Hüvelyes, savanyú leves

Speisen am 31.12 bzw. 1.1. um 1900:

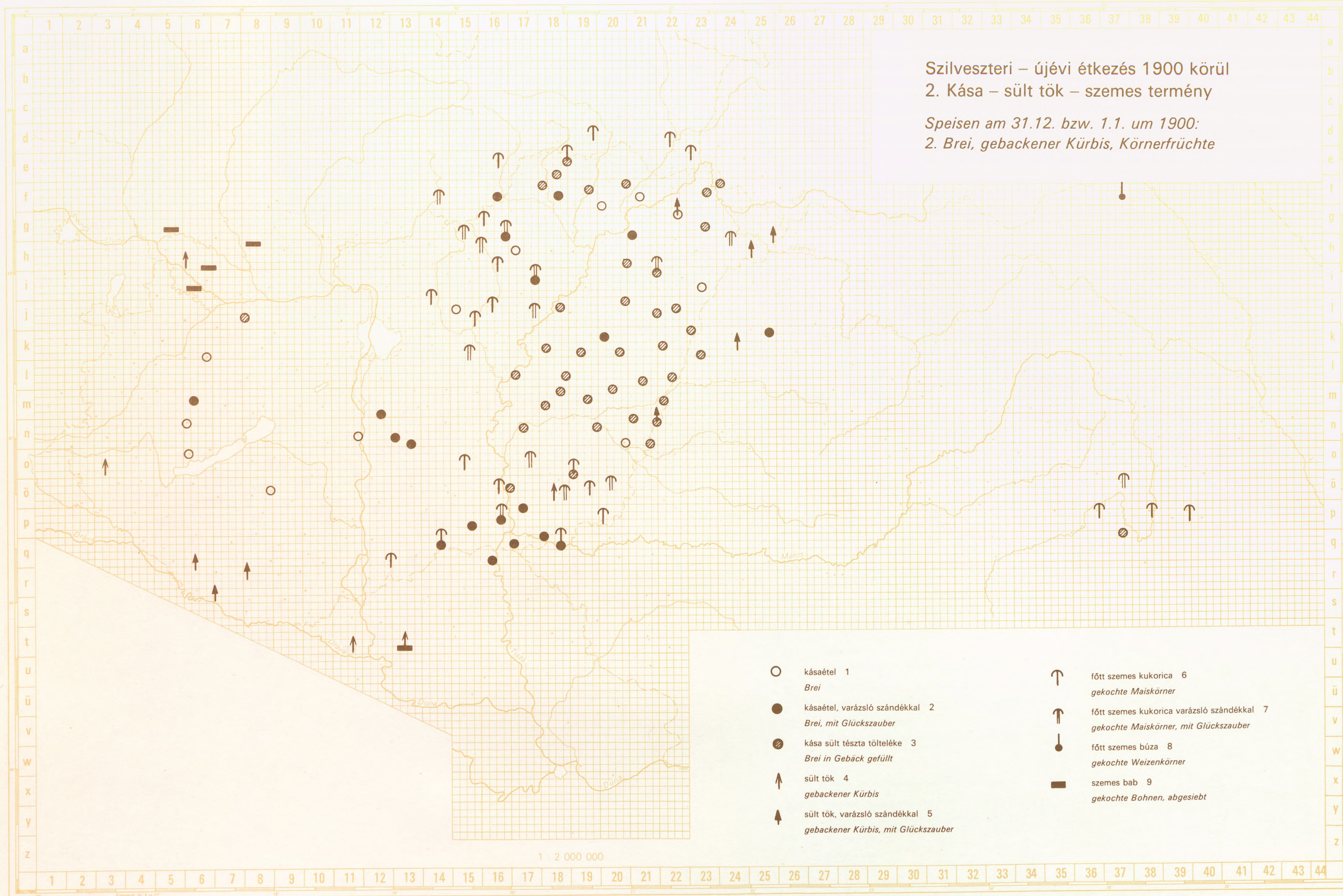
1. Hülsenfrüchte, saure Suppen

○	hüvelyes dec. 31.-én, hústalan étrenden 1
Hülsenfrüchte zum Fastenmahl am 31.12.	●	hüvelyes jan. 1.-jén, varázsló szándékkal 6
Hülsenfrüchte am 1.1., mit Glückszauber
◐	hüvelyes dec. 31.-én, hústalan étrenden, varázsló szándékkal 2
Hülsenfrüchte zum Fastenmahl am 31.12., mit Glückszauber	☾	lencsés gombaleves dec. 31.-én, hústalan étrenden 7
Linsensuppe mit Pilzen zum Fastenmahl am 31.12.
◑	hüvelyes dec. 31.-én, húsos ételsorban 3
Hülsenfrüchte zum Mahl mit Fleisch am 31.12.	◻	gombás káposzta-, savanyú gombaleves dec. 31.-én, hústalan étrenden 8
saure Krautsuppe mit Pilzen, saure Pilzsuppe zum Fastenmahl am 31.12.
◒	hüvelyes dec. 31.-én, húsos ételsorban, varázsló szándékkal 4
Hülsenfrüchte zum Mahl mit Fleisch am 31.12., mit Glückszauber	┌	káposztaleves dec. 31.-én hústalan étrenden 9
saure Krautsuppe zum Fastenmahl am 31.12.
●	hüvelyes jan. 1.-jén 5
Hülsenfrüchte am 1.1.	==	káposztaleves kolbásszal dec. 31.-én vagy jan. 1.-jén 10
Dauerwurst in saurer Krautsuppe am 31.12. oder 1.1.
		▽	erjesztett korpálé dec. 31.-én hústalan étrenden 11
gegorene Kleiesuppe zum Fastenmahl am 31.12.

1 : 2 000 000

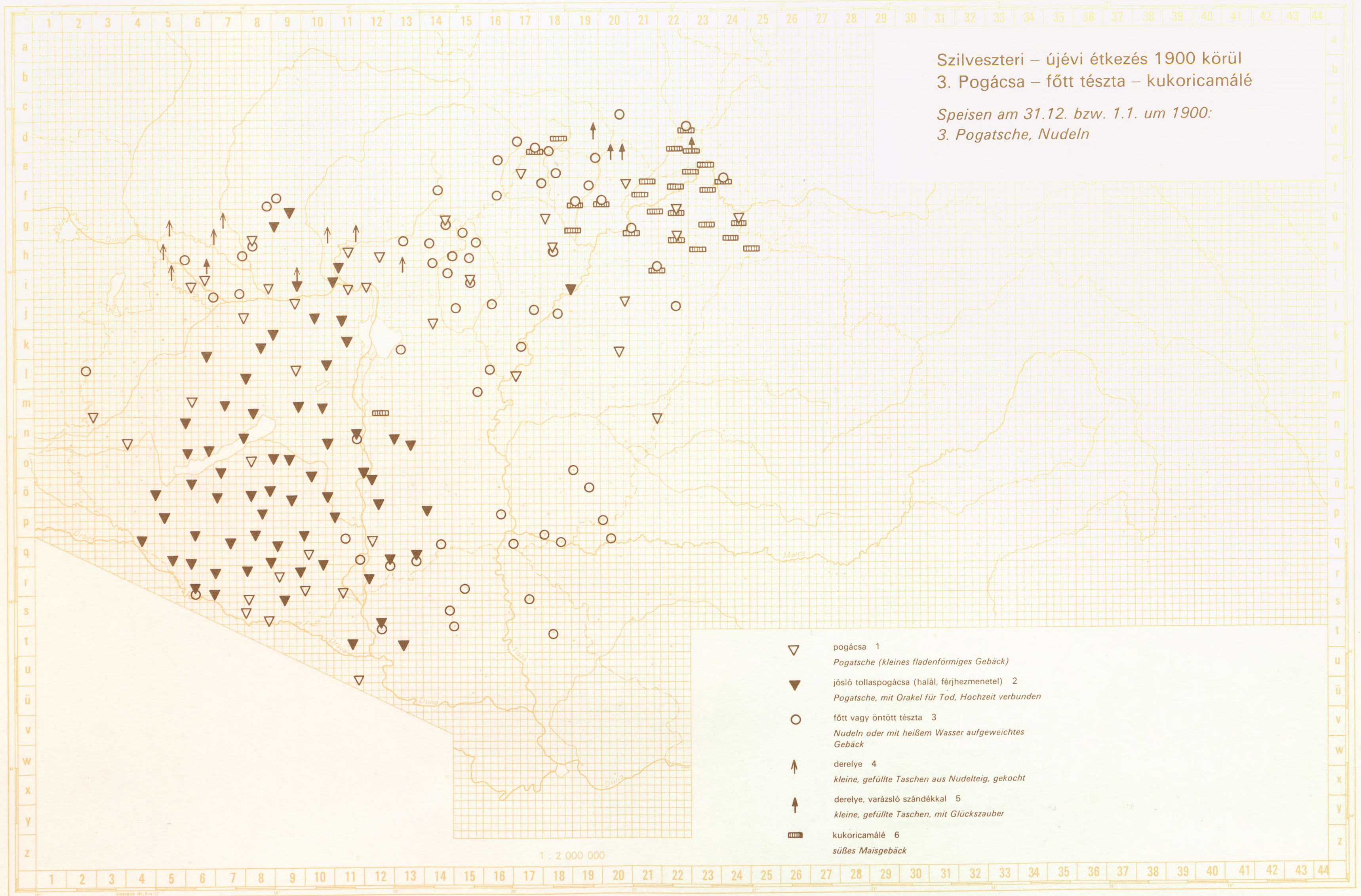
Szilveszteri – újévi étkezés 1900 körül
 2. Kása – sült tök – szemes termék

Speisen am 31.12. bzw. 1.1. um 1900:
 2. Brei, gebackener Kürbis, Körnerfrüchte

○	kásaétel 1
Brei	↕	főtt szemes kukorica 6
gekochte Maiskörner
●	kásaétel, varázsló szándékkal 2
Brei, mit Glückszauber	↕	főtt szemes kukorica varázsló szándékkal 7
gekochte Maiskörner, mit Glückszauber
◐	kása sült tészta tölteléke 3
Brei in Gebäck gefüllt	●	főtt szemes búza 8
gekochte Weizenkörner
↑	sült tök 4
gebackener Kürbis	■	szemes bab 9
gekochte Bohnen, abgeseibt
↑	sült tök, varázsló szándékkal 5
gebackener Kürbis, mit Glückszauber		

1 : 2 000 000

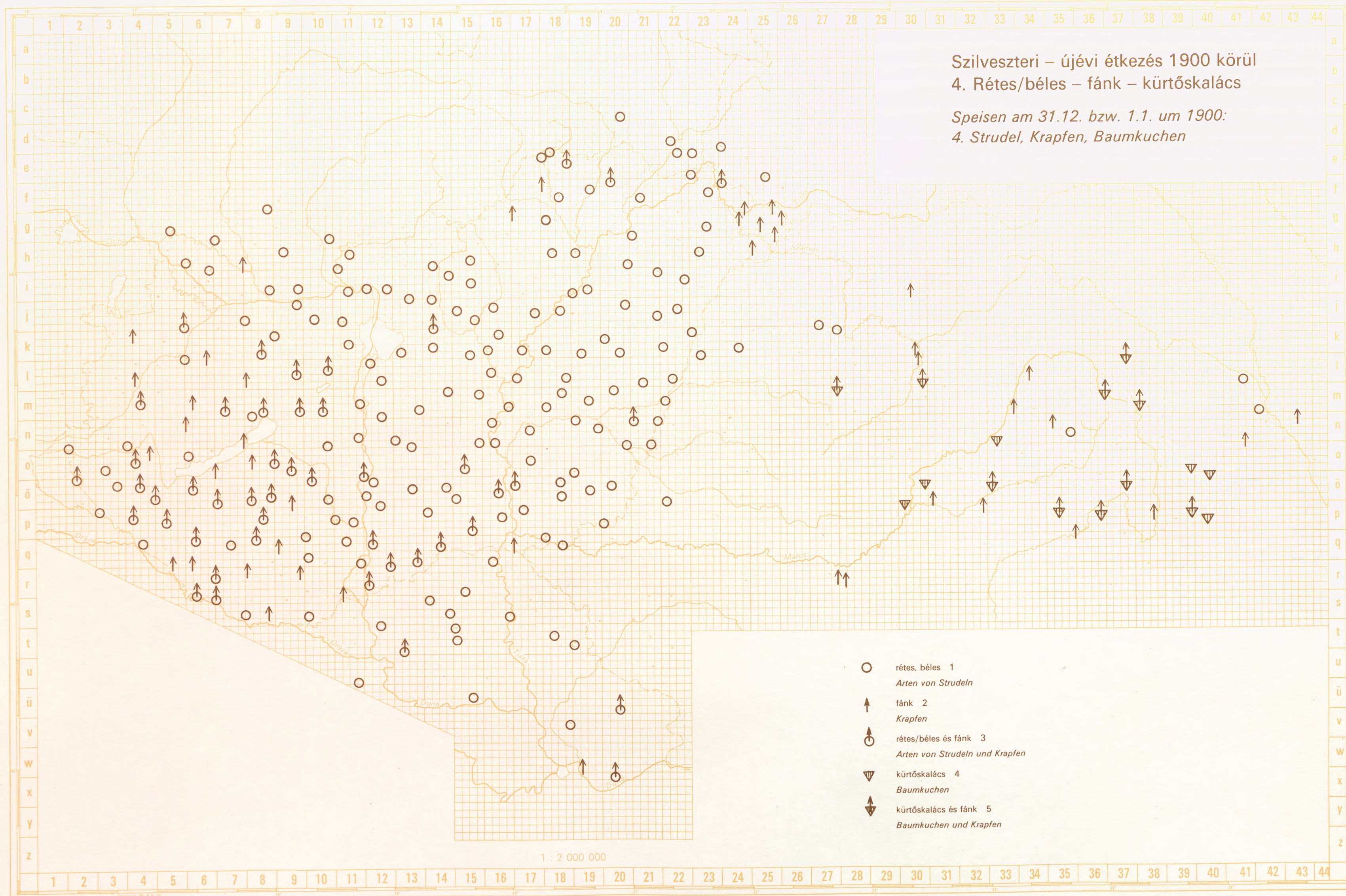

Szilveszteri – újévi étkezés 1900 körül
 3. Pogácsa – főtt tészta – kukoricamálé

Speisen am 31.12. bzw. 1.1. um 1900:
 3. Pogatsche, Nudeln

- ▽ pogácsa 1
Pogatsche (kleines fladenförmiges Gebäck)
- ▼ jósló tollaspogácsa (halál, férjhezmenetel) 2
Pogatsche, mit Orakel für Tod, Hochzeit verbunden
- főtt vagy öntött tészta 3
Nudeln oder mit heißem Wasser aufgeweichtes Gebäck
- ▲ derelye 4
kleine, gefüllte Taschen aus Nudelteig, gekocht
- ▲ derelye, varázsló szándékkal 5
kleine, gefüllte Taschen, mit Glückszauber
- ▬ kukoricamálé 6
süßes Maisgebäck

1 : 2 000 000

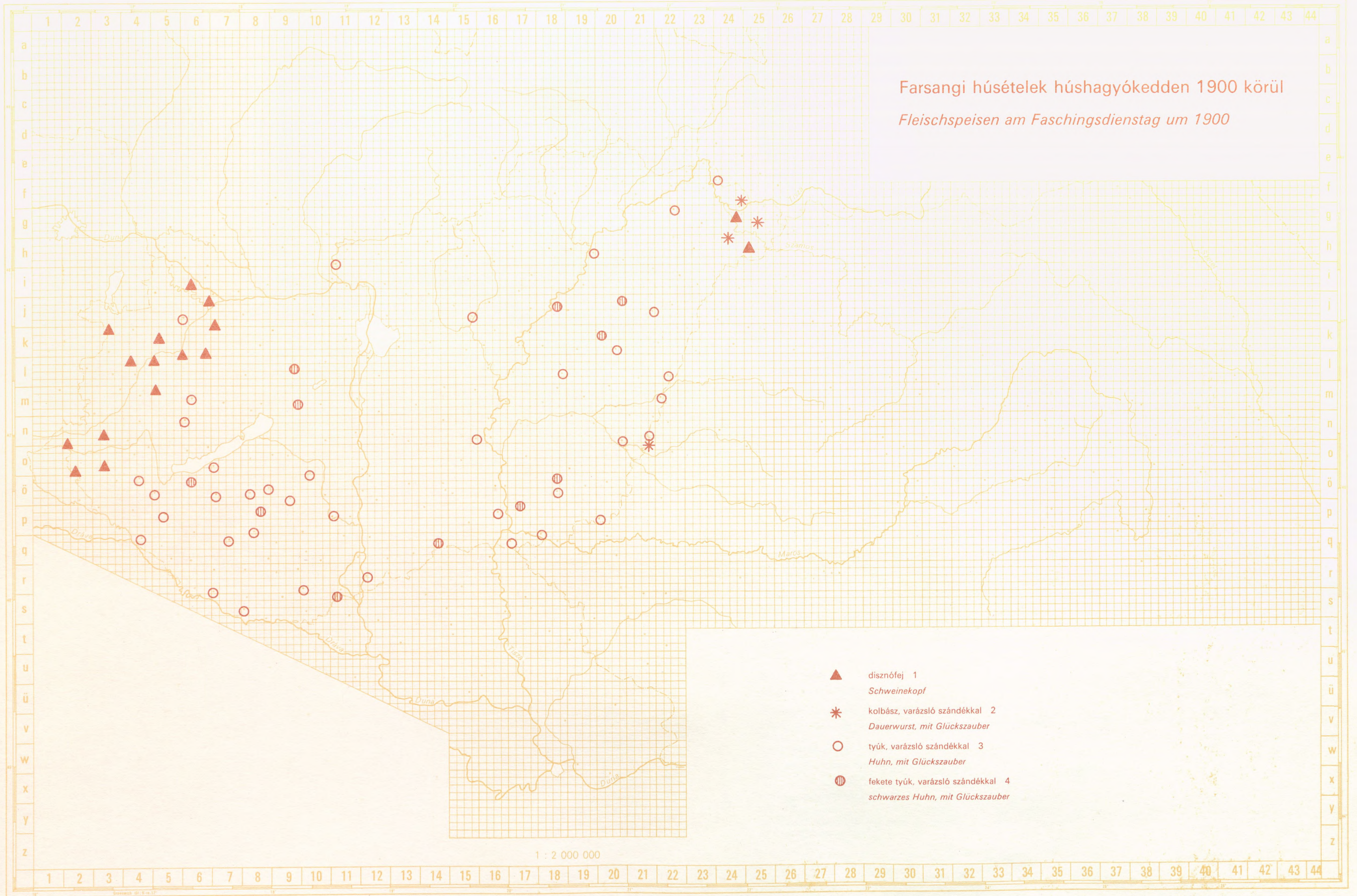
Szilveszteri – újévi étkezés 1900 körül
 4. Rétes/béles – fánk – kürtőskalács

Speisen am 31.12. bzw. 1.1. um 1900:
 4. Strudel, Krapfen, Baumkuchen

- rétes, béles 1
Arten von Strudeln
- ↑ fánk 2
Krapfen
- ⊕ rétes/béles és fánk 3
Arten von Strudeln und Krapfen
- ▽ kürtőskalács 4
Baumkuchen
- ⬆ kürtőskalács és fánk 5
Baumkuchen und Krapfen

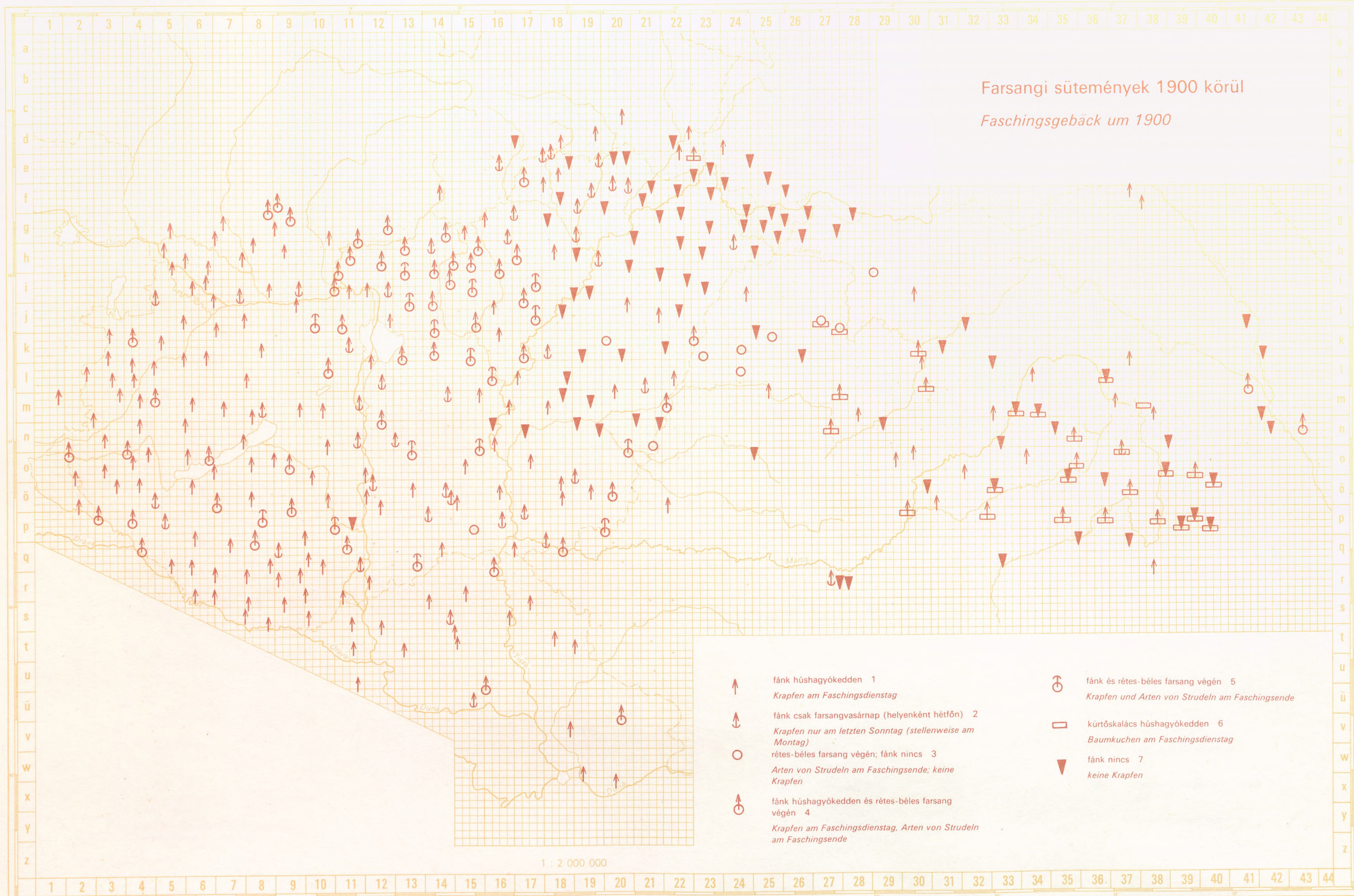
1 : 2 000 000

Farsangi húsételek húshagyókedden 1900 körül
Fleischspeisen am Faschingsdienstag um 1900

- ▲ disznófej 1
Schweinekopf
- * kolbász, varázsló szándékkal 2
Dauerwurst, mit Glückszauber
- tyúk, varázsló szándékkal 3
Huhn, mit Glückszauber
- ◐ fekete tyúk, varázsló szándékkal 4
schwarzes Huhn, mit Glückszauber

1 : 2 000 000

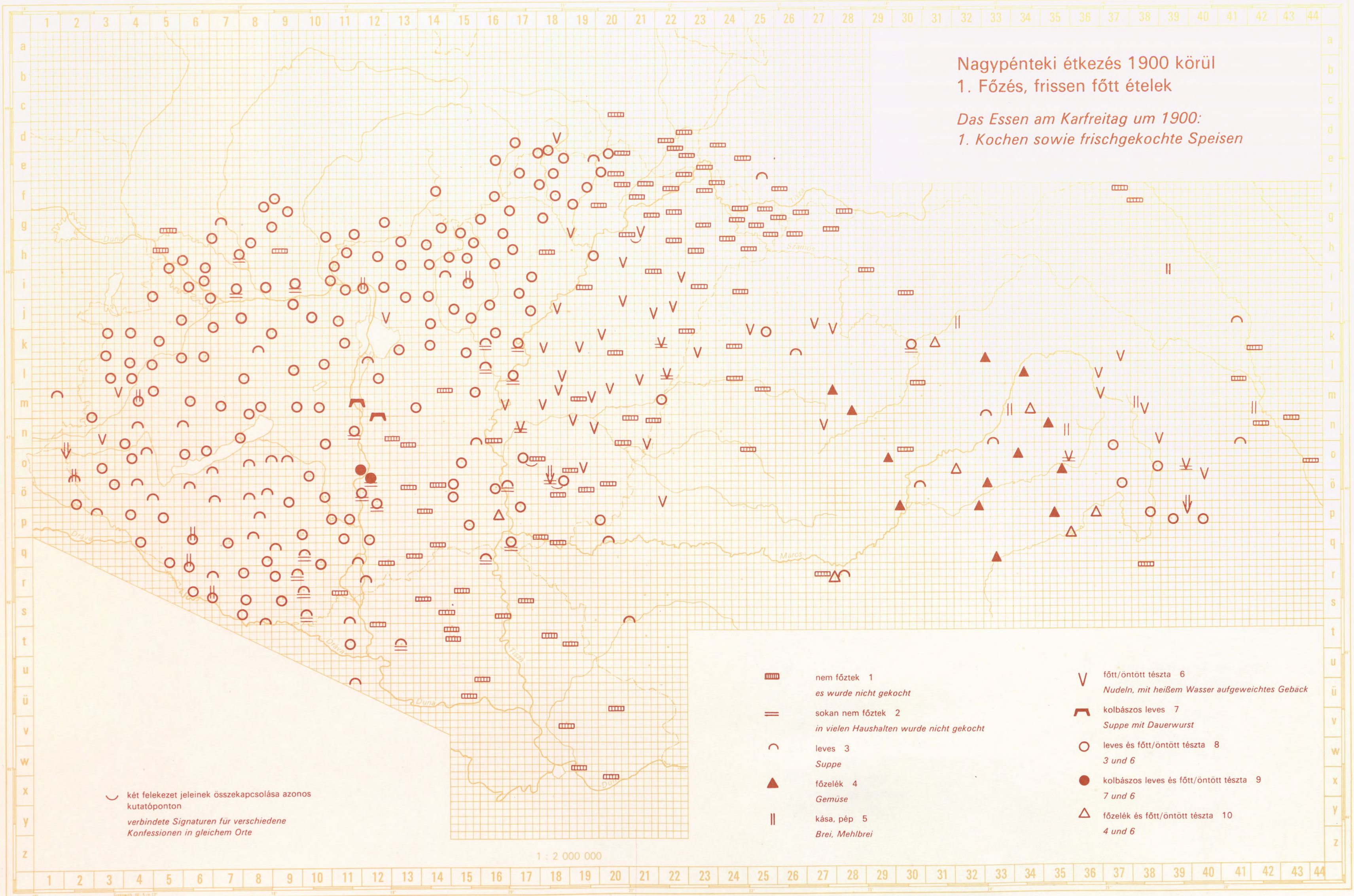
Farsangi sütemények 1900 körül
Faschingsgebäck um 1900

↑	fánk húshagyókedden 1
<i>Krapfen am Faschingsdienstag</i>	⊗	fánk és rétes-béles farsang végén 5
<i>Krapfen und Arten von Strudeln am Faschingsende</i>
⬇	fánk csak farsangvasárnap (helyenként hétfőn) 2
<i>Krapfen nur am letzten Sonntag (stellenweise am Montag)</i>	◻	kürtőskalács húshagyókedden 6
<i>Baumkuchen am Faschingsdienstag</i>
○	rétes-béles farsang végén; fánk nincs 3
<i>Arten von Strudeln am Faschingsende; keine Krapfen</i>	▼	fánk nincs 7
<i>keine Krapfen</i>
⊕	fánk húshagyókedden és rétes-béles farsang végén 4
<i>Krapfen am Faschingsdienstag, Arten von Strudeln am Faschingsende</i>		

1 : 2 000 000

Nagypénteki étkezés 1900 körül
1. Főzés, frissen főtt ételek

Das Essen am Karfreitag um 1900:
1. Kochen sowie frischgekochte Speisen

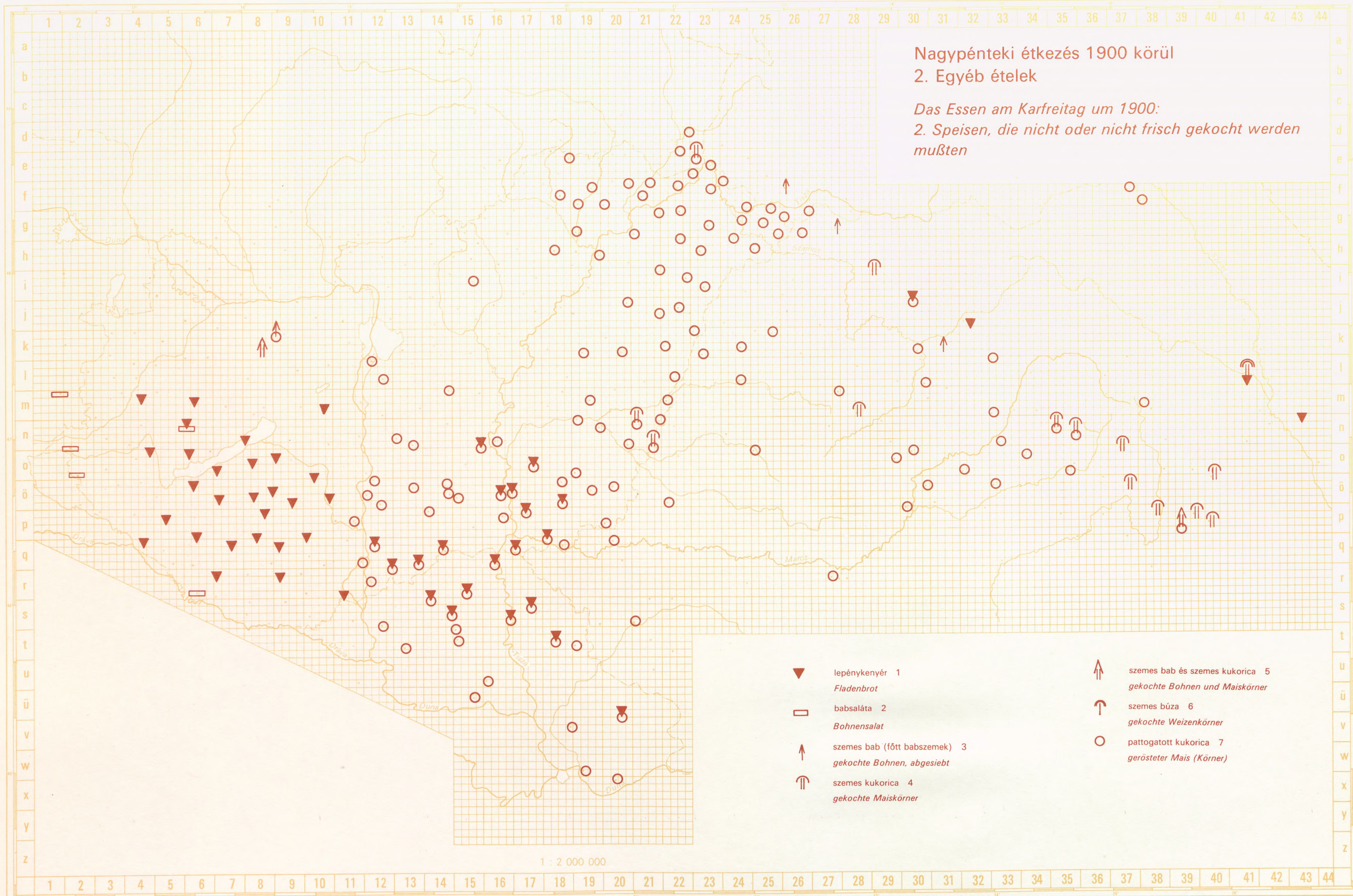
☞ két felekezet jeleinek összekapcsolása azonos kutatóponton
verbindete Signaturen für verschiedene Konfessionen in gleichem Orte

- ☐ nem főztek 1
es wurde nicht gekocht
- == sokan nem főztek 2
in vielen Haushalten wurde nicht gekocht
- ☾ leves 3
Suppe
- ▲ főzelék 4
Gemüse
- || kása, pép 5
Brei, Mehlbrei
- ▽ főtt/öntött tészta 6
Nudeln, mit heißem Wasser aufgeweichtes Gebäck
- ⌒ kolbásos leves 7
Suppe mit Dauerwurst
- leves és főtt/öntött tészta 8
3 und 6
- kolbásos leves és főtt/öntött tészta 9
7 und 6
- △ főzelék és főtt/öntött tészta 10
4 und 6

1 : 2 000 000

Nagypénteki étkezés 1900 körül
2. Egyéb ételek

*Das Essen am Karfreitag um 1900:
2. Speisen, die nicht oder nicht frisch gekocht werden mußten*

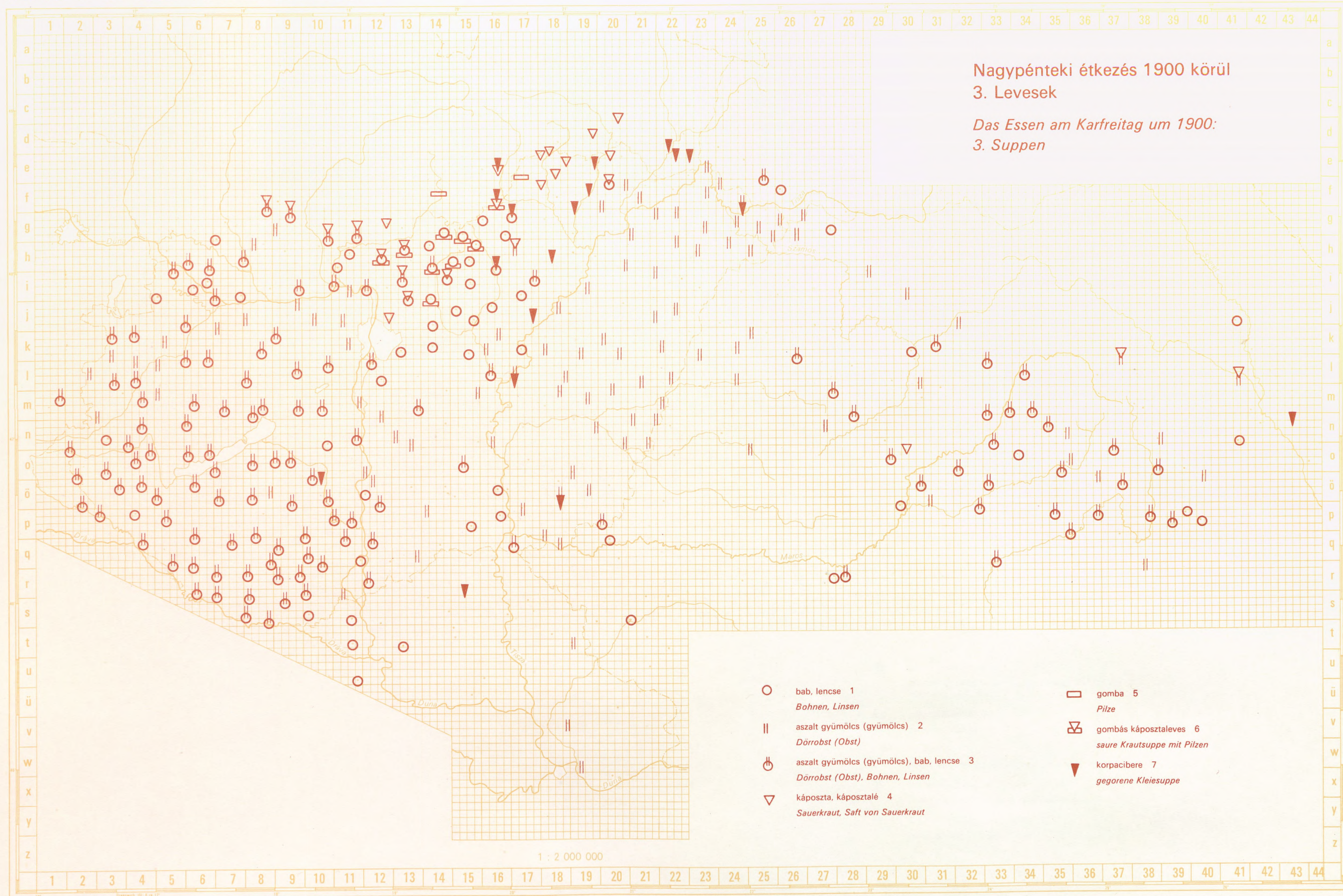

▼	lepénykenyér 1
<i>Fladenbrot</i>	↑↑	szemes bab és szemes kukorica 5
<i>gekochte Bohnen und Maiskörner</i>
□	babsaláta 2
<i>Bohnsensalat</i>	↑	szemes búza 6
<i>gekochte Weizenkörner</i>
↑	szemes bab (főtt babszemek) 3
<i>gekochte Bohnen, abgesiebt</i>	○	pattogatott kukorica 7
<i>gerösteter Mais (Körner)</i>
↑↑	szemes kukorica 4
<i>gekochte Maiskörner</i>		

1 : 2 000 000

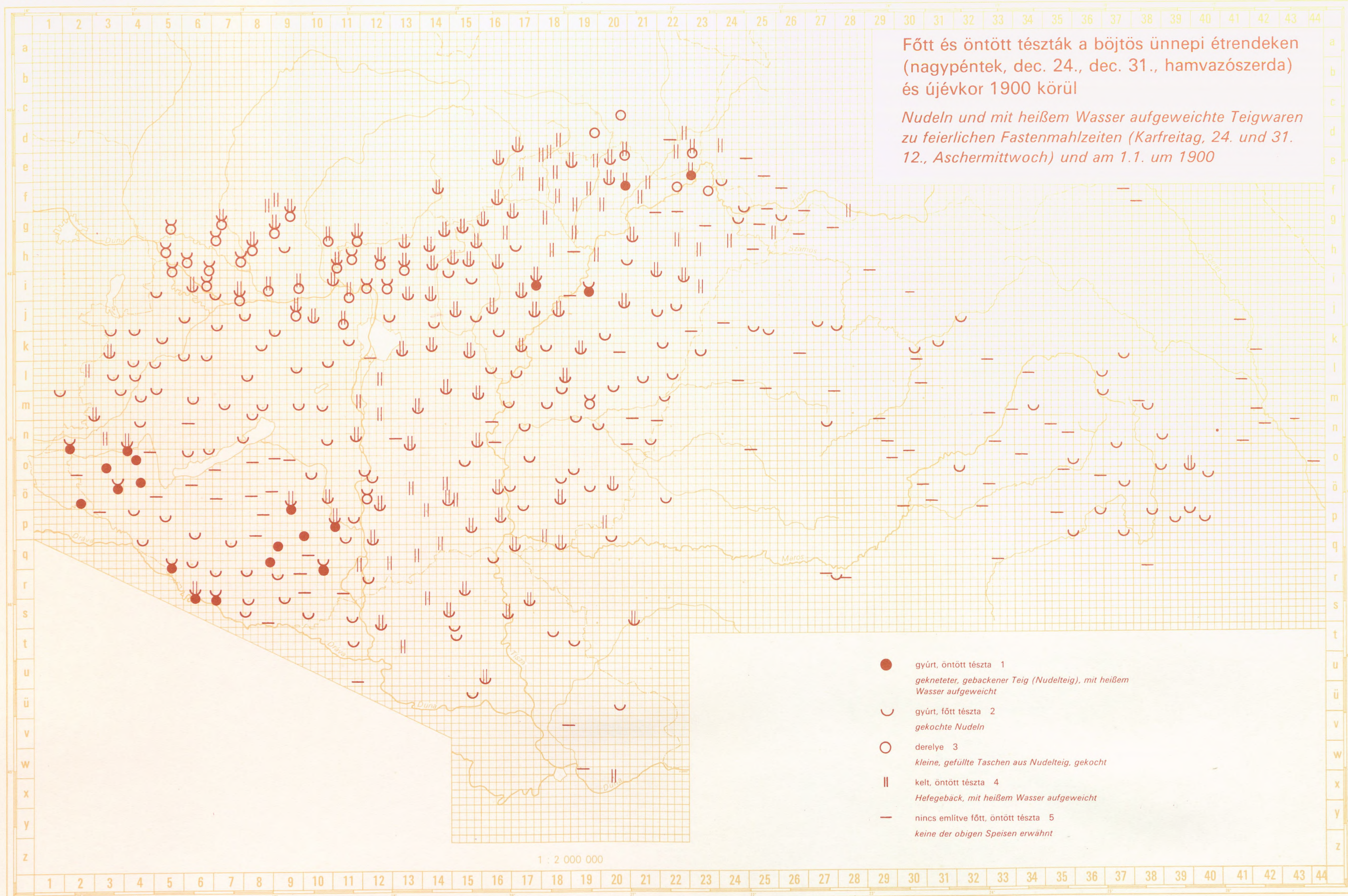
Nagypénteki étkezés 1900 körül
3. Levesek

Das Essen am Karfreitag um 1900:
3. Suppen

○	bab, lencse 1
Bohnen, Linsen	□	gomba 5
Pilze
	aszalt gyümölcs (gyümölcs) 2
Dörrobst (Obst)	⊠	gombás káposztaleves 6
saure Krautsuppe mit Pilzen
⊙	aszalt gyümölcs (gyümölcs), bab, lencse 3
Dörrobst (Obst), Bohnen, Linsen	▼	korpacibere 7
gegorene Kleiesuppe
▽	káposzta, káposztalé 4
Sauerkraut, Saft von Sauerkraut		

1 : 2 000 000

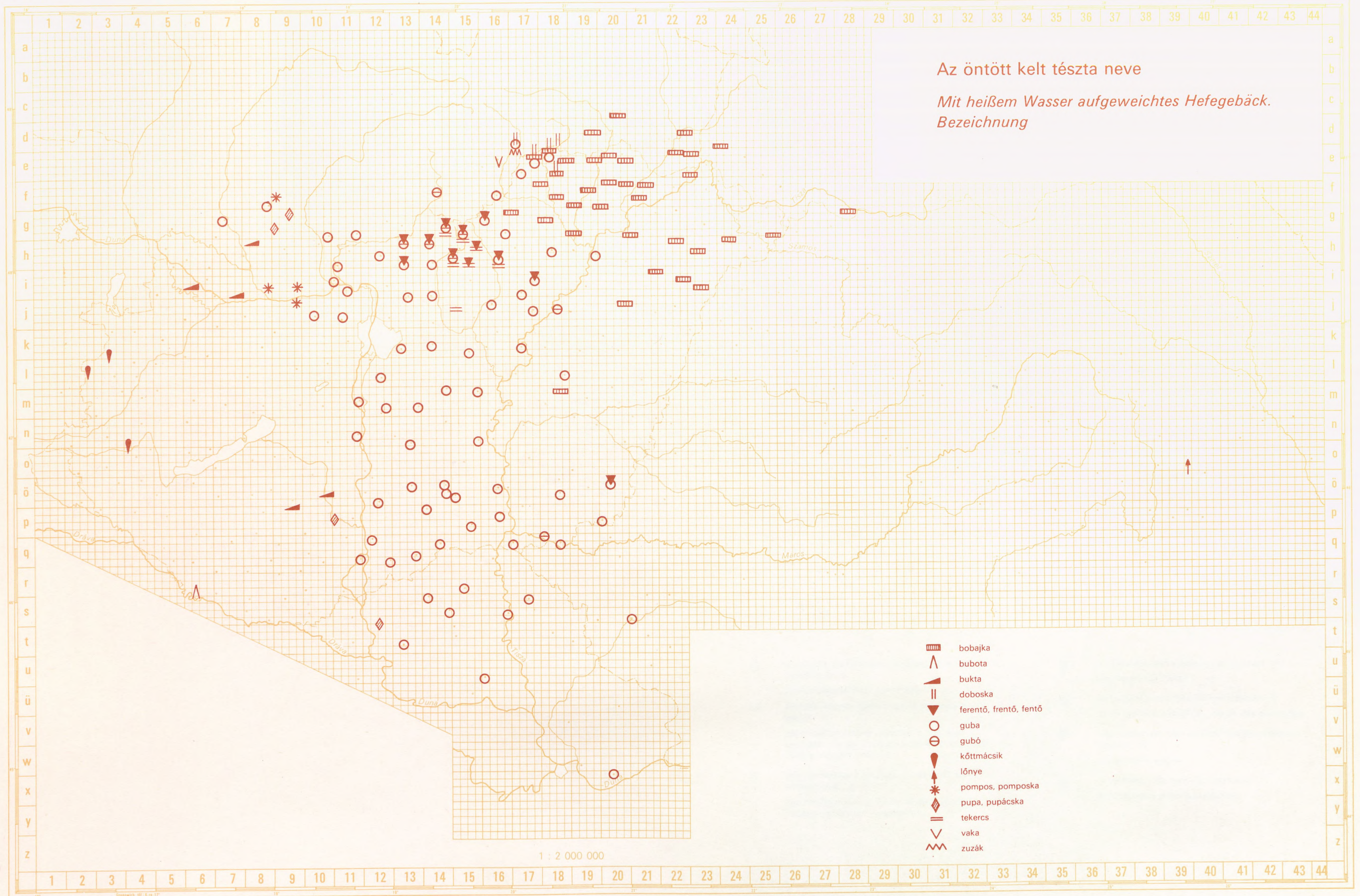

Főtt és öntött tészták a böjtös ünnepi étrendeken (nagy-péntek, dec. 24., dec. 31., hamvazószerda) és újévkor 1900 körül

Nudeln und mit heißem Wasser aufgeweichte Teigwaren zu feierlichen Fastenmahlzeiten (Karfreitag, 24. und 31. 12., Aschermittwoch) und am 1.1. um 1900

- gyúrt, öntött tészta 1
gekneteter, gebackener Teig (Nudelteig), mit heißem Wasser aufgeweicht
- ◡ gyúrt, főtt tészta 2
gekochte Nudeln
- derelye 3
kleine, gefüllte Taschen aus Nudelteig, gekocht
- || kelt, öntött tészta 4
Hefegebäck, mit heißem Wasser aufgeweicht
- nincs említve főtt, öntött tészta 5
keine der obigen Speisen erwähnt

1 : 2 000 000

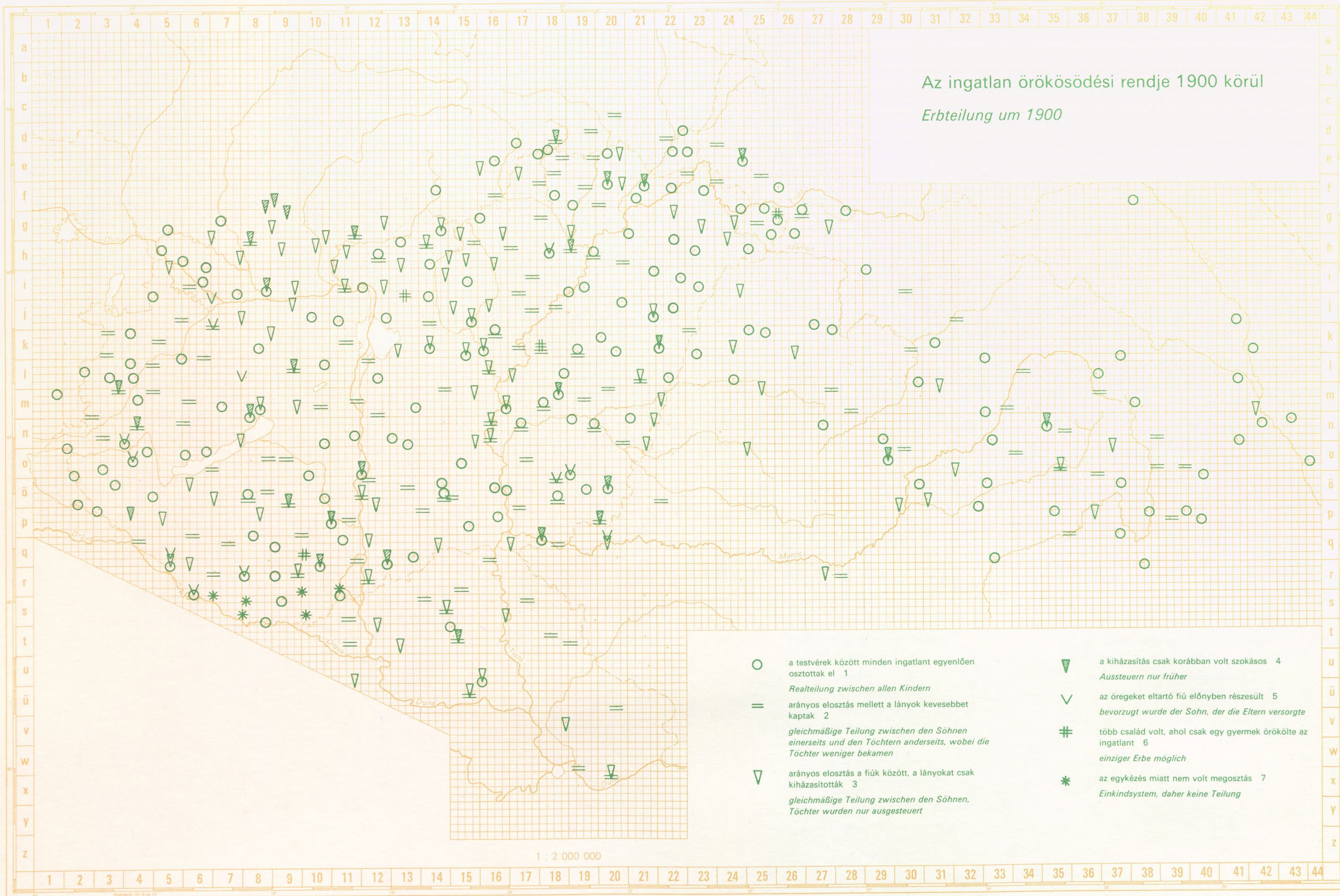
Az öntött kelt tészta neve

Mit heißem Wasser aufgeweichtes Hefengebäck.
Bezeichnung

- bobajka
- bubota
- bukta
- doboska
- ferentő, frentő, fentő
- guba
- gubó
- kőtmácsik
- lőnye
- pompos, pomposka
- pupa, pupácska
- tekercs
- vaka
- zuzák

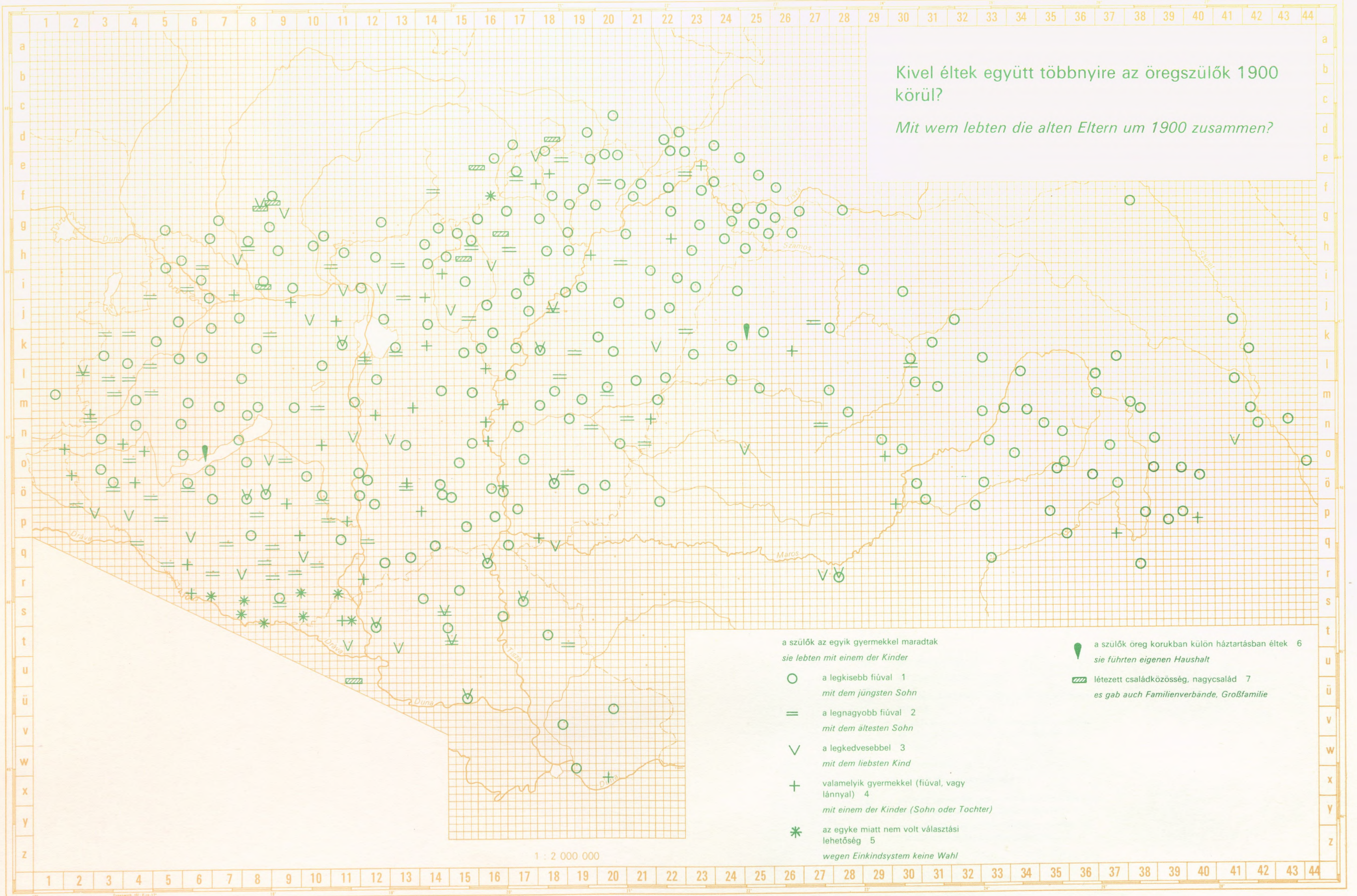
1 : 2 000 000

Az ingatlan örökösödési rendje 1900 körül
Erbteilung um 1900

○	a testvérek között minden ingatlant egyenlően osztottak el 1
<i>Realteilung zwischen allen Kindern</i>	▽	a kiházasítás csak korábban volt szokásos 4
<i>Aussteuern nur früher</i>
=	arányos elosztás mellett a lányok kevesebbet kaptak 2
<i>gleichmäßige Teilung zwischen den Söhnen einerseits und den Töchtern andererseits, wobei die Töchter weniger bekamen</i>	∇	az öregeket eltartó fiú előnyben részesült 5
<i>bevorzugt wurde der Sohn, der die Eltern versorgte</i>
▽	arányos elosztás a fiúk között, a lányokat csak kiházasították 3
<i>gleichmäßige Teilung zwischen den Söhnen, Töchter wurden nur ausgesteuert</i>	#	több család volt, ahol csak egy gyermek örökölte az ingatlant 6
<i>einzigere Erbe möglich</i>
		*	az egykézés miatt nem volt megosztás 7
<i>Einkindsystem, daher keine Teilung</i>

1 : 2 000 000

Kivel éltek együtt többnyire az öregsülők 1900 körül?

Mit wem lebten die alten Eltern um 1900 zusammen?

a szülők az egyik gyermekkel maradtak
sie lebten mit einem der Kinder

○ a legkisebb fiúval 1
mit dem jüngsten Sohn

= a legnagyobb fiúval 2
mit dem ältesten Sohn

∇ a legkedvesebbel 3
mit dem liebsten Kind

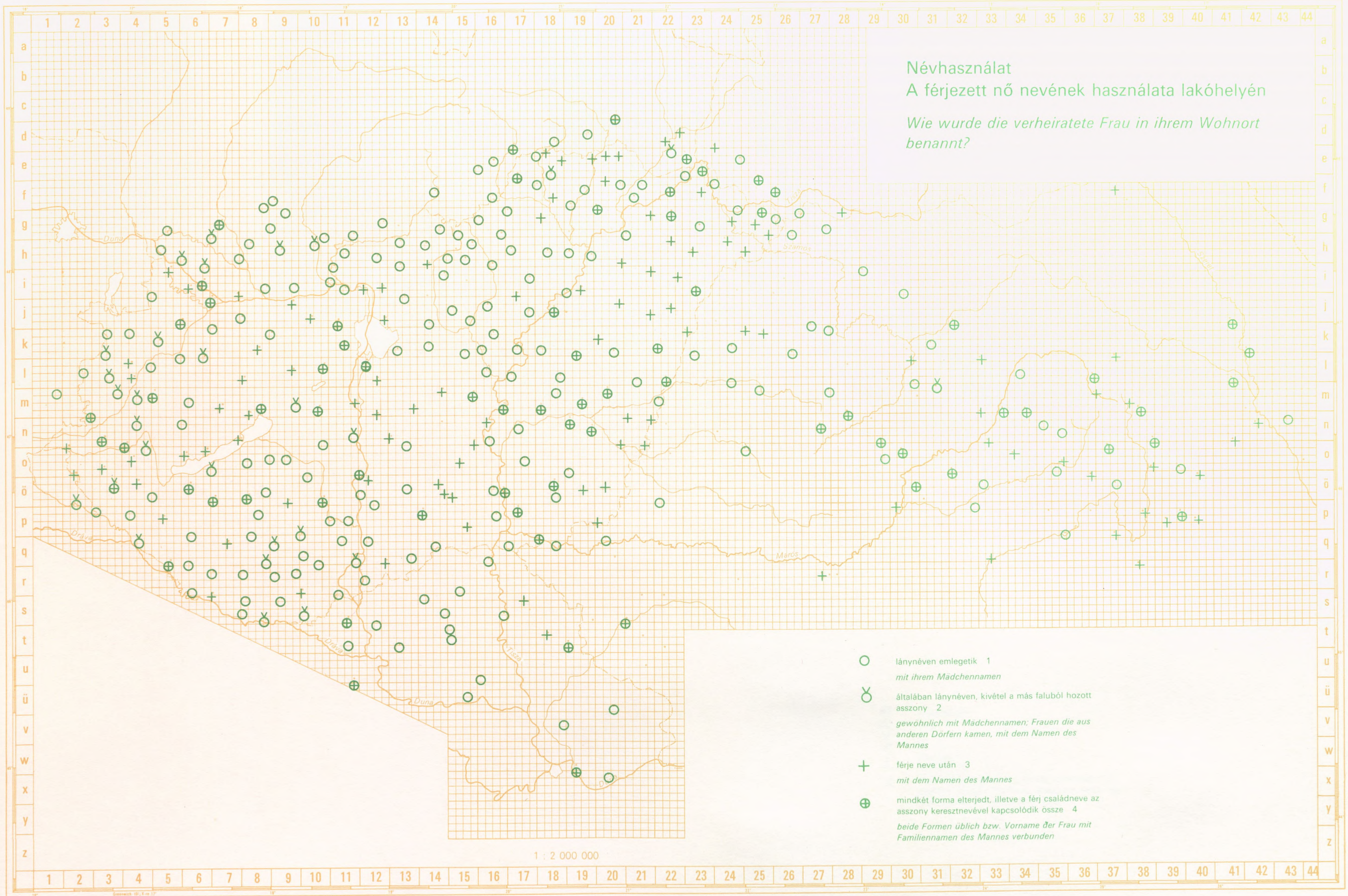
+ valamelyik gyermekkel (fiúval, vagy
lánnyal) 4
mit einem der Kinder (Sohn oder Tochter)

* az egyke miatt nem volt választási
lehetőség 5
wegen Einkindsystem keine Wahl

▲ a szülők öreg korukban külön háztartásban éltek 6
sie führten eigenen Haushalt

▨ létezett családközösség, nagycsalád 7
es gab auch Familienverbände, Großfamilie

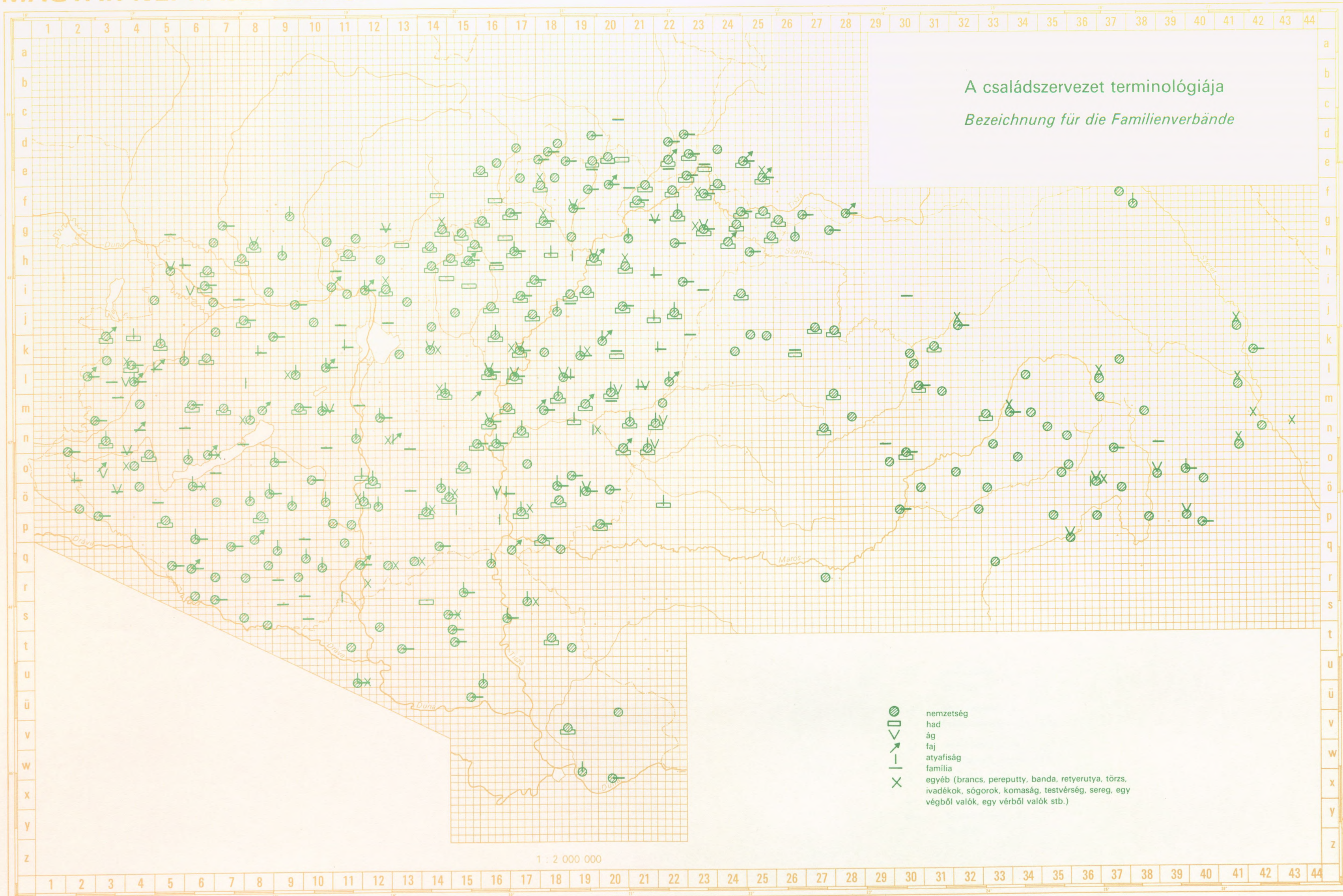
1 : 2 000 000

Névhasználat
 A férjezett nő nevének használata lakóhelyén
Wie wurde die verheiratete Frau in ihrem Wohnort benannt?

- lányneven emlegetik 1
mit ihrem Mädchennamen
- ♀ általában lányneven, kivétel a más faluból hozott asszony 2
gewöhnlich mit Mädchennamen; Frauen die aus anderen Dörfern kamen, mit dem Namen des Mannes
- + férje neve után 3
mit dem Namen des Mannes
- ⊕ mindkét forma elterjedt, illetve a férj családneve az asszony keresztnévvel kapcsolódik össze 4
beide Formen üblich bzw. Vorname der Frau mit Familiennamen des Mannes verbunden

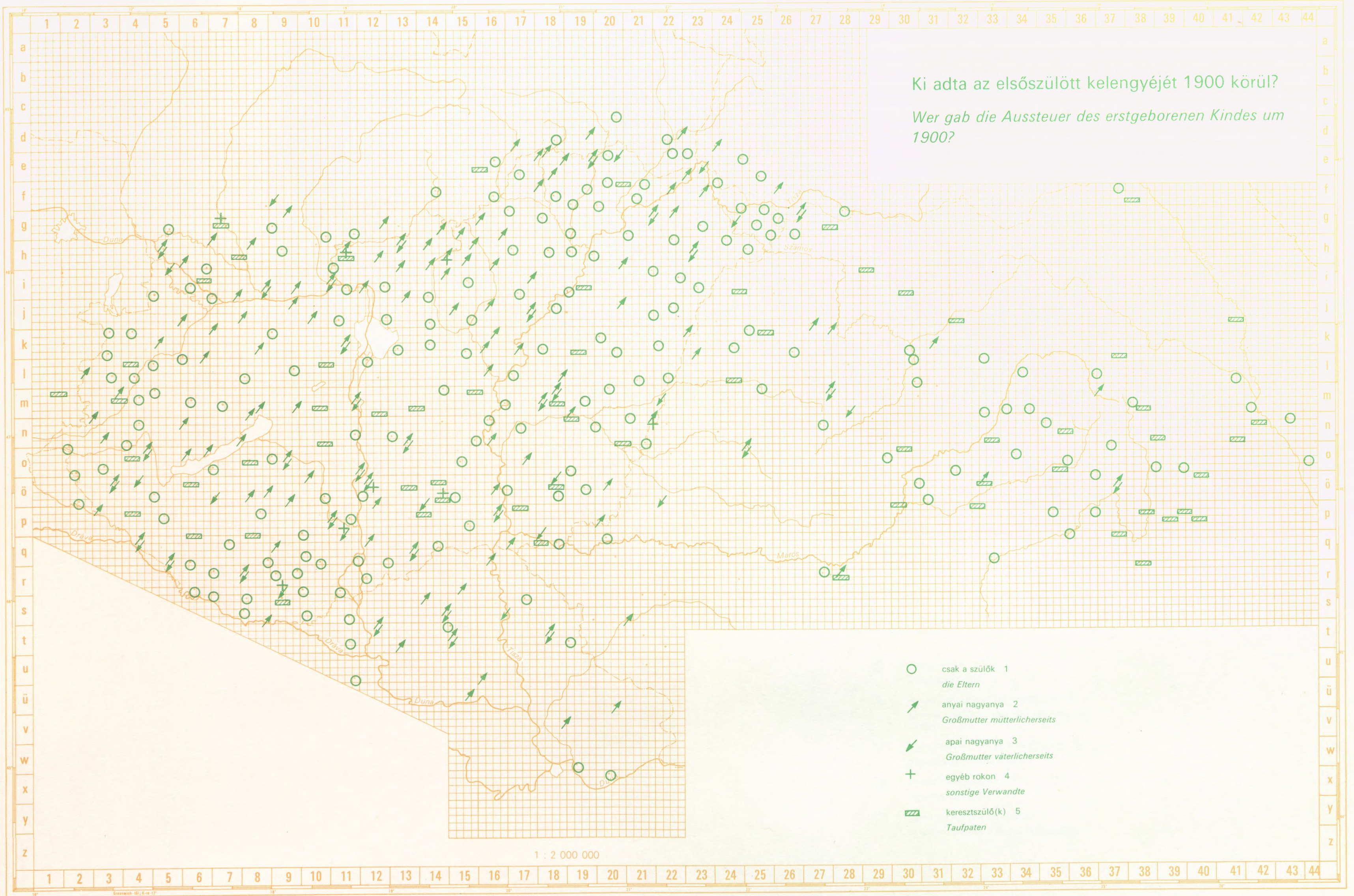
1 : 2 000 000

A családszervezet terminológiája
 Bezeichnung für die Familienverbände

- nemzetség
- had
- △ ág
- faj
- atyafiság
- familia
- × egyéb (brancs, pereputty, banda, retyerutya, törzs, ivadékok, sógorok, komaság, testvérség, sereg, egy végből valók, egy vérből valók stb.)

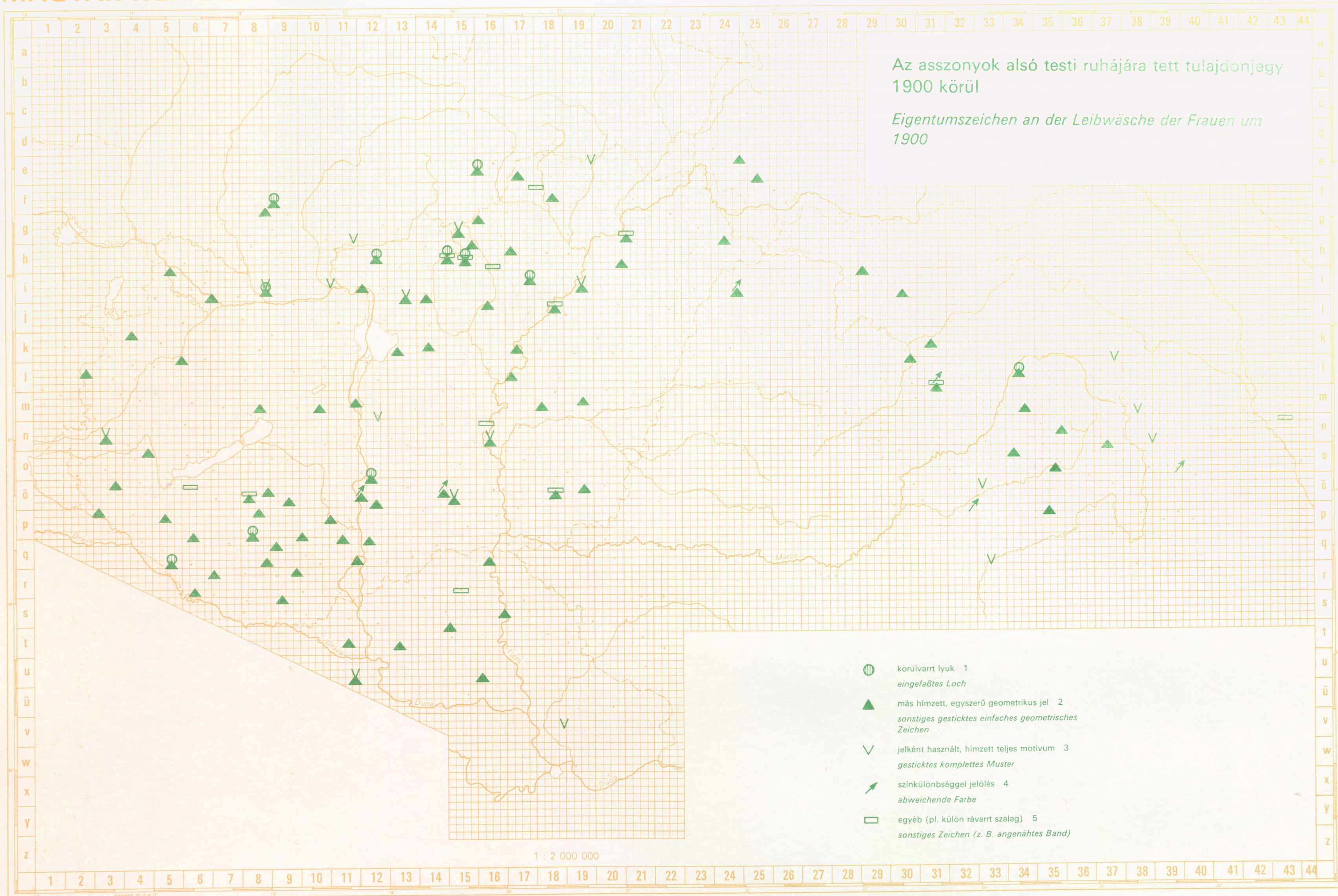
1 : 2 000 000

Ki adta az elsőszülött kelengyéjét 1900 körül?
 Wer gab die Aussteuer des erstgeborenen Kindes um 1900?

- csak a szülők 1
die Eltern
- ↗ anyai nagynya 2
Großmutter mütterlicherseits
- ↘ apai nagynya 3
Großmutter väterlicherseits
- + egyéb rokon 4
sonstige Verwandte
- ▨ keresztszülő(k) 5
Taufpaten

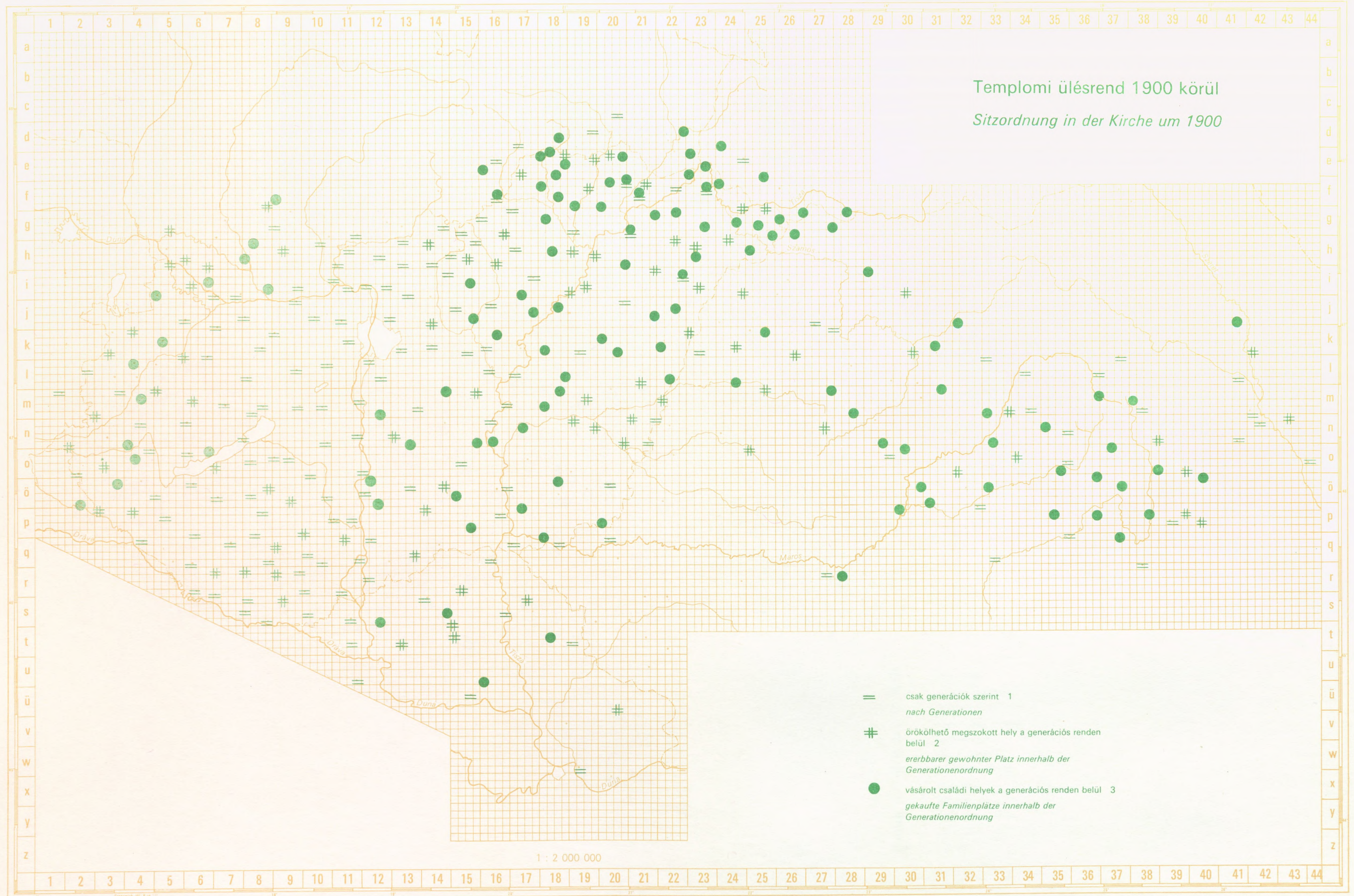
1 : 2 000 000

Az asszonyok alsó testi ruhájára tett tulajdonjegy
1900 körül

Eigentumszeichen an der Leibwäsche der Frauen um
1900

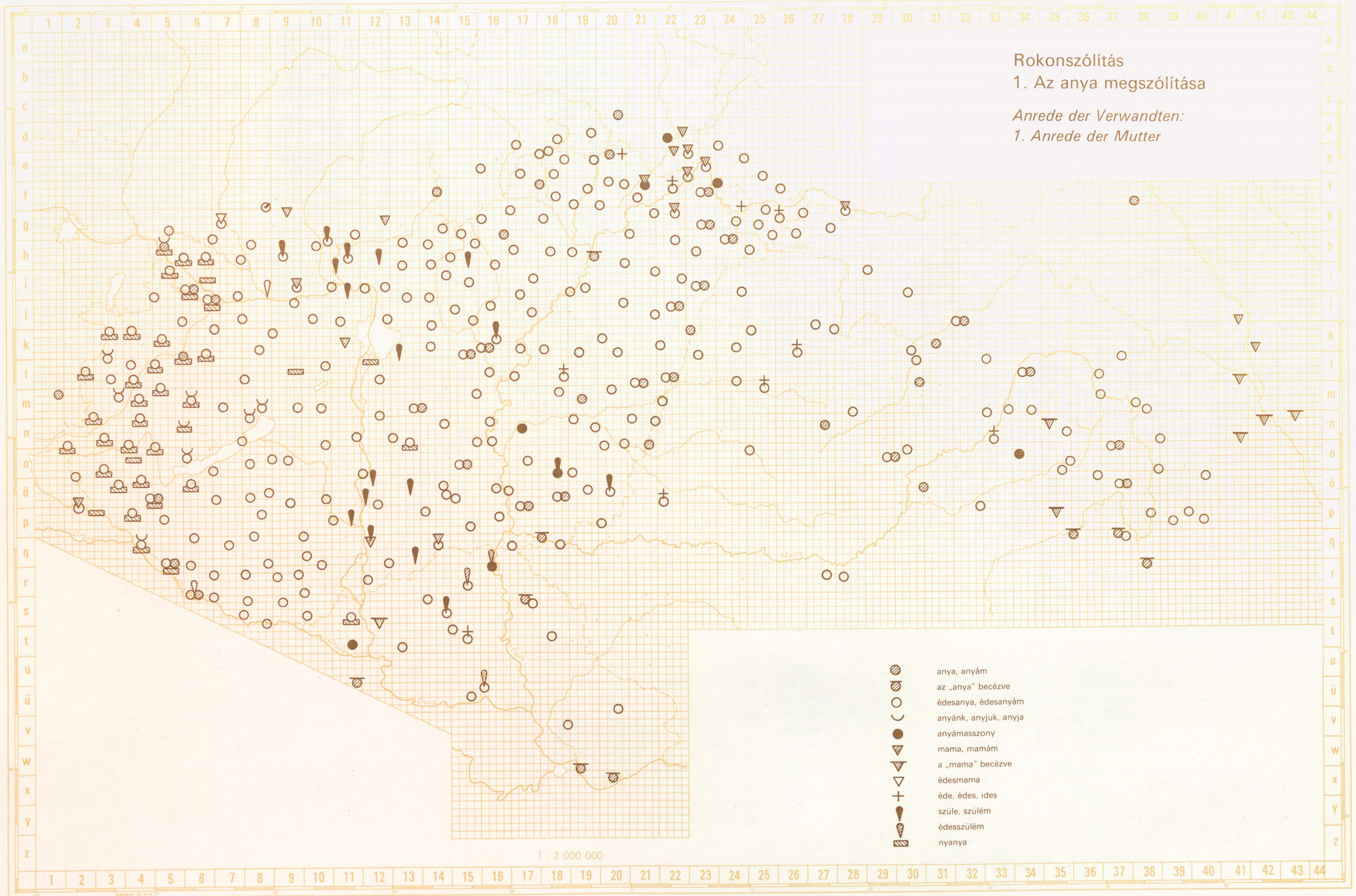
- ⊙ körülvart lyuk 1
eingeßtes Loch
- ▲ más hímzett, egyszerű geometrikus jel 2
sonstiges gesticktes einfaches geometrisches Zeichen
- ✓ jelként használt, hímzett teljes motívum 3
gesticktes komplettes Muster
- ↗ színelkülönbséggel jelölés 4
abweichende Farbe
- ▭ egyéb (pl. külön rávarrt szalag) 5
sonstiges Zeichen (z. B. angenähtes Band)

Templomi ülésrend 1900 körül
Sitzordnung in der Kirche um 1900

- == csak generációk szerint 1
nach Generationen
- # örökölhető megszokott hely a generációs renden belül 2
ererbbarer gewohnter Platz innerhalb der Generationenordnung
- vásárolt családi helyek a generációs renden belül 3
gekaufte Familienplätze innerhalb der Generationenordnung

1 : 2 000 000

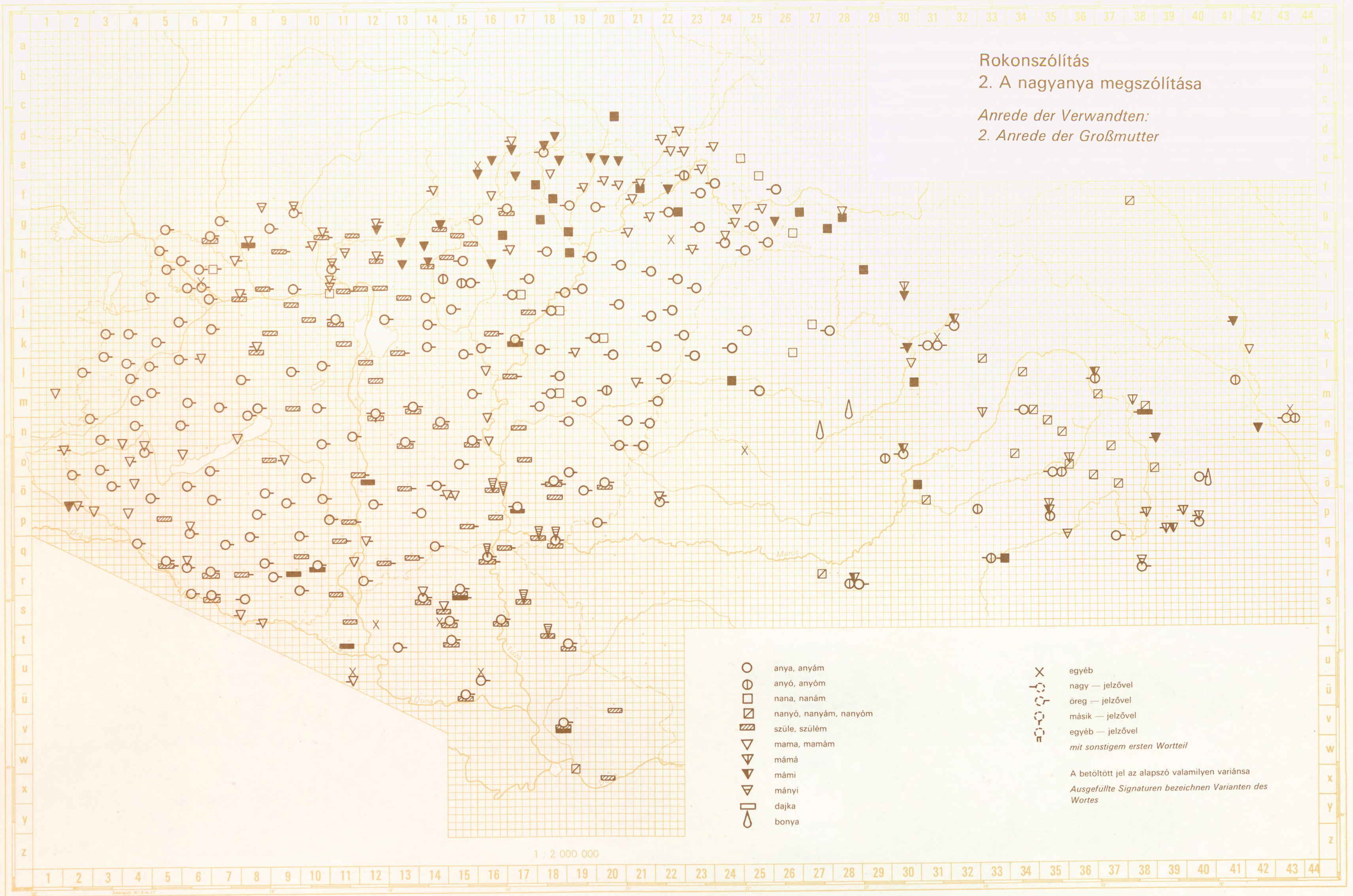

Rokonszólítás
1. Az anya megszólítása

Anrede der Verwandten:
1. Anrede der Mutter

- anya, anyám
- az „anya” becézve
- édesanya, édesanyám
- anyánk, anyjuk, anyja
- anyámasszony
- ▽ mama, mamám
- ▽ a „mama” becézve
- ▽ édesmama
- + éde, édes, ides
- ▽ szüle, szülém
- ▽ édesszülém
- ▨ nyanya

1 : 2 000 000

Rokonszólítás
2. A nagyanya megszólítása

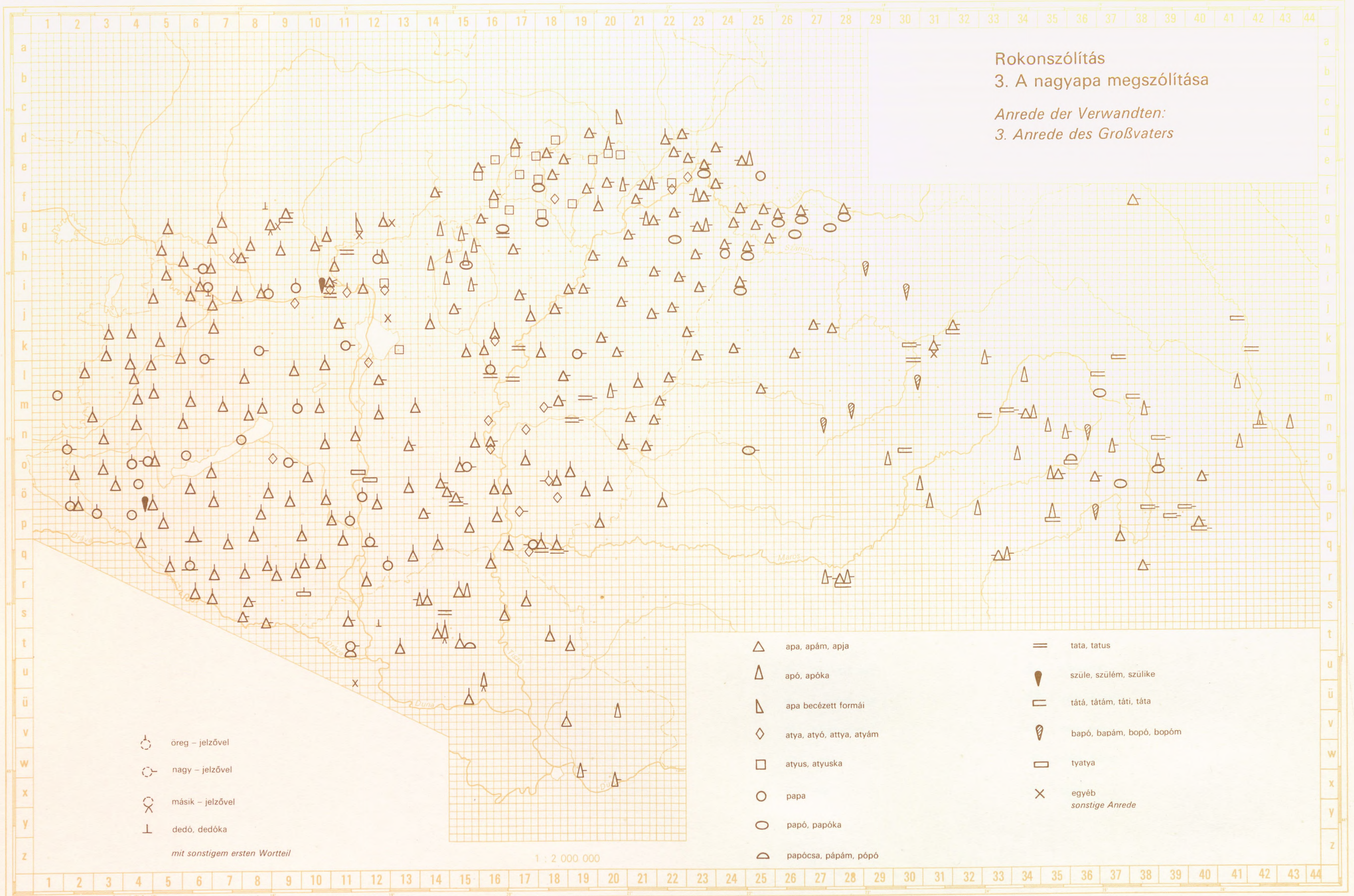
Anrede der Verwandten:
2. Anrede der Großmutter

- anya, anyám
- anyó, anyóm
- nana, nanám
- ▣ nanyó, nanyám, nanyóm
- ▨ szüle, szülém
- ▽ mama, mamám
- ▽ mámá
- ▽ mámi
- ▽ mányi
- ▭ dajka
- ◊ bonya

- X egyéb
- nagy — jelzővel
- öreg — jelzővel
- másik — jelzővel
- egyéb — jelzővel
- mit sonstigem ersten Wortteil

A betöltött jel az alapszó valamilyen variánsa
Ausgefüllte Signaturen bezeichnen Varianten des Wortes

1 : 2 000 000

Rokonszólítás
 3. A nagyapa megszólítása
Anrede der Verwandten:
 3. *Anrede des Großvaters*

- öreg – jelzővel
- nagy – jelzővel
- másik – jelzővel
- ⊥ dedó, dedóka

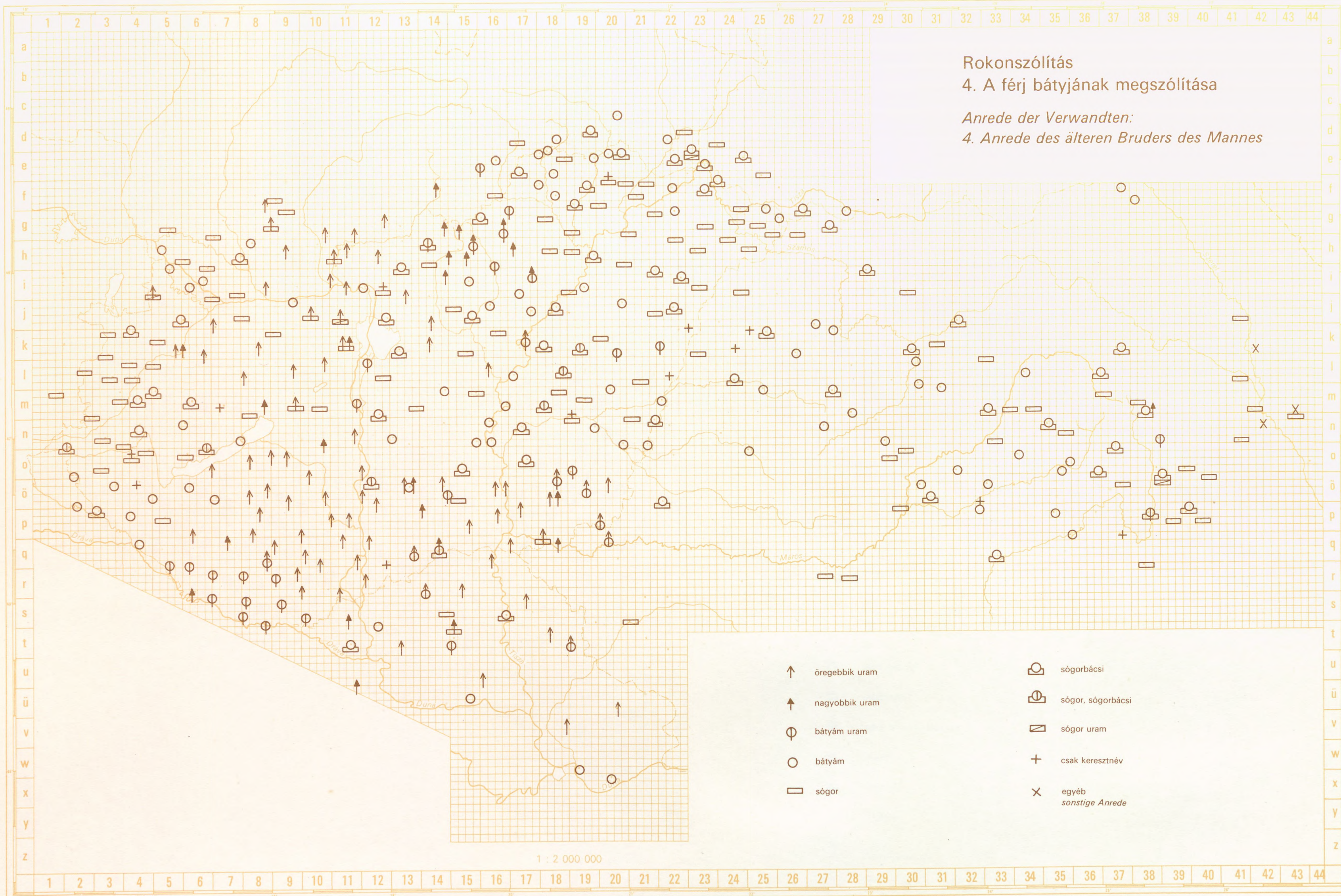
mit sonstigem ersten Wortteil

1 : 2 000 000

△	apa, apám, apja	=	tata, tatus
△	apó, apóka	♣	szüle, szülém, szülőke
△	apa becézett formái	□	tátá, tátám, táti, táta
◇	atya, atyó, attya, atyám	♣	bapó, bapám, bopó, bopóm
□	atyus, atyuska	□	tyatya
○	papa	×	egyéb
sonstige Anrede
○	papó, papóka		
♣	papócsa, pápám, pópó		

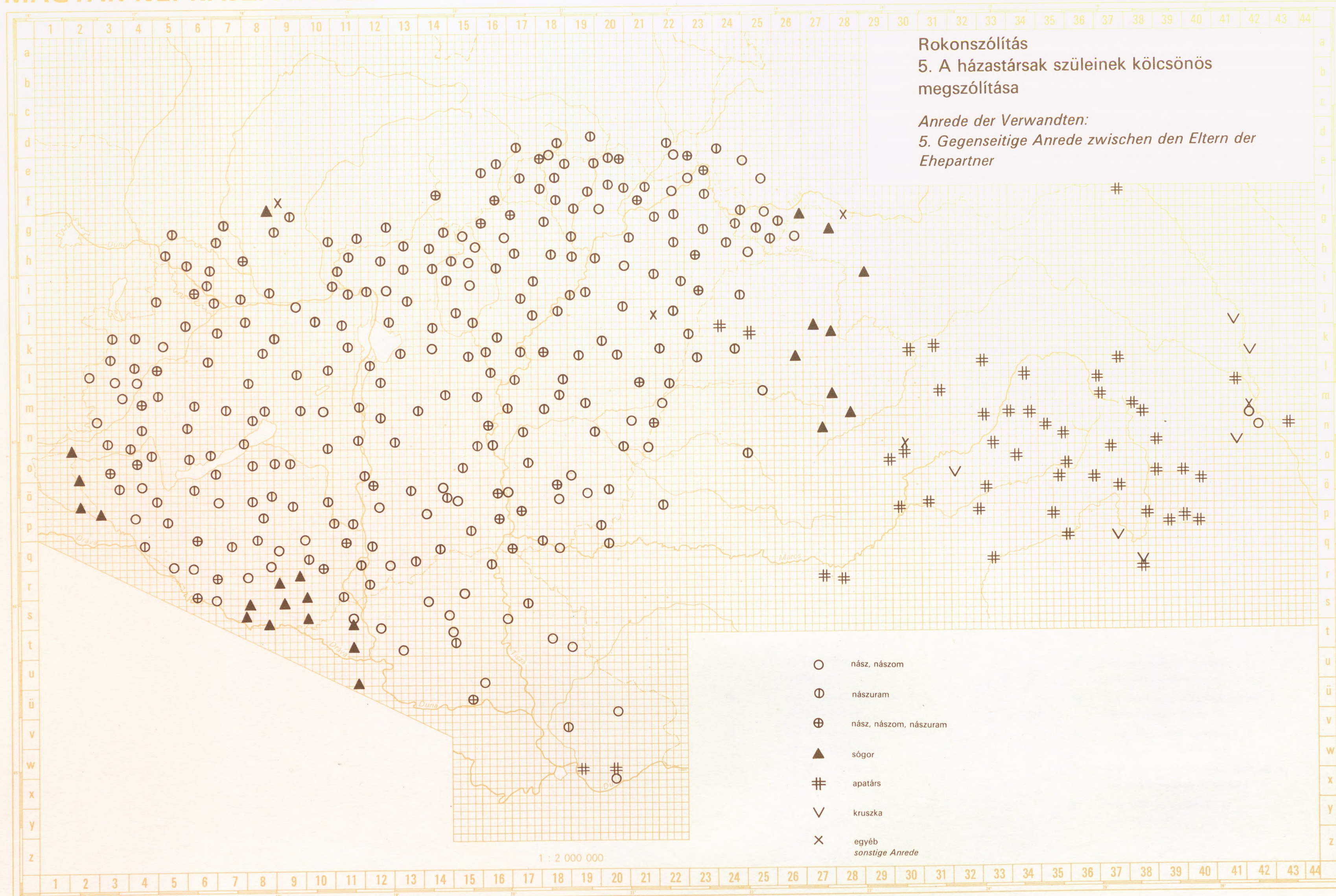
Rokonszólítás
4. A férj bátyjának megszólítása

Anrede der Verwandten:
4. Anrede des älteren Bruders des Mannes

- ↑ öregbik uram
- ↑ nagyobbik uram
- ⊙ bátyám uram
- bátyám
- sógor
- ⊙ sógorbácsi
- ⊞ sógor, sógorbácsi
- ▤ sógor uram
- + csak keresztnév
- × egyéb sonstige Anrede

1 : 2 000 000

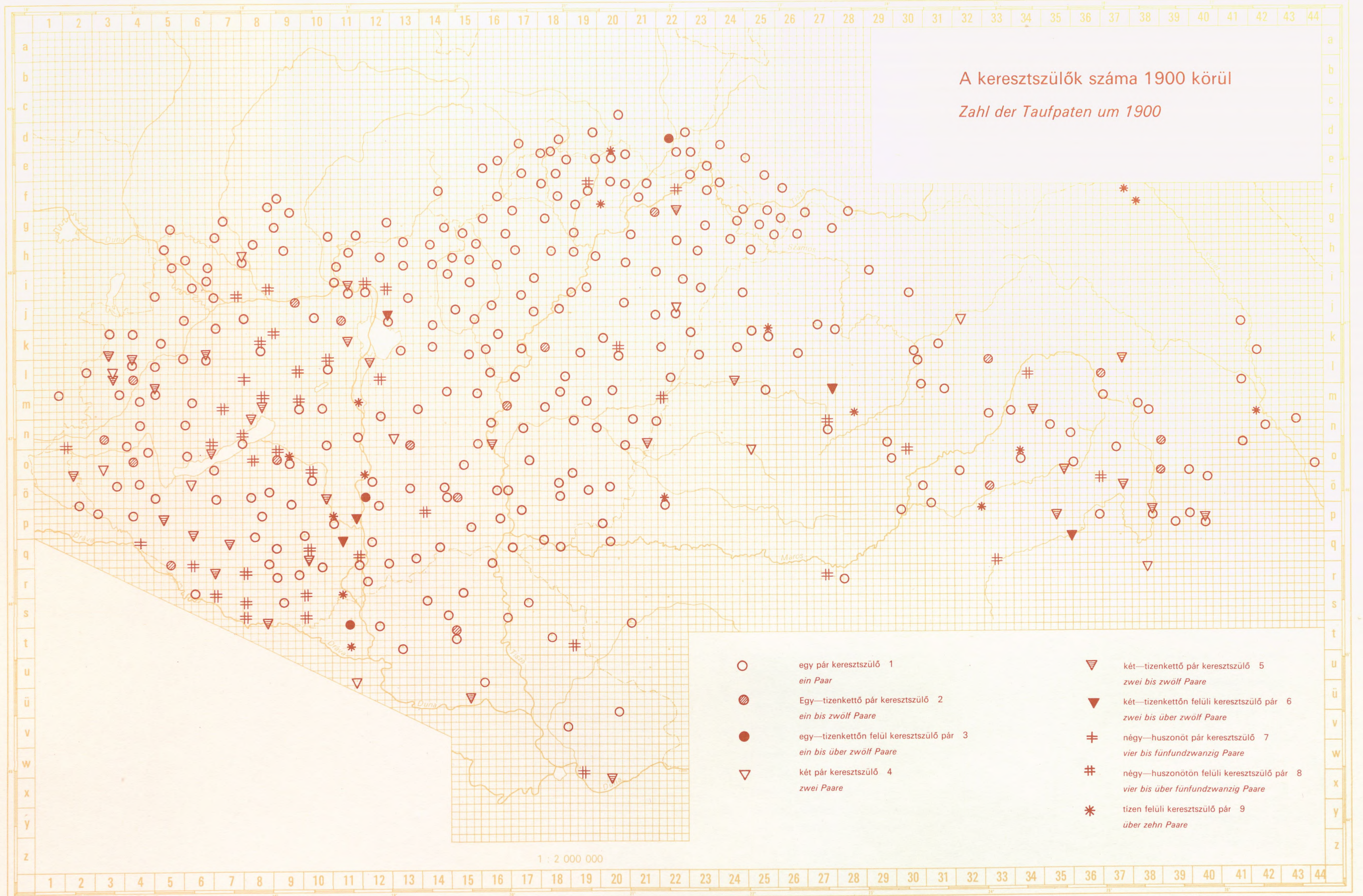
Rokonszólítás
 5. A házastársak szüleinek kölcsönös megszólítása

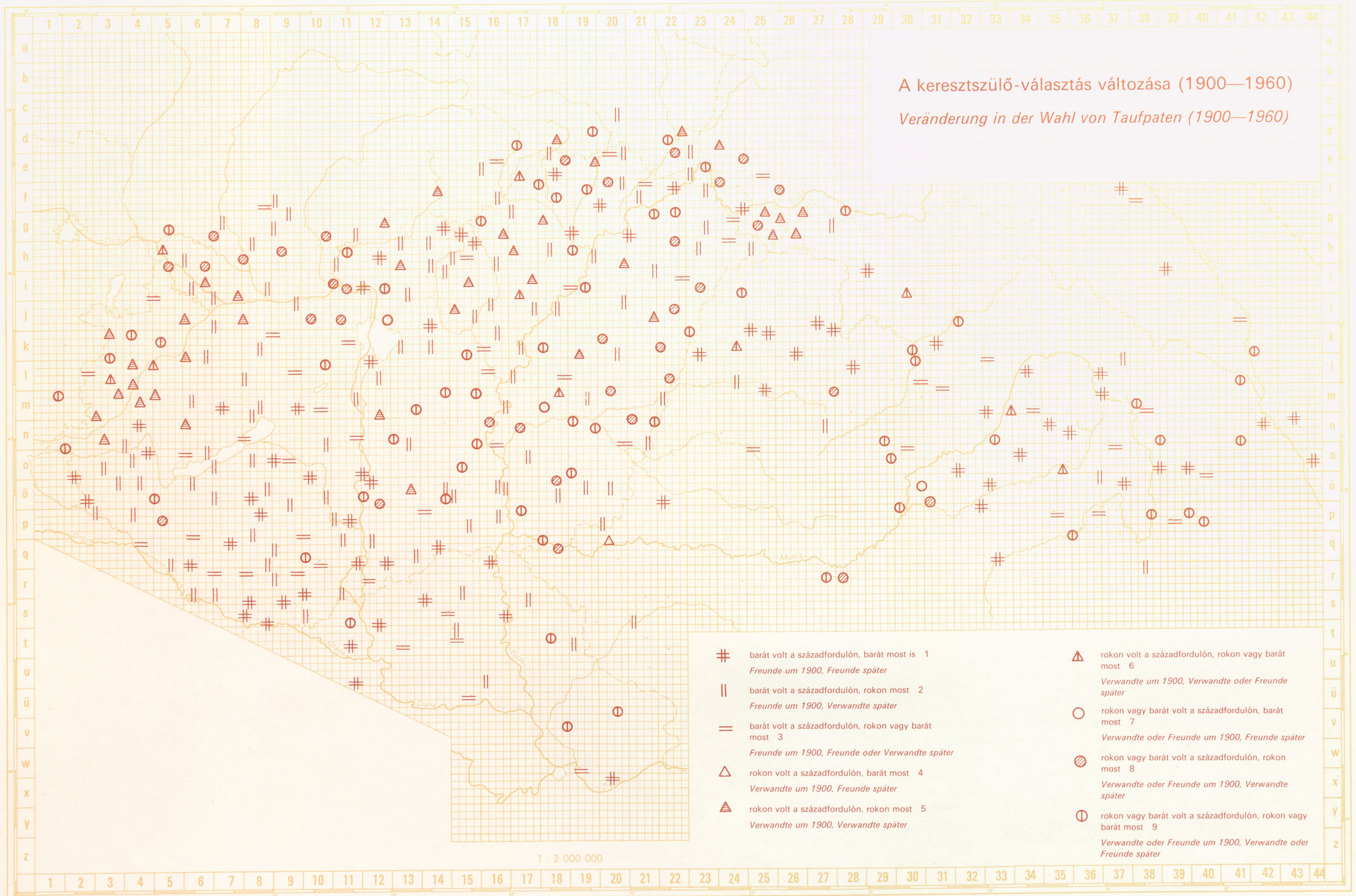
Anrede der Verwandten:
 5. Gegenseitige Anrede zwischen den Eltern der Ehepartner

- nász, nászom
- ⊙ nászuram
- ⊕ nász, nászom, nászuram
- ▲ sógor
- ## apatárs
- ∇ kruszka
- X egyéb sonstige Anrede

1 : 2 000 000

A keresztszülők száma 1900 körül
 Zahl der Taufpaten um 1900

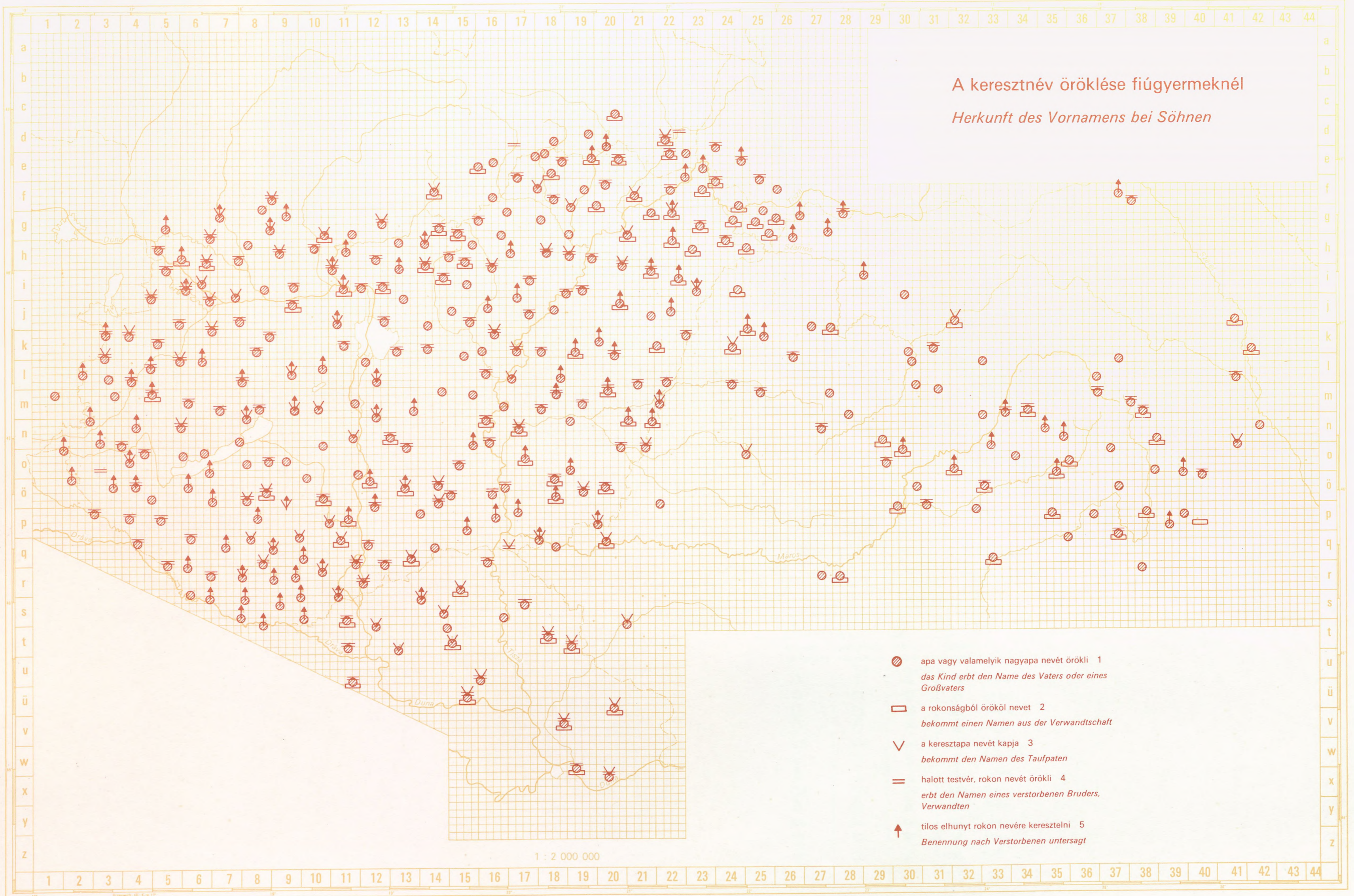

A keresztszülő-választás változása (1900—1960)
 Veränderung in der Wahl von Taufpaten (1900—1960)

#	barát volt a századfordulón, barát most is 1
<i>Freunde um 1900, Freunde später</i>	△	rokon volt a századfordulón, rokon vagy barát most 6
<i>Verwandte um 1900, Verwandte oder Freunde später</i>
	barát volt a századfordulón, rokon most 2
<i>Freunde um 1900, Verwandte später</i>	○	rokon vagy barát volt a századfordulón, barát most 7
<i>Verwandte oder Freunde um 1900, Freunde später</i>
=	barát volt a századfordulón, rokon vagy barát most 3
<i>Freunde um 1900, Freunde oder Verwandte später</i>	⊗	rokon vagy barát volt a századfordulón, rokon most 8
<i>Verwandte oder Freunde um 1900, Verwandte später</i>
△	rokon volt a századfordulón, barát most 4
<i>Verwandte um 1900, Freunde später</i>	⊕	rokon vagy barát volt a századfordulón, rokon vagy barát most 9
<i>Verwandte oder Freunde um 1900, Verwandte oder Freunde später</i>
▲	rokon volt a századfordulón, rokon most 5
<i>Verwandte um 1900, Verwandte später</i>		

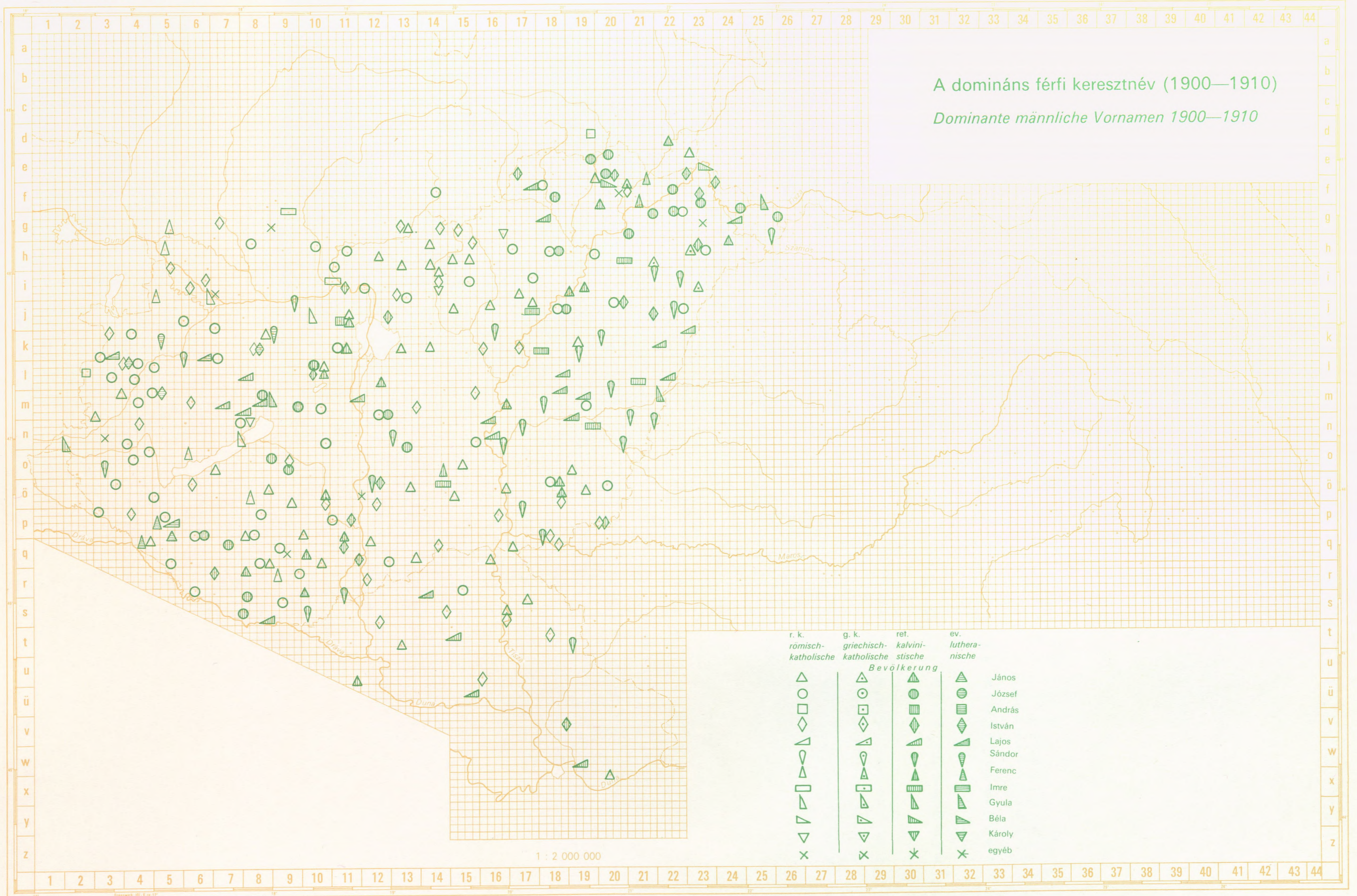
1 : 2 000 000

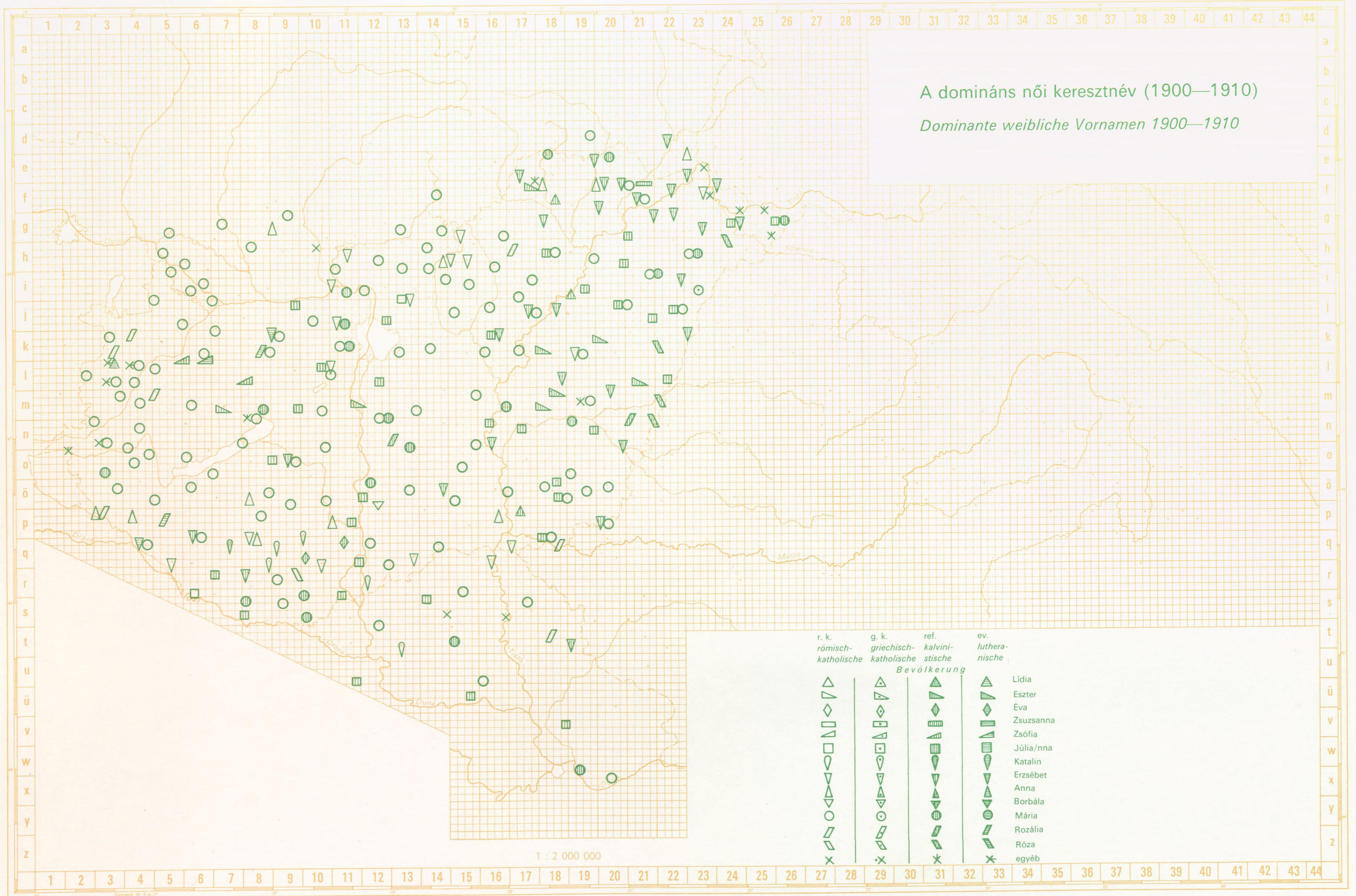

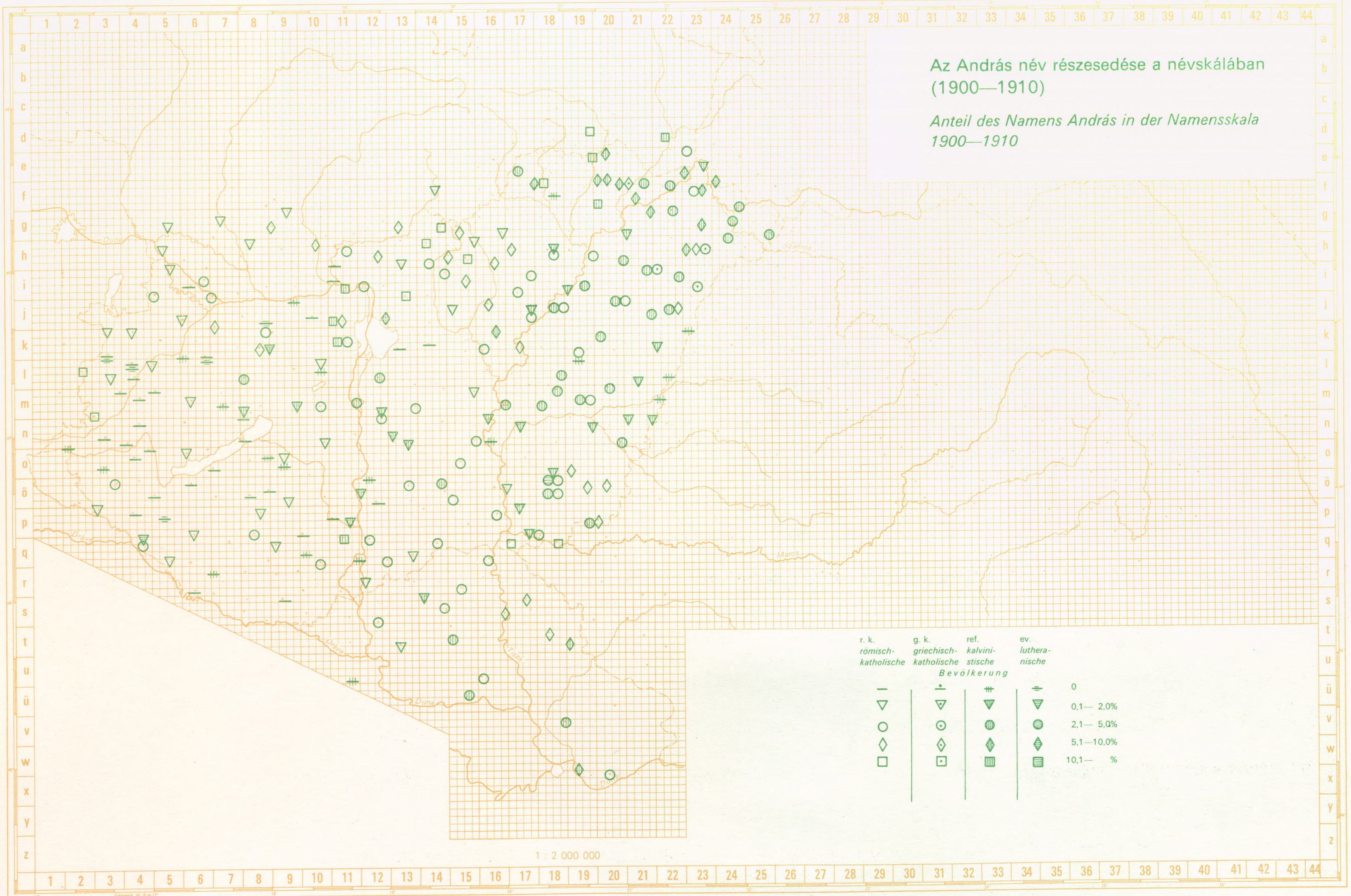
A keresztnév öröklése fiúgyermeknél
Herkunft des Vornamens bei Söhnen

- apa vagy valamelyik nagyapa nevét öröklő 1
das Kind erbt den Name des Vaters oder eines Großvaters
- ▭ a rokonságból örökölt nevet 2
bekommt einen Namen aus der Verwandtschaft
- ▽ a keresztapa nevét kapja 3
bekommt den Namen des Taufpaten
- halott testvér, rokon nevét öröklő 4
erbt den Namen eines verstorbenen Bruders, Verwandten
- ↑ tilos elhunyt rokon nevére keresztelni 5
Benennung nach Verstorbenen untersagt

1 : 2 000 000

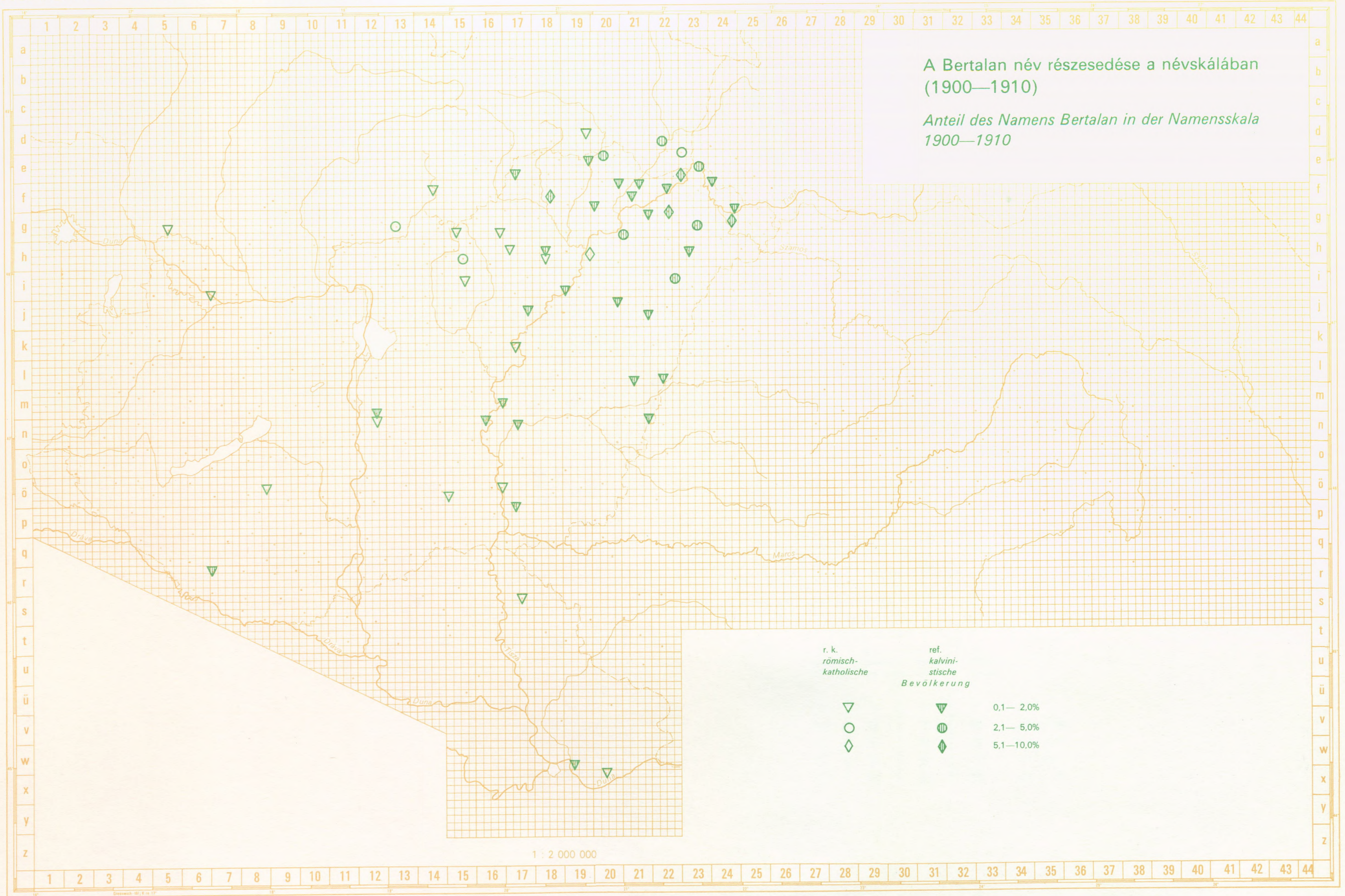

Az András név részesezése a névskálában (1900—1910)

Anteil des Namens András in der Namensskala 1900—1910

1 : 2 000 000

A Bertalan név részesedése a névskálában
(1900—1910)

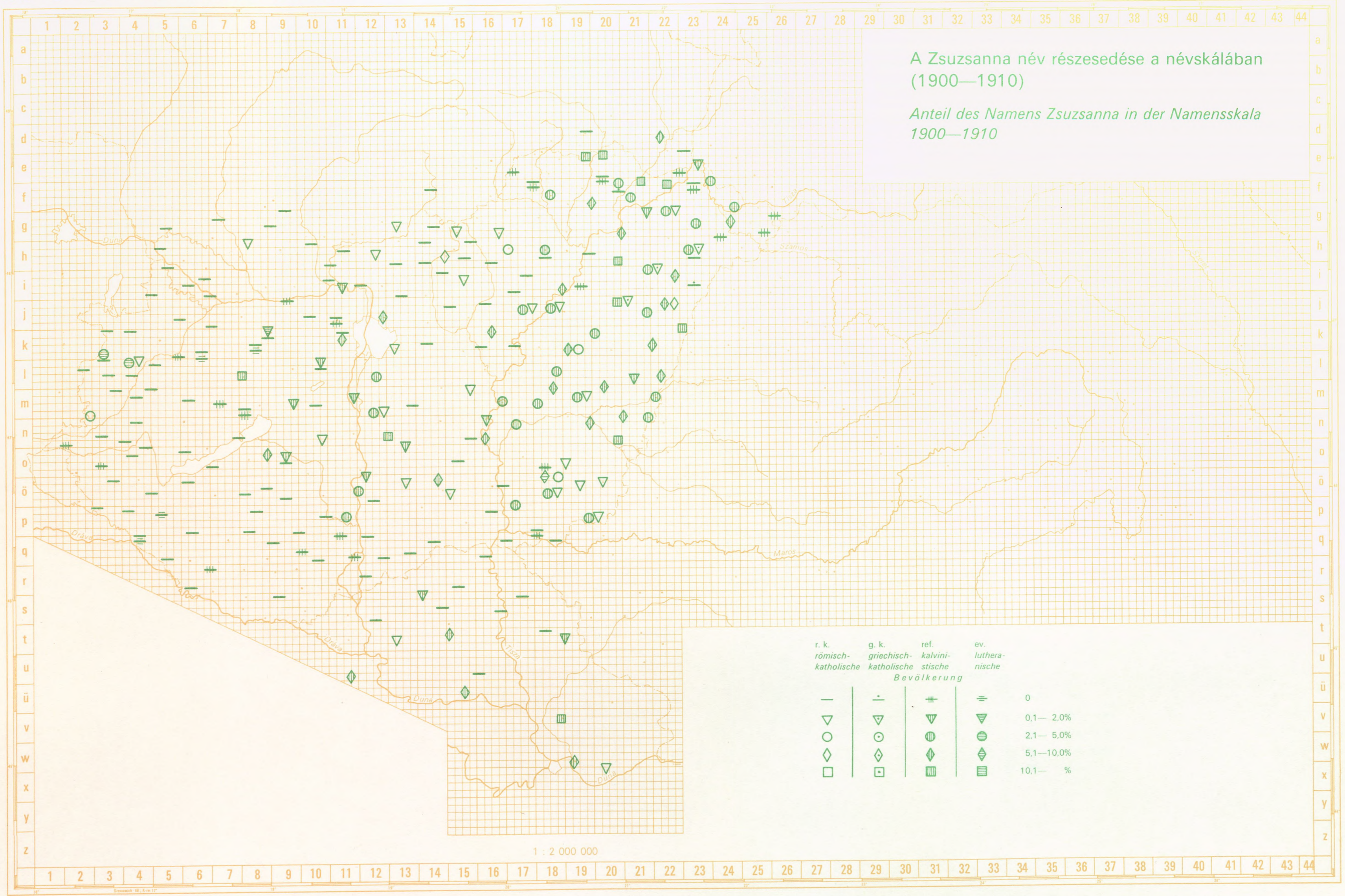
Anteil des Namens Bertalan in der Namensskala
1900—1910

r. k. rómsch- katholische	ref. kalvini- stische Bevölkerung	
▽	▽	0,1— 2,0%
○	⊖	2,1— 5,0%
◇	⊖	5,1—10,0%

1 : 2 000 000

A Zsuzsanna név részesedése a névskálában
(1900—1910)

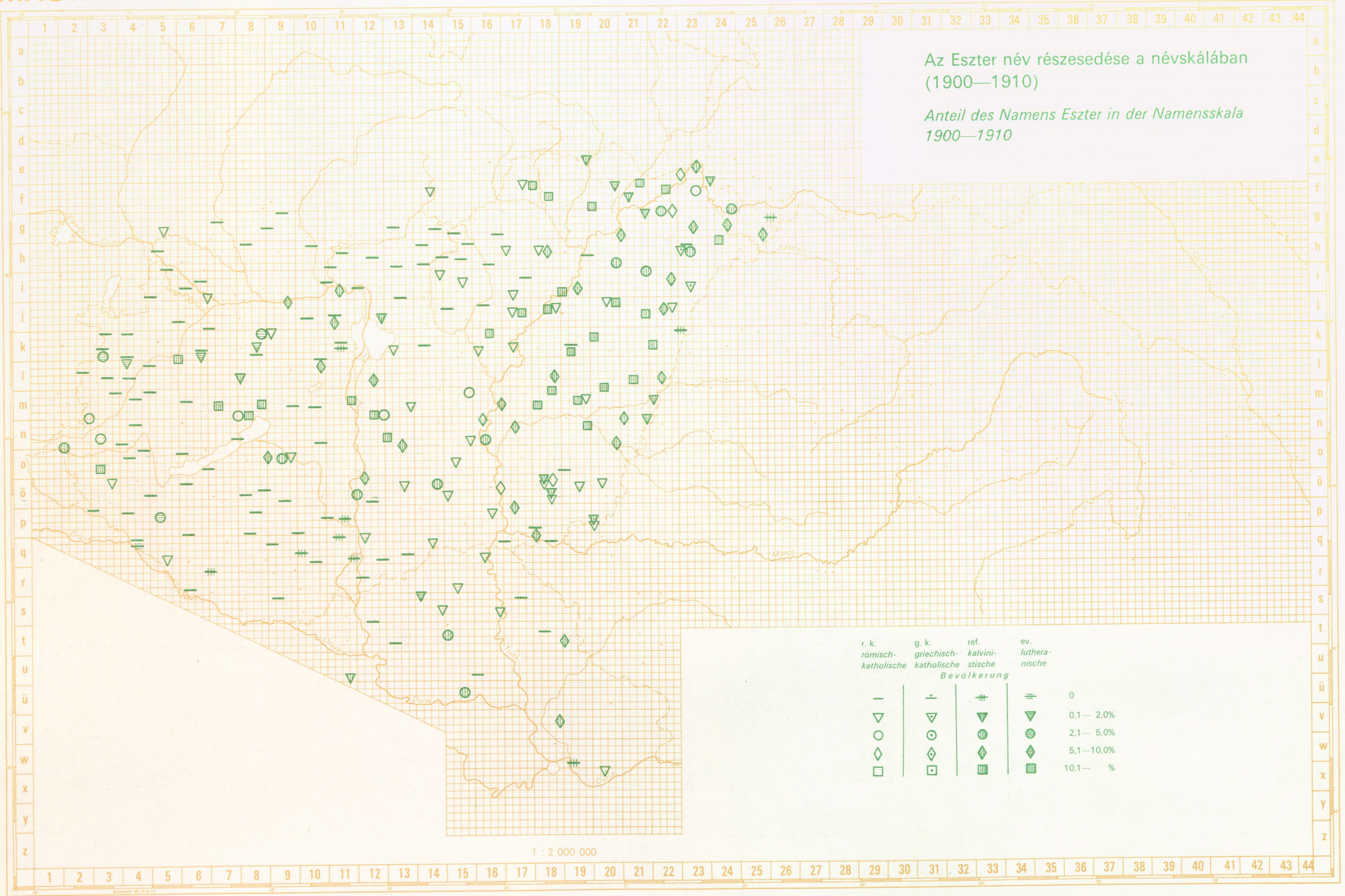
Anteil des Namens Zsuzsanna in der Namenskala
1900—1910

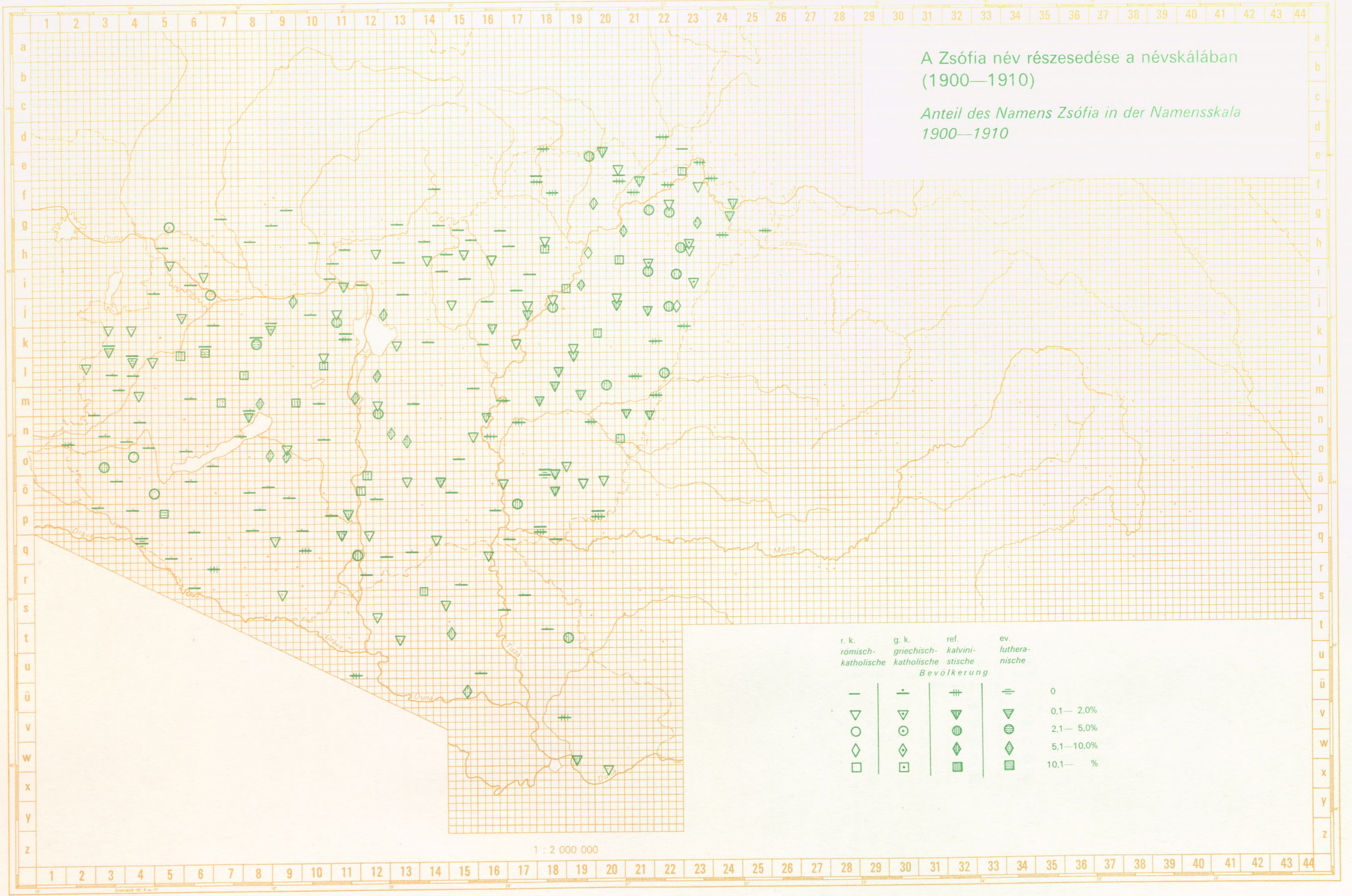
1 : 2 000 000

Az Eszter név részesedése a névskálában
(1900—1910)

Anteil des Namens Eszter in der Namensskala
1900—1910

1 : 2 000 000

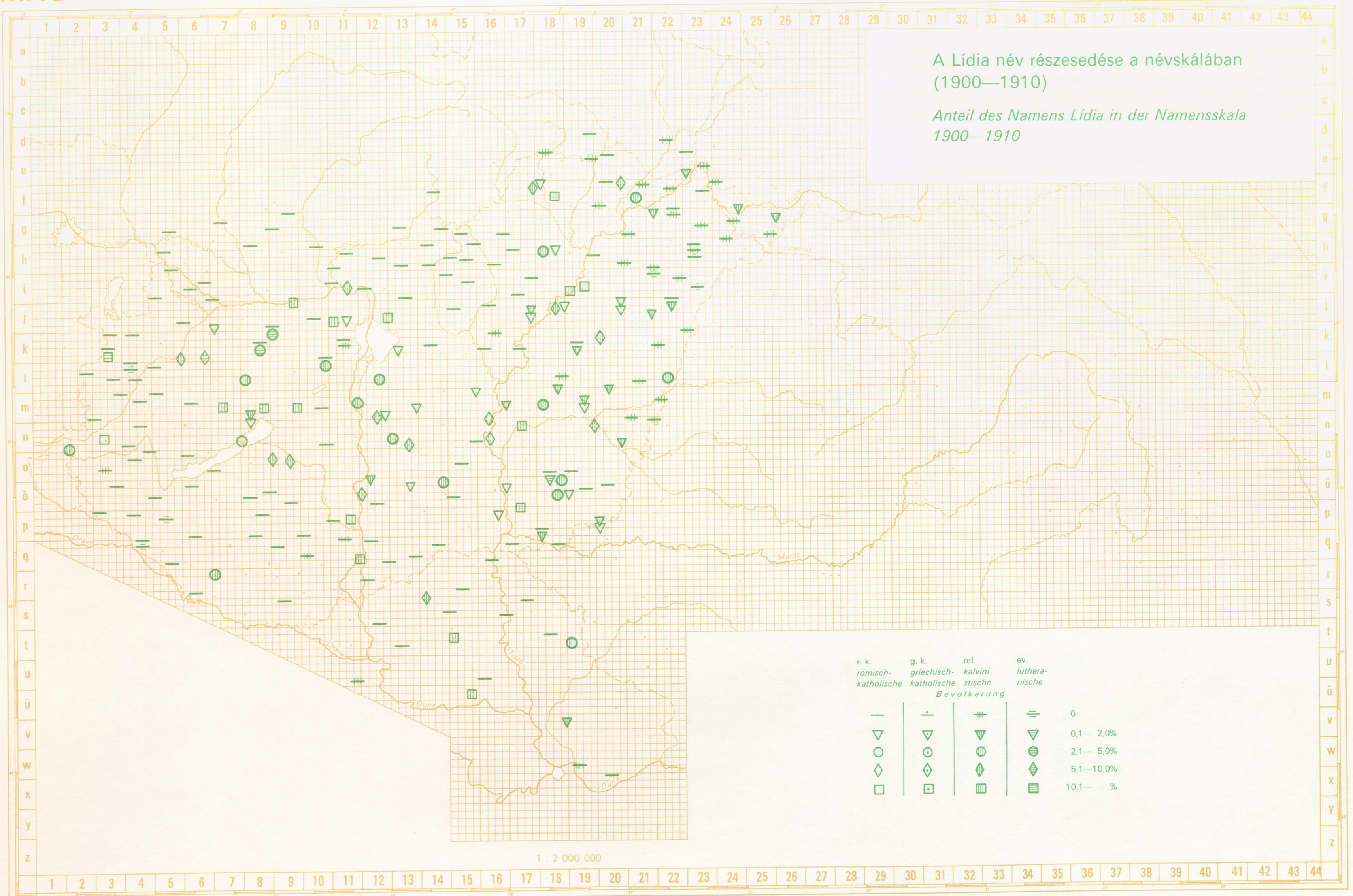

A Zsófia név részeseése a névskálában
(1900—1910)

Anteil des Namens Zsófia in der Namensskala
1900—1910

r. k. römisch- katholische	g. k. griechisch- katholische	ref. kalvini- stische	ev. luthera- nische	Bevölkerung
—	—	#	≡	0
▽	▽	▽	▽	0,1— 2,0%
○	○	○	○	2,1— 5,0%
◇	◇	◇	◇	5,1— 10,0%
□	□	□	□	10,1— %

1 : 2 000 000

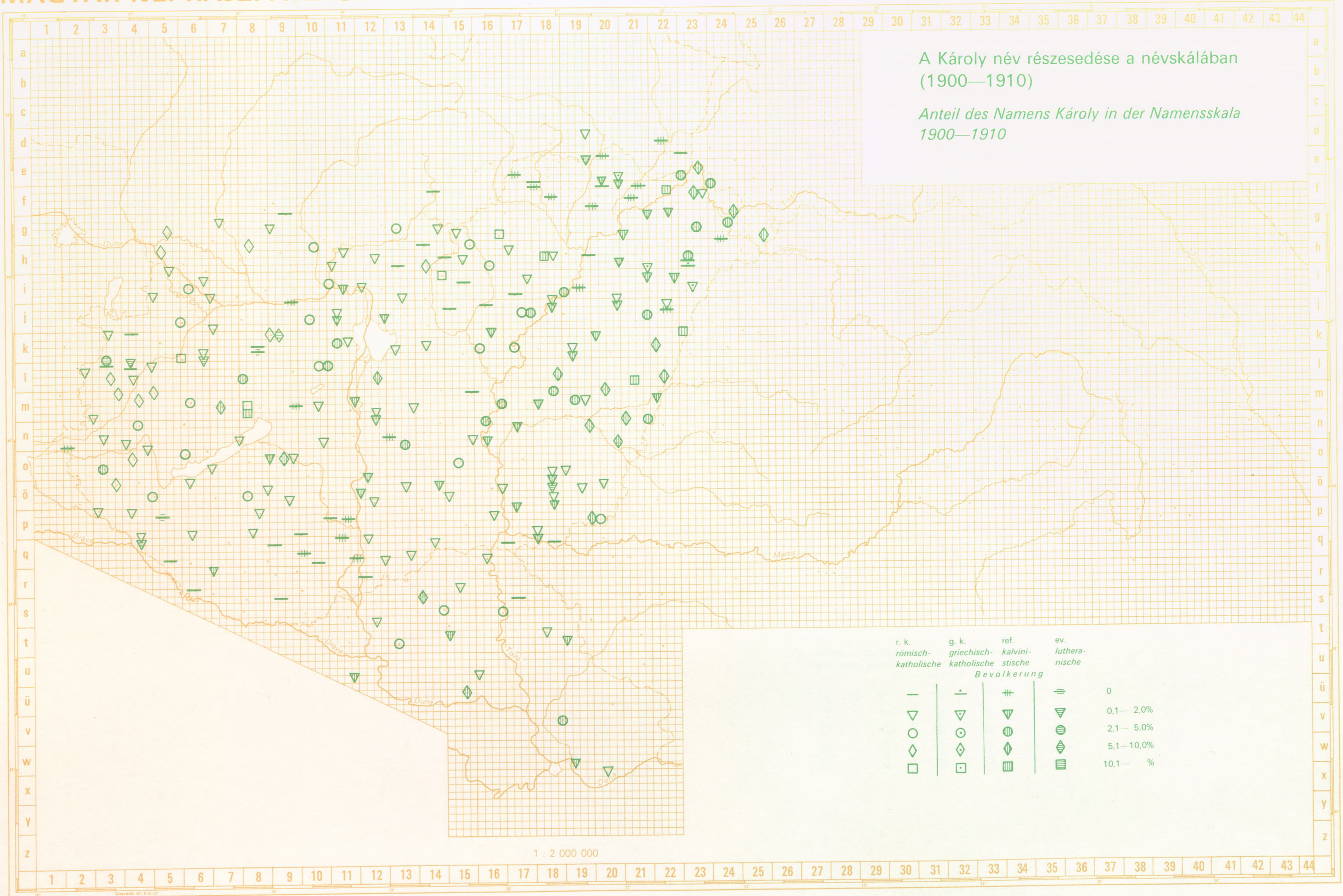
A Lídia név részeseisége a névskálában (1900—1910)

Anteil des Namens Lídia in der Namensskala 1900—1910

1 : 2 000 000

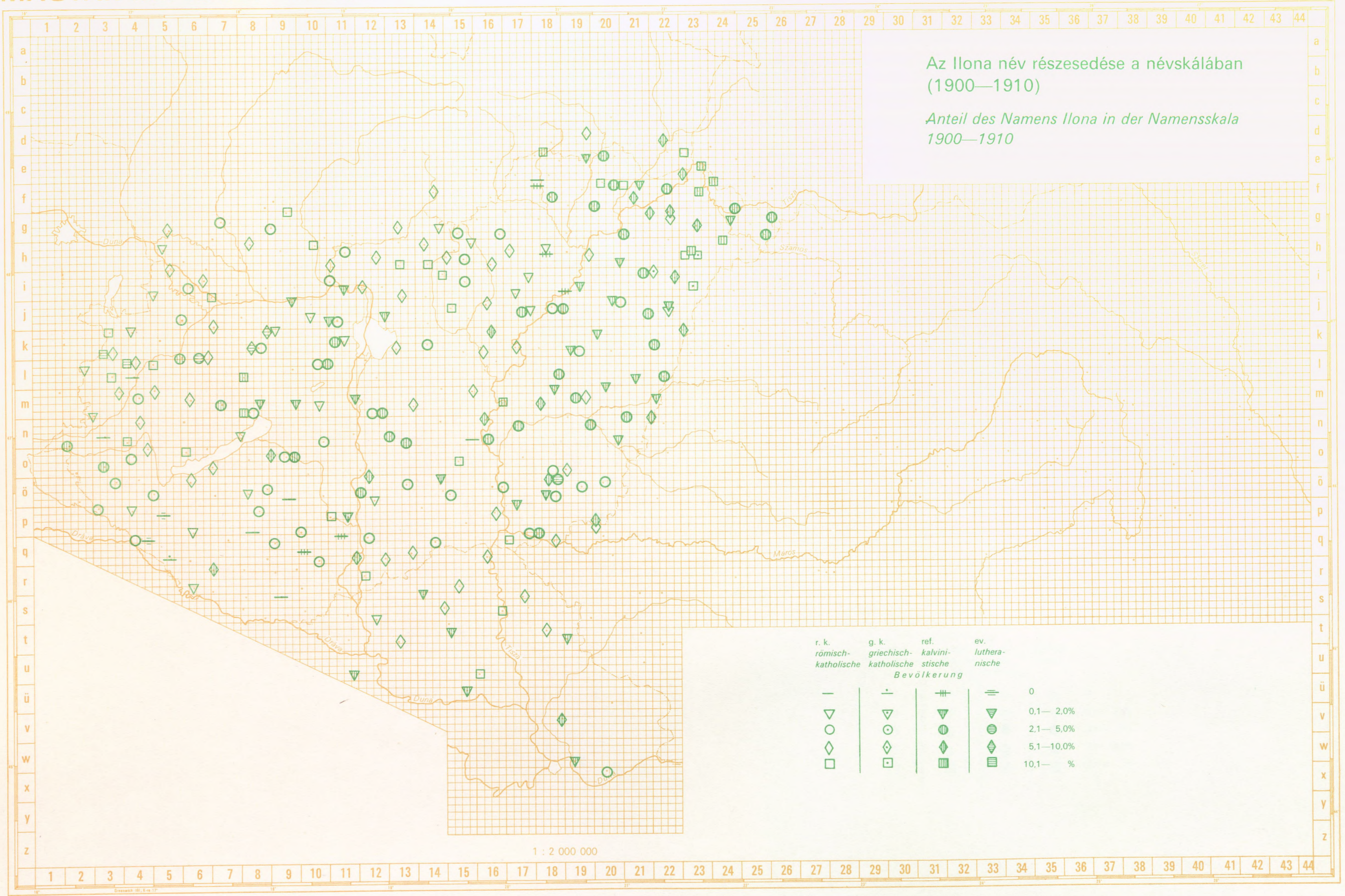
A Károly név részeseisé a névskálában
(1900—1910)

Anteil des Namens Károly in der Namensskala
1900—1910

r. k. römisch- katholische	g. k. griechisch- katholische	ref. kalvini- stische	ev. luthera- nische	Bevölkerung
—	·	#	≡	0
▽	▽	▽	▽	0,1— 2,0%
○	○	○	○	2,1— 5,0%
◇	◇	◇	◇	5,1—10,0%
□	□	□	□	10,1— %

1 : 2 000 000

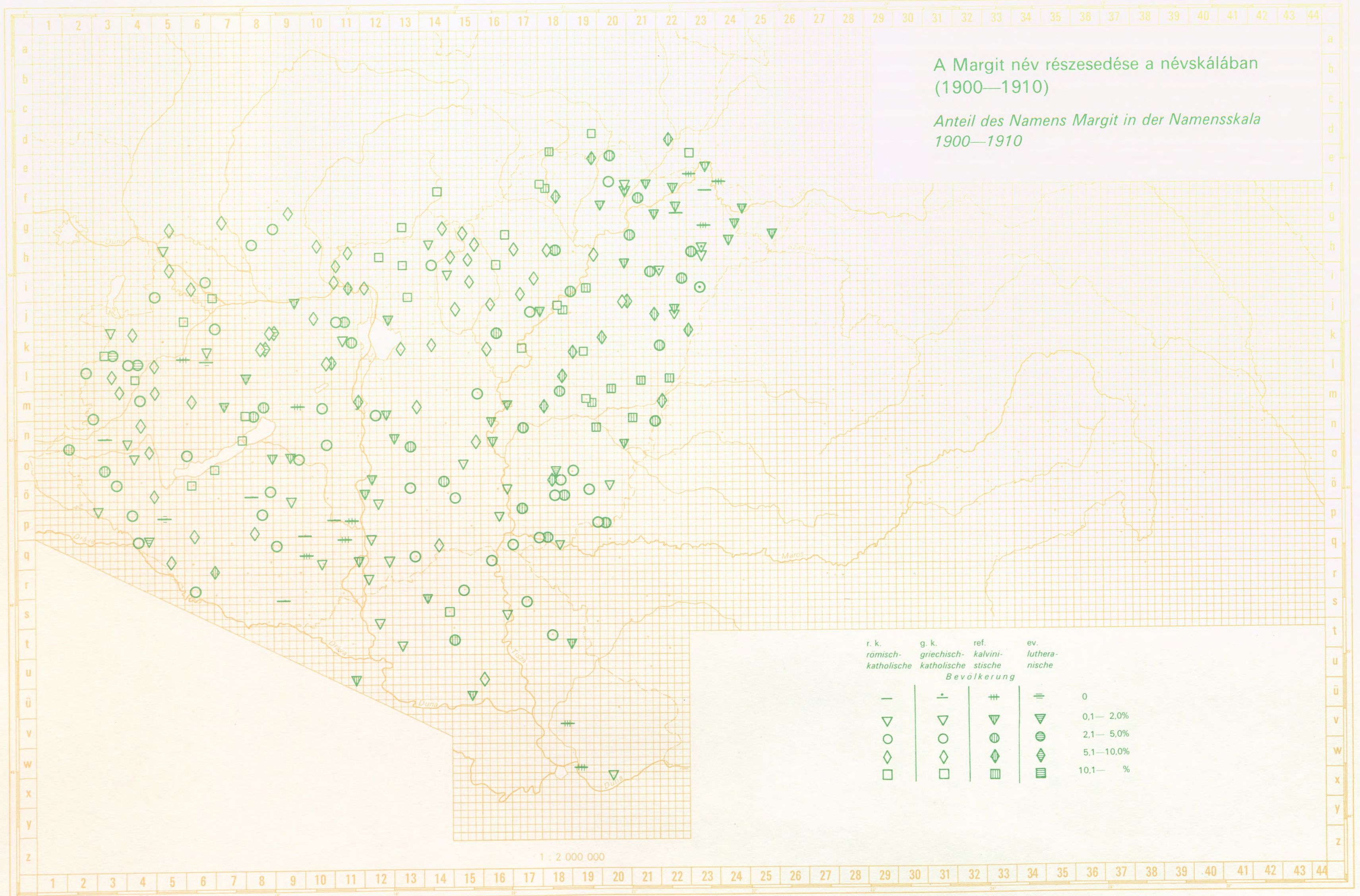
Az Ilona név részesezése a névskálában
(1900—1910)

Anteil des Namens Ilona in der Namensskala
1900—1910

A Margit név részesedése a névskálában
(1900—1910)

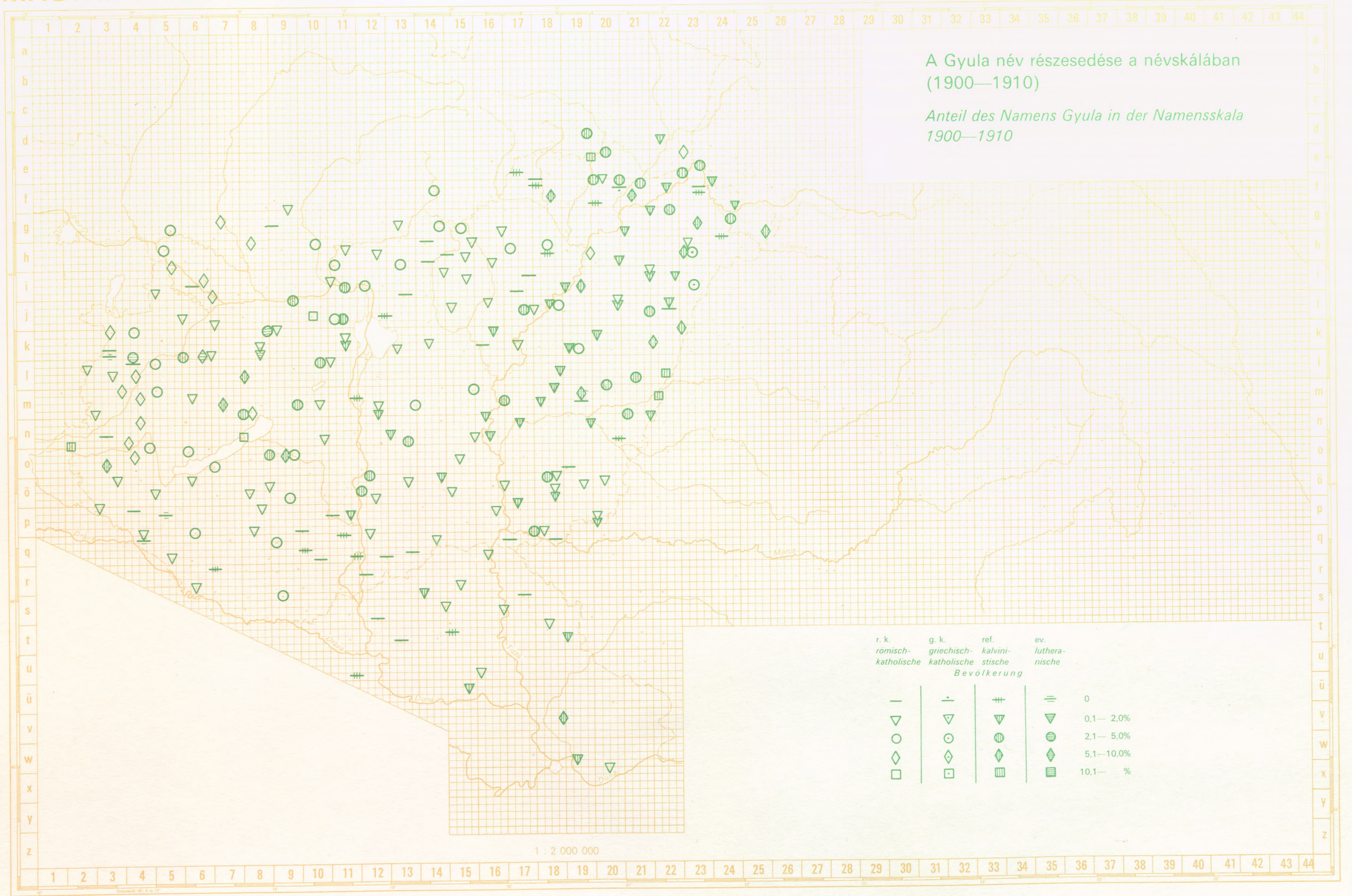
*Anteil des Namens Margit in der Namensskala
1900—1910*

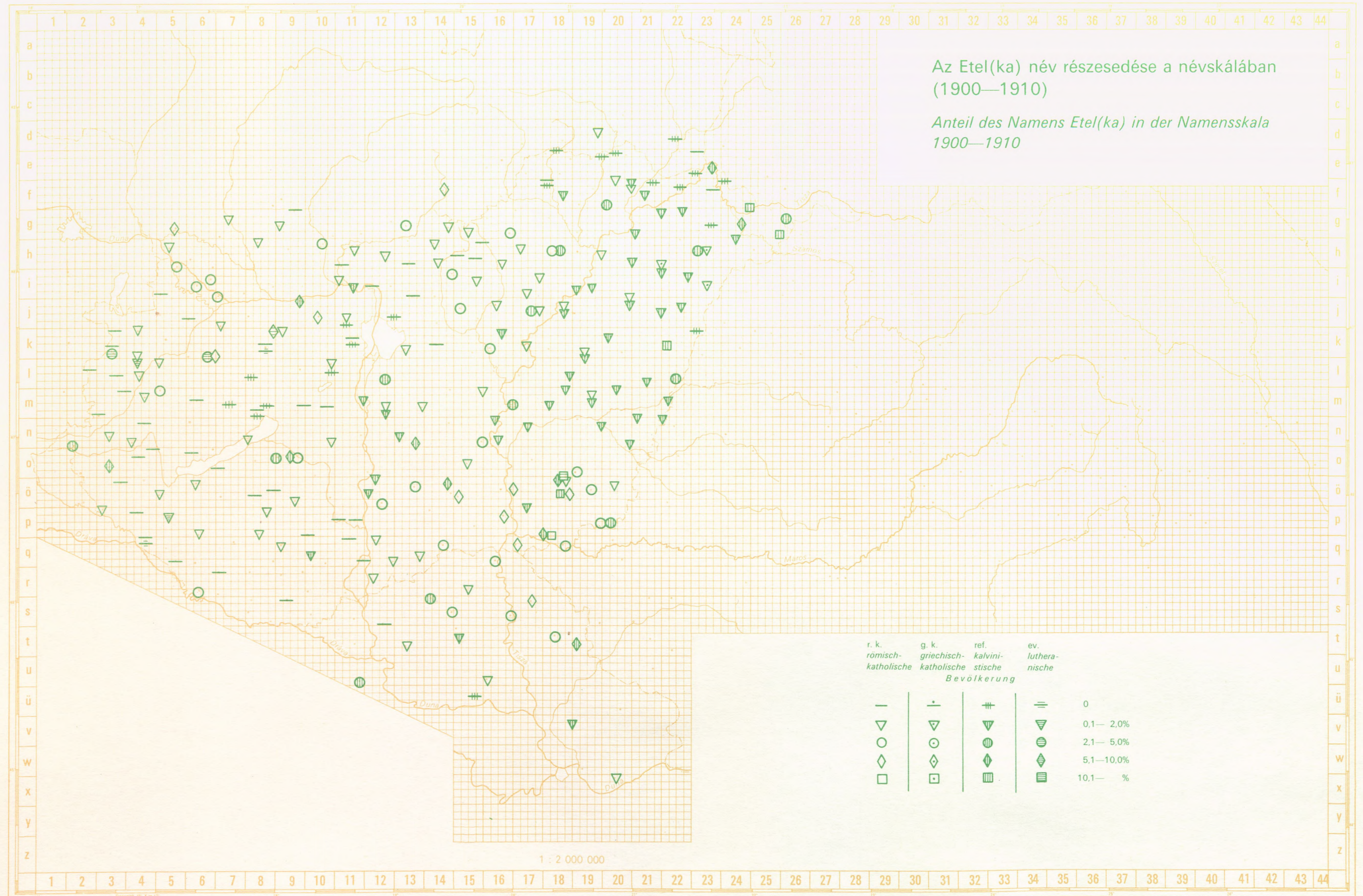

1 : 2 000 000

A Gyula név részesedése a névskálában
(1900—1910)

Anteil des Namens Gyula in der Namensskala
1900—1910

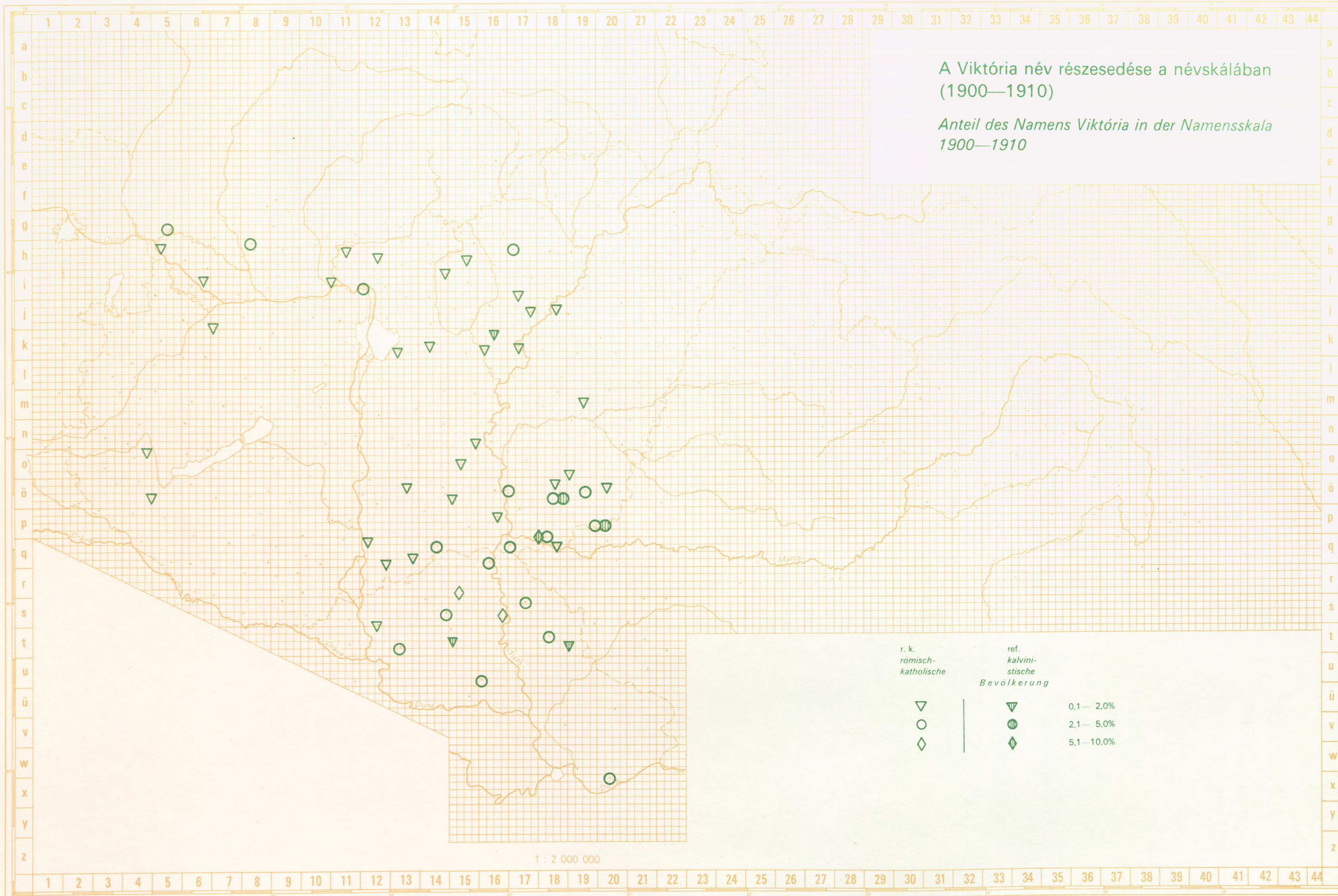
Az Etel(ka) név részesedése a névskálában
(1900—1910)

*Anteil des Namens Etel(ka) in der Namensskala
1900—1910*

r. k. g. k. ref. ev.
römisch- griechisch- kalvini- luthera-
katholische katholische stische nische
Bevölkerung

—	·	#	≡	0
▽	▽	▽	▽	0,1— 2,0%
○	○	○	○	2,1— 5,0%
◇	◇	◇	◇	5,1—10,0%
□	□	□	□	10,1— %

1 : 2 000 000

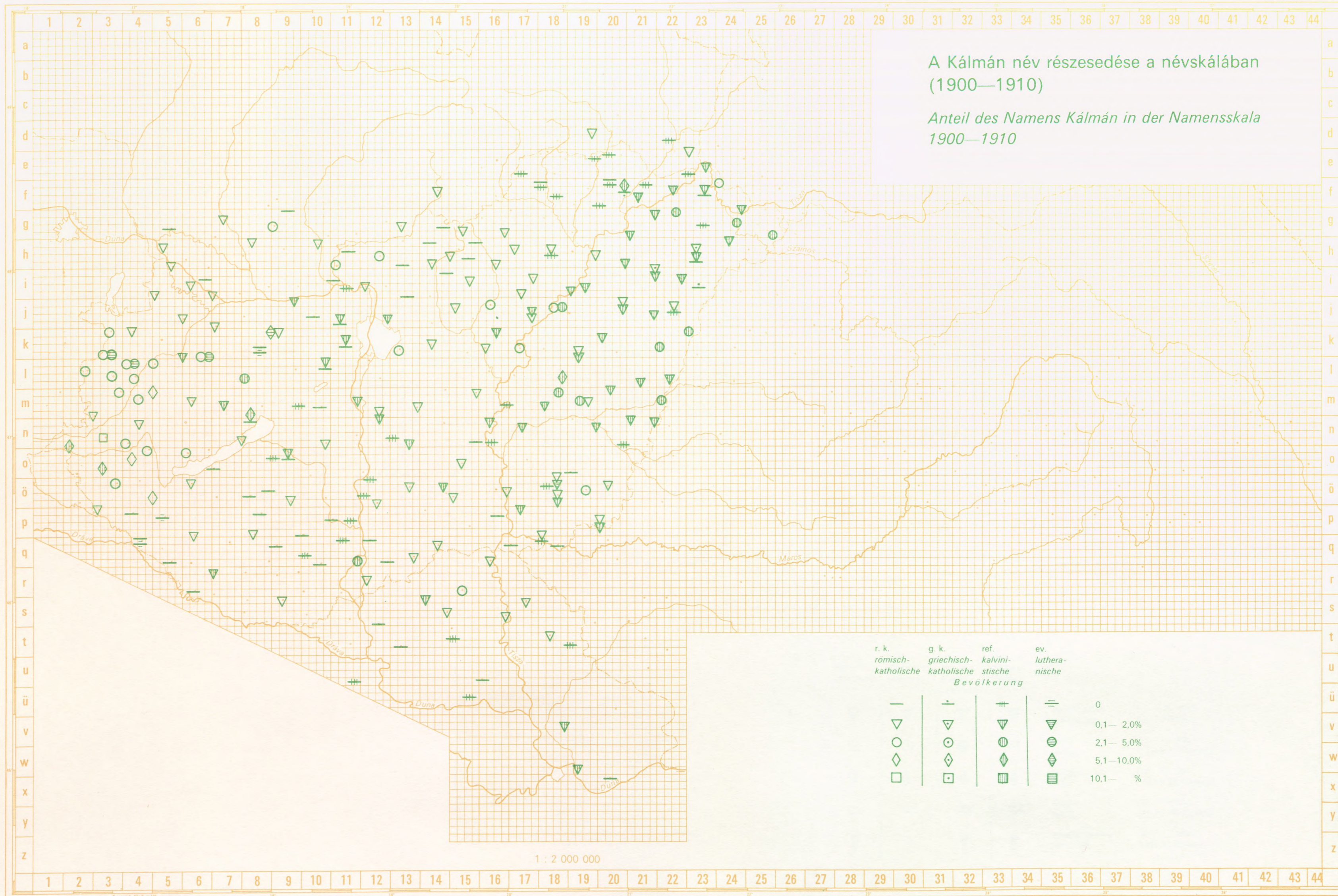

A Viktória név részesedése a névskálában
(1900—1910)

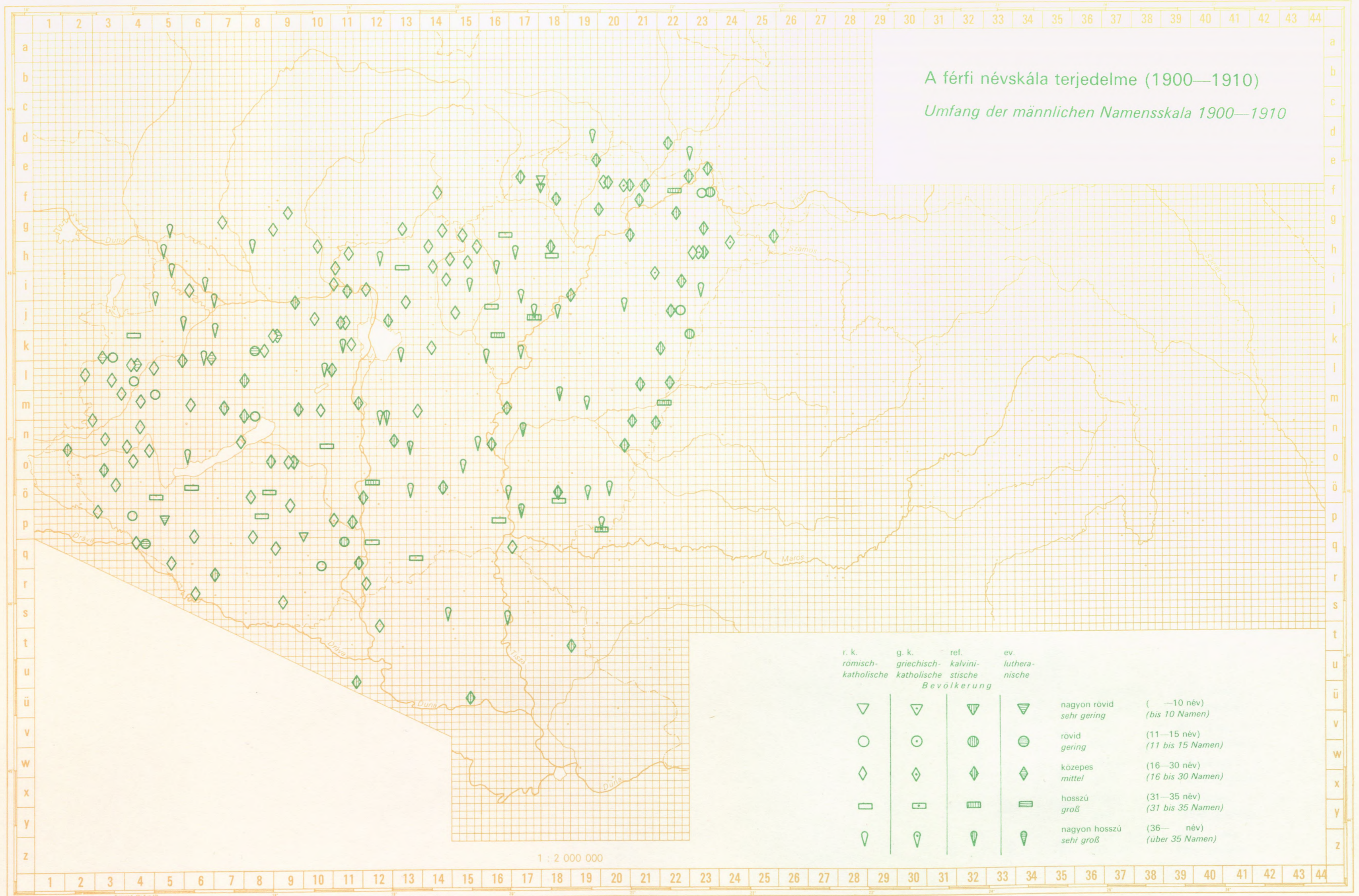
*Anteil des Namens Viktória in der Namensskala
1900—1910*

r. k. rómsch- katholische	ref. kalvini- stische Bevölkerung	
▽	▽	0,1— 2,0%
○	○	2,1— 5,0%
◇	◇	5,1—10,0%

1 : 2 000 000

A férfi névskála terjedelme (1900—1910)
 Umfang der männlichen Namenskala 1900—1910

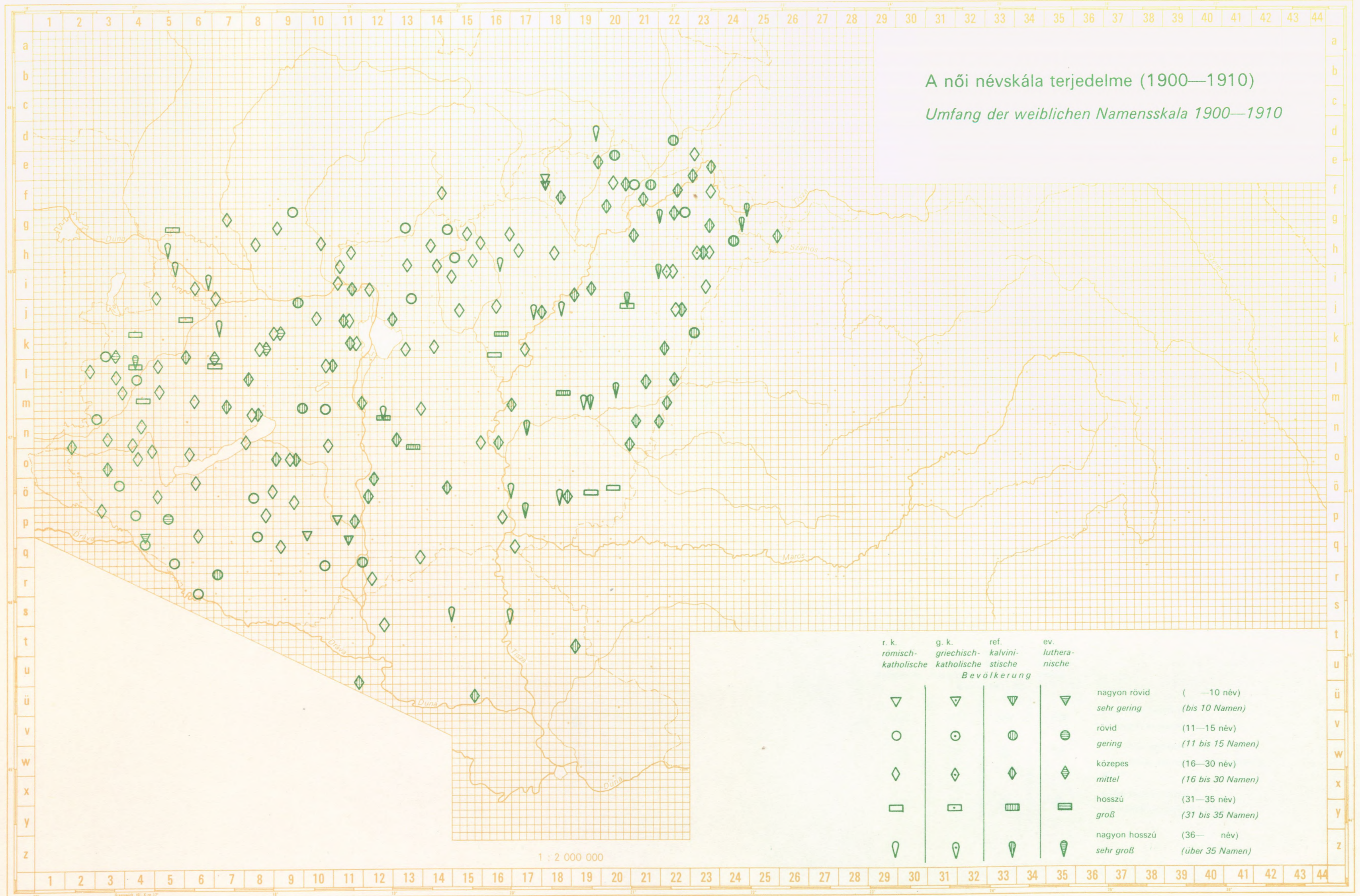
r. k. g. k. ref. ev.
 rómsz- görz- ref. ev.
 kato- kato- kato- luthera-
 lische kato- stische nische
 Bevölke-
 rung

				nagyon rövid sehr gering	(—10 név) (bis 10 Namen)
				rövid gering	(11—15 név) (11 bis 15 Namen)
				közepes mittel	(16—30 név) (16 bis 30 Namen)
				hosszú groß	(31—35 név) (31 bis 35 Namen)
				nagyon hosszú sehr groß	(36— név) (über 35 Namen)

1 : 2 000 000

A női névskála terjedelme (1900—1910)

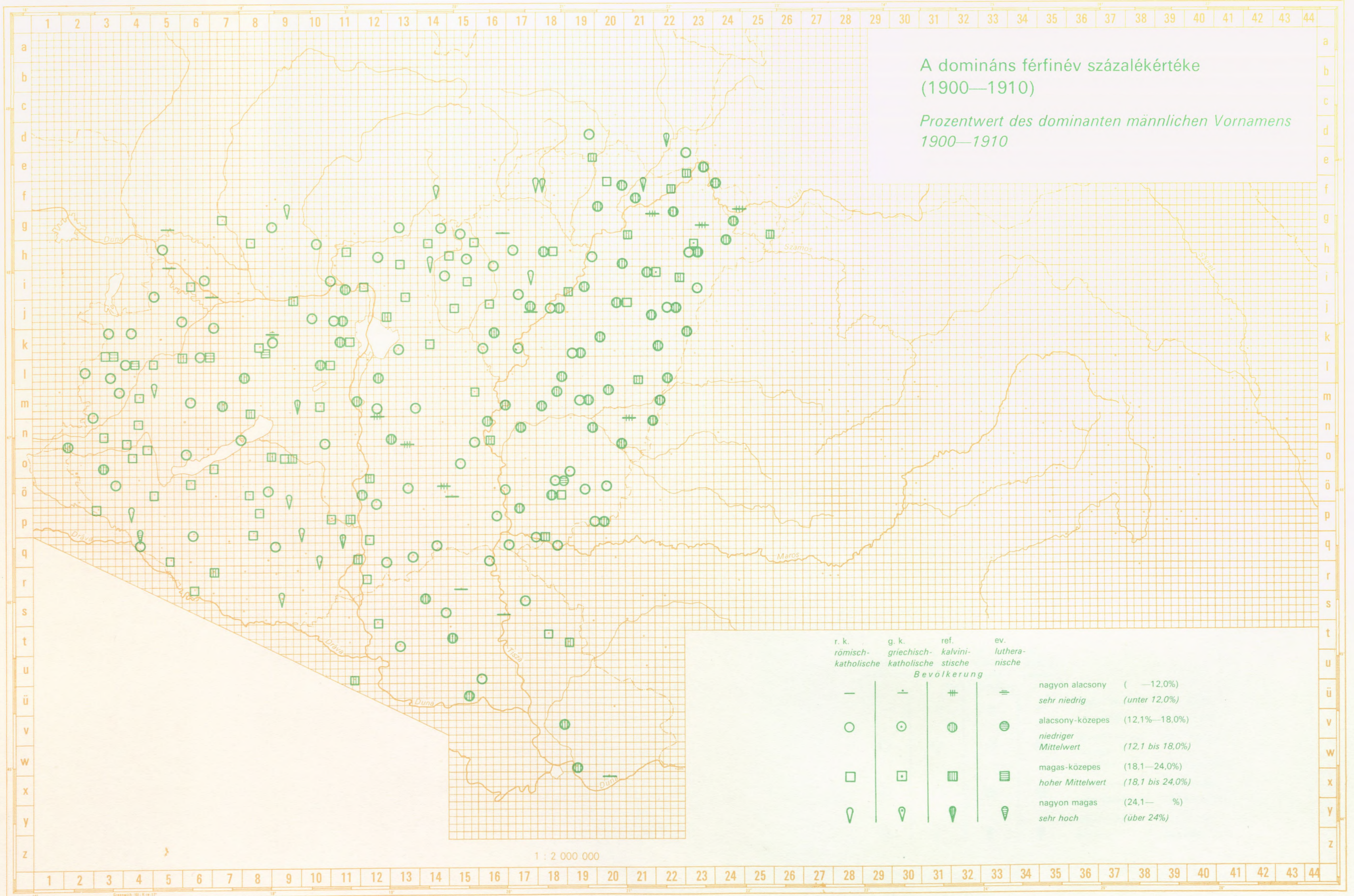
Umfang der weiblichen Namensskala 1900—1910

r. k. römisch- katholische	g. k. griechisch- katholische	ref. kalvini- stische	ev. luthera- nische	Bevölkerung
▽	▽	▽	▽	nagyon rövid (—10 név) sehr gering (bis 10 Namen)
○	⊙	⊙	⊙	rövid (11—15 név) gering (11 bis 15 Namen)
◇	◇	◇	◇	közepes (16—30 név) mittel (16 bis 30 Namen)
▭	▭	▭	▭	hosszú (31—35 név) groß (31 bis 35 Namen)
▽	▽	▽	▽	nagyon hosszú (36— név) sehr groß (über 35 Namen)

1 : 2 000 000

A domináns férfinév százaléértéke
(1900—1910)

Prozentwert des dominanten männlichen Vornamens
1900—1910

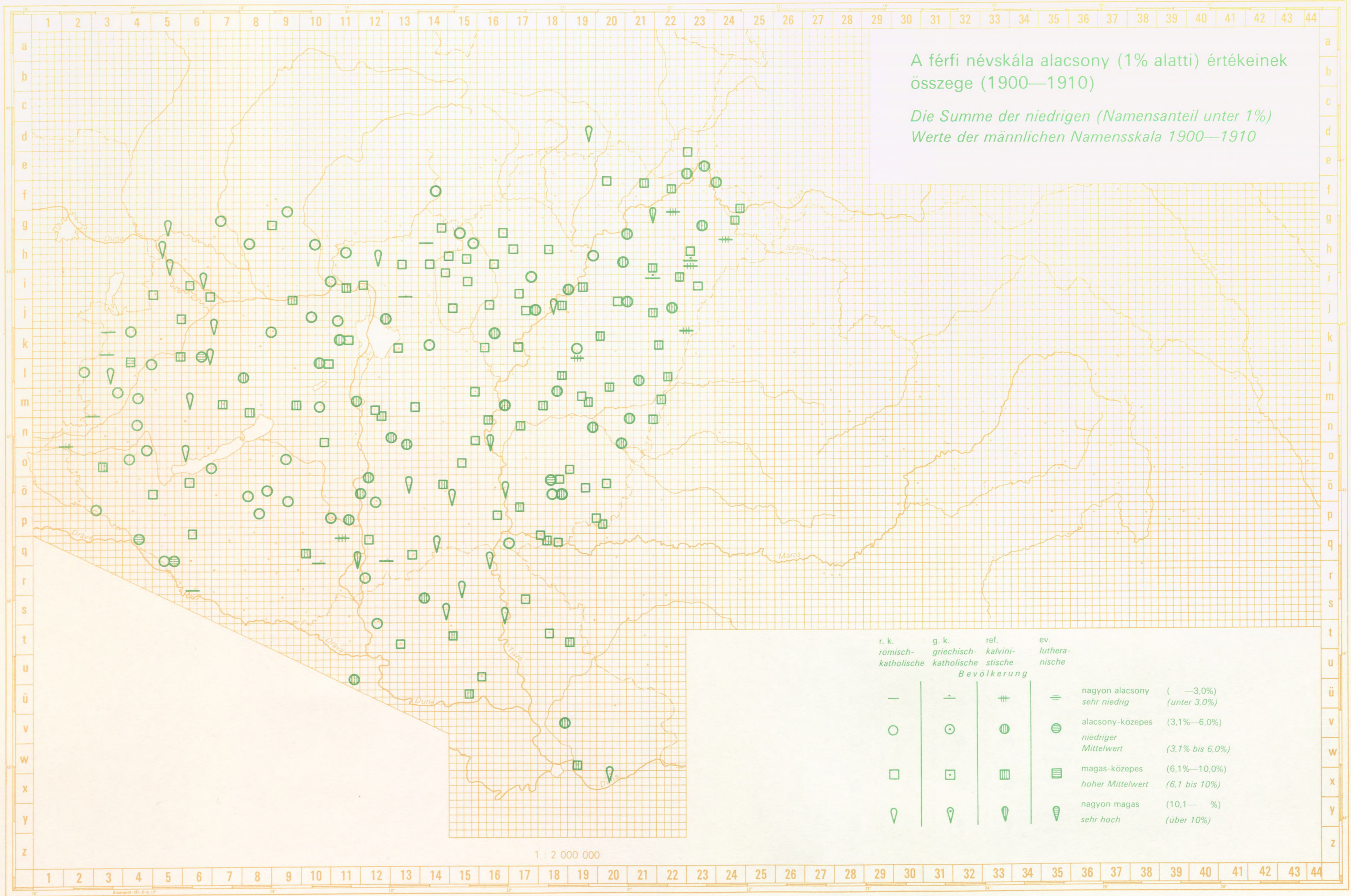
r. k. römisch- katholische	g. k. griechisch- katholische	ref. kalvini- stische	ev. luthera- nische	
—	—	#	≡	nagyon alacsony (—12,0%) sehr niedrig (unter 12,0%)
○	○	⊙	⊙	alacsony-közepes (12,1—18,0%) niedriger Mittelwert (12,1 bis 18,0%)
□	□	▢	▢	magas-közepes (18,1—24,0%) hoher Mittelwert (18,1 bis 24,0%)
∇	∇	∇	∇	nagyon magas (24,1— %) sehr hoch (über 24%)

1 : 2 000 000

A domináns női név százaléértéke
(1900—1910)

Prozentwert des dominanten weiblichen Vornamens
1900—1910

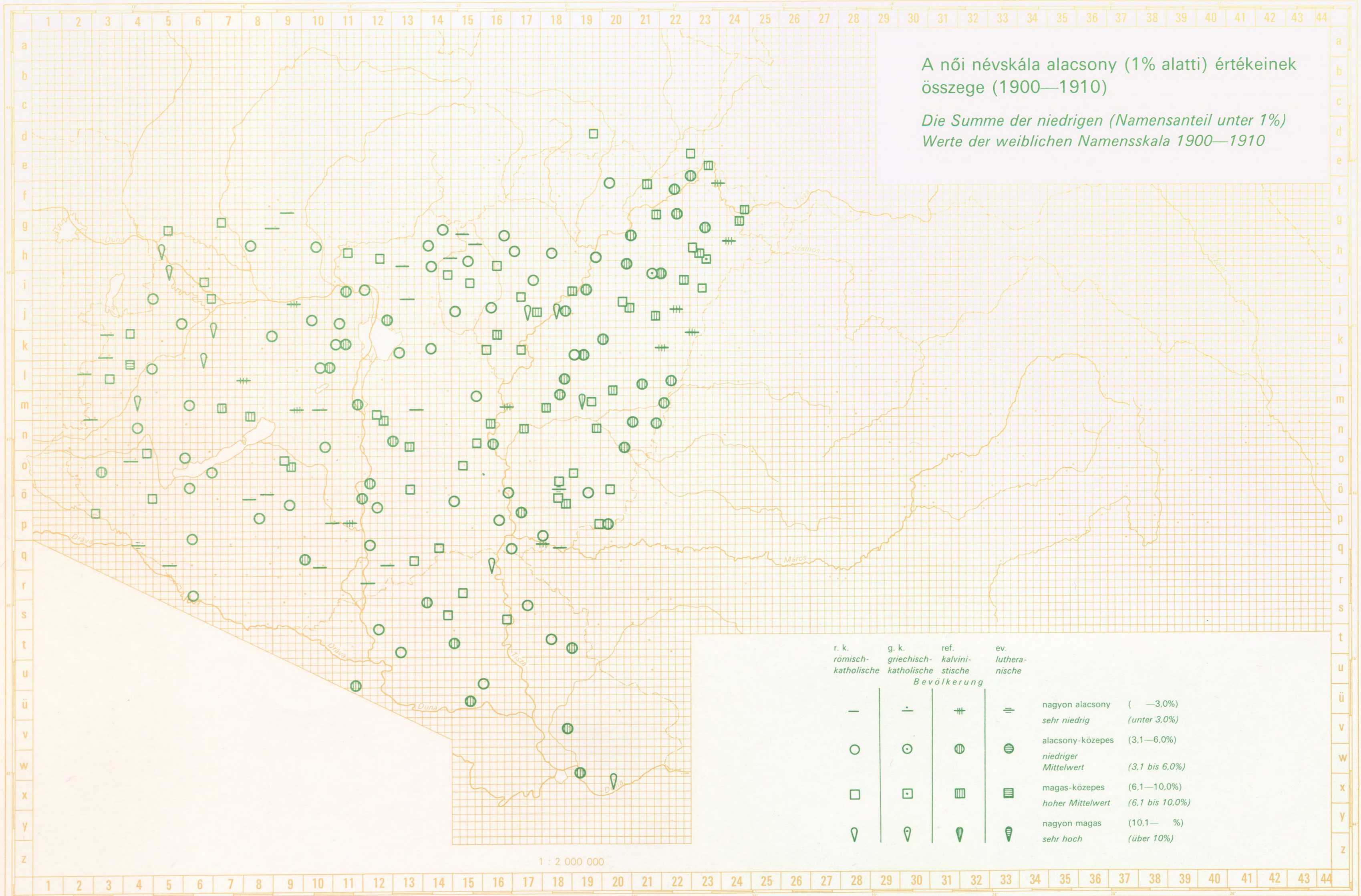

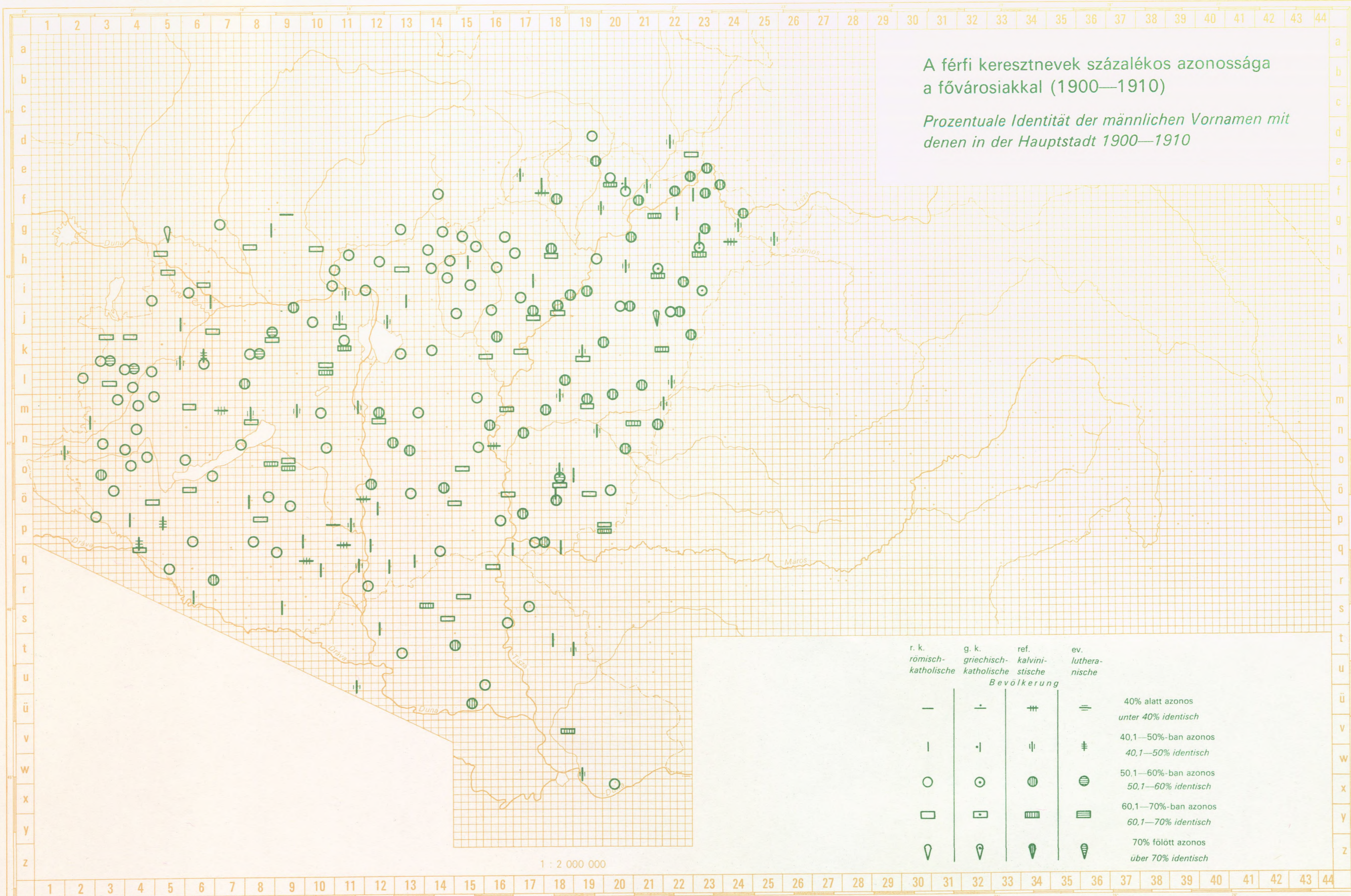

A férfi névskála alacsony (1% alatti) értékeinek összege (1900—1910)
 Die Summe der niedrigen (Namensanteil unter 1%) Werte der männlichen Namensskala 1900—1910

r. k. römisch-katholische	g. k. griechisch-katholische	ref. kalvinistische	ev. lutheranische	Bevölkerung	
—	—	#	≡	nagyon alacsony sehr niedrig	(—3,0%) (unter 3,0%)
○	⊙	⊗	⊕	alacsony-közepes niedriger Mittelwert	(3,1—6,0%) (3,1 bis 6,0%)
□	◻	▣	▤	magas-közepes hoher Mittelwert	(6,1—10,0%) (6,1 bis 10%)
∇	∇	∇	∇	nagyon magas sehr hoch	(10,1— %) (über 10%)

1 : 2 000 000

A női keresztnévek százalékos azonossága a fővárosiakkal (1900—1910)

Prozentuale Identität der weiblichen Vornamen mit denen in der Hauptstadt 1900—1910